

2019

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

Gmina Młynarze

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
Dane demograficzne	5
Bezrobocie w gminie	6
Metryka gminy.....	6
Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.....	6
Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	9
Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin	10
Procedura niebieskiej karty.....	10
Rynek alkoholowy	11
Skala problemów społecznych.....	12
Nadużywanie alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.....	12
Przestępczość.....	12
Przemoc w rodzinie	14
Zasoby w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	15
Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży	15
Świetlice.....	15
Szkolenia dla pracowników: GKRPA i GOPS	15
Inne oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży.....	16
Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	17
Grupa badana	17
Cel badania	19
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	20
Rynek pracy i problem bezrobocia	21
Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne	23
Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze	34

Przekonania dotyczące wychowania dzieci	36
Zjawisko przemocy w rodzinie	38
Badania sprzedawców napojów alkoholowych	46
Grupa badana	46
Cel badania	46
Wyniki badań.....	47
Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	56
Metodologia.....	56
Cel badania	56
Charakterystyka grupy badanej	56
Wyniki.....	62
Substancje psychoaktywne: Alkohol.....	62
Substancje psychoaktywne: Papierosy.....	66
Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze	69
Postawy wobec substancji psychoaktywnych	73
Przemoc w szkole.....	79
Uzależnienie od internetu i cyberprzemoc.....	84
Hazard.....	91
Podsumowanie	93
Oddziaływania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży – rekomendacje oparte na modelu profilaktyki pozytywnej:	102
Czynniki chroniące	103

WSTĘP

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w ostatnim kwartale 2019 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane ze spożywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, bezrobociem, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Młynarze wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy
- 2) dzieci i młodzież szkolna
- 3) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane na temat funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin oraz placówki świetlicowej.

DANE DEMOGRAFICZNE

Gmina Młynarze to gmina wiejska. Należy do województwa mazowieckiego, powiatu makowskiego. Gmina liczy obecnie¹ 1766 mieszkańców, z czego 47,6% stanowią kobiety, a 52,4% mężczyźni. Struktura wieku mieszkańców gminy Młynarze wskazuje na dominację ludności w wieku produkcyjnym (62% ogółu mieszkańców). Warto jednak zwrócić uwagę na dużą liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, która stanowi 17% wszystkich mieszkańców gminy.

Tabela. Dane demograficzne mieszkańców gminy Młynarze (stan na dzień 31.12.2018)

	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	OGÓŁEM
Wiek 0-17	184	188	372
Wiek 18-60	457	-	1094
Wiek 18-65	-	637	
Wiek powyżej 60 lat	199		300
Wiek powyżej 65 lat		101	
Ogółem	840	926	1766

¹ stan na dzień 31.12.2018

BEZROBOCIE W GMINIE

W gminie Młynarze na dzień 31.12.2018 roku mieszkały 104 osoby zarejestrowane jako osoby bezrobotne, w tym 19 z prawem do zasiłku. 47 zarejestrowanych bezrobotnych to osoby do 30 roku życia, w tym 27 osób - w wieku do 25 roku życia. 65 osób to długotrwale bezrobotni, natomiast 14 - osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia.

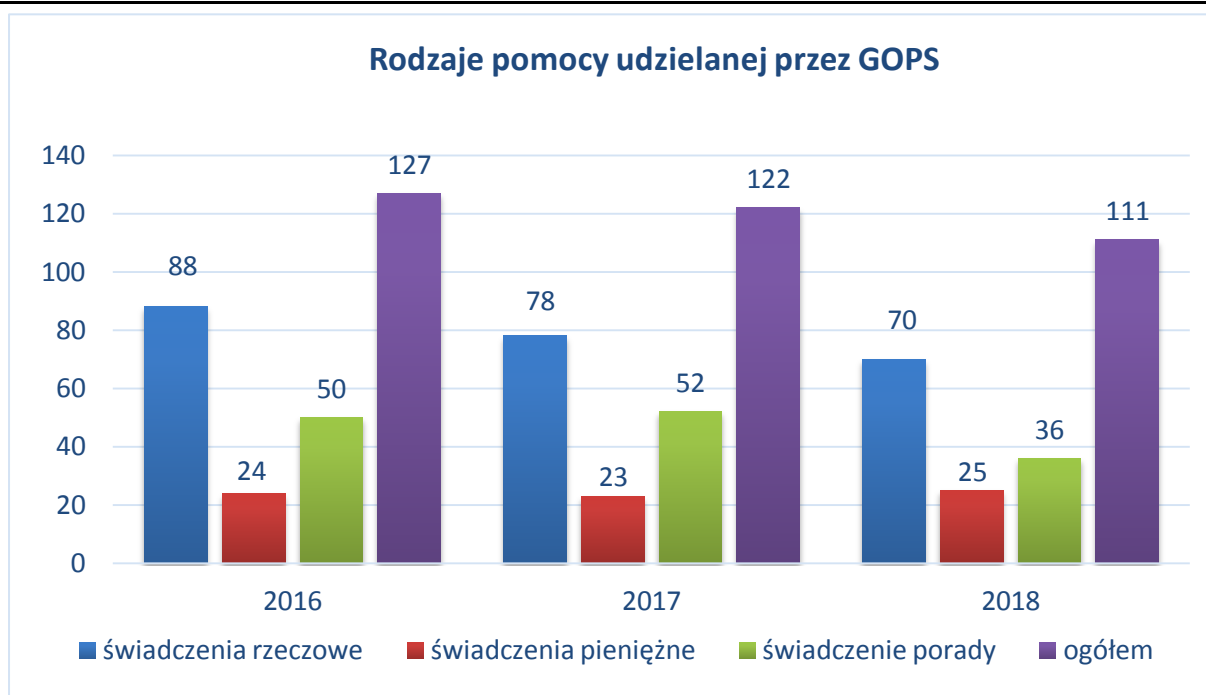
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych						
Gmina	Ogółem	Z prawem do zasiłku	Do 30 roku życia	W tym do 25 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Powyżej 50 roku życia
Młynarze	104	19	47	27	65	14

METRYKA GMINY

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

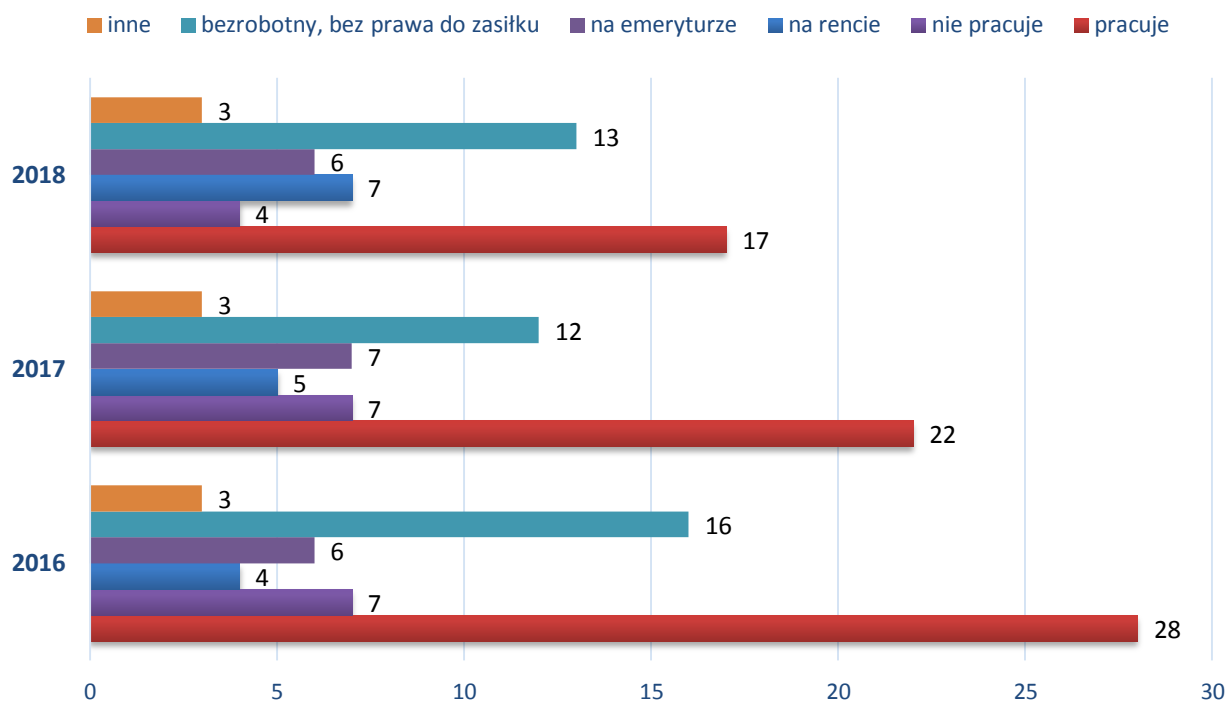
	2016	2017	2018
Liczba rodzin ogółem	64	56	50
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	4	4	4

POWODY PRYZNAWANIA POMOCY SPOŁECZNEJ (liczba osób)

	2016	2017	2018
Niepełnosprawność	21	19	19
Bezrobocie	23	22	22
Osoby dotknięte zdarzeniem losowym	1	0	1
Ubóstwo	46	36	31
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	5	7	4
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	20	22	21
Alkoholizm	4	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa - wielodzietność	22	19	12
Przemoc w rodzinie	1	2	2
Ogółem	142	131	116

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

GKRPA

	2016	2017	2018
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	7	7	6
Ogólne posiedzenia GKRPA	7	7	6
Przeprowadzone rozmowy	2	7	8
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem) w tym:	1	3	3
○ dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	1	1	2
○ dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	0	2	1
○ postanowienia negatywne	0	0	0

Wnioski o leczenie odwykowe

	2017	2018	2019
Do komisji wpłynęło wniosków:	5	4	5
Obecnie rozpoczętych spraw	0	0	2
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	1	2	0
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	2	0	2

PUNKT KONSULTACYJNY DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I ICH RODZIN

	2016	2017	2018
Liczba rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy Punktu	4	10	6

PROCEDURA NIEBIESKIEJ KARTY

W związku z procedurą Niebieskiej Karty sporządzono:

	2016	2017	2018
Ogółem NK	1	3	4
W tym przez:	0	0	0
GOPS	0	0	0
KRPA	0	0	0
Placówki Służby Zdrowia	0	0	0
Placówki szkolno-wychowawcze	0	0	0
Policja	1	3	4

RYNEK ALKOHOLOWY

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- do 4,5%: **4**
- od 4,5% do 18%: **4**
- powyżej 18%: **4**

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- do 4,5%: **2**
- od 4,5% do 18%: **1**
- powyżej 18%: **1**

SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

NADUŻYWANIE ALKOHOLU I INNYCH SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane z Komendy Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu.

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu

	2016	2017	2018
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	7	5	3
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	3	0	1
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	1
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	1	4	4

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępstwa na terenie gminy

	2016	2017	2018
Kradzież z włamaniem	1	3	1
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	4	2	5
Pobicie	0	0	0
Uszkodzenie mienia	0	0	0
Kradzież mienia	2	2	1
Kradzież mienia wraz z dokumentami	0	0	0
Inne	10	11	18

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych

2016			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	4	3	4
Groźby karalne	0	0	0
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	0	0	0
Inne	13	11	13
2017			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	2	2	2
Groźby karalne	0	0	0
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	1	1	1
Inne	15	14	15
2018			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	5	1	5
Groźby karalne	1	1	1
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	5	5	5
Inne	14	9	14

PRZEMOC W RODZINIE

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

	2016	2017	2018
Liczba interwencji	37	49	47
Dotyczące przemocy w rodzinie	5	5	6
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	2	5	5
○ Kobiety	1	4	5
○ Mężczyźni	1	0	0
○ Małoletni do 13 r.ż.	0	1	0
○ Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	2	4	5
○ Kobiety	1	0	0
○ Mężczyźni	1	4	5
○ Nieletni	1	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	2	3	4
○ Kobiety	1	0	0
○ Mężczyźni	1	3	4
○ Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	6	12	10

ZASOBY W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WAŻNIEJSZE ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE DLA MŁODZIEŻY

2016:

- Warsztaty w zakresie profilaktyki i przemocy w szkole "Przemoc a niemoc" **(87 uczniów; 4 nauczycieli)**
- Warsztat "Zapobieganie niewłaściwym zachowaniom wśród młodzieży" **(50 uczniów; 3 nauczycieli)**

2017:

- Warsztaty w zakresie profilaktyki i zapobiegania agresji i przemocy szkole "Przemoc, agresja, konflikt" **(46 uczniów; 3 nauczycieli)**
- Warsztaty w zakresie profilaktyki "Uzależnienia - odpowiedzialność: **(38 uczniów; 2 nauczycieli)**

2018:

- Warsztaty "Cyberprzemoc - bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci" **(70 uczniów; 4 nauczycieli)**
- Warsztaty "Życie w sieci - uzależnienie od Internetu i komputera" **(34 uczniów; 2 nauczycieli)**
- Spektakl profilaktyczny "Agresji mówimy NIE!" **(49 uczniów; 3 nauczycieli)**
- Wywiadówka profilaktyczna "Narkotyki, dopalacze nie tędy droga" **(16 nauczycieli; 50 rodziców)**

ŚWIETLICE

Na terenie gminy Młynarze działa jedna placówka świetlicowa - świetlica szkolna w szkole PSP w Młynarzach. Do świetlicy uczęszcza 103 dzieci, w tym 2 dzieci z rodzin alkoholowych. W placówce zatrudnionych jest dwóch wychowawców.

SZKOLENIA DLA PRACOWNIKÓW: GKRPA I GOPS

	2016	2017	2018
Ilość szkoleń	2	4	2

INNE ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży (ilość osób)

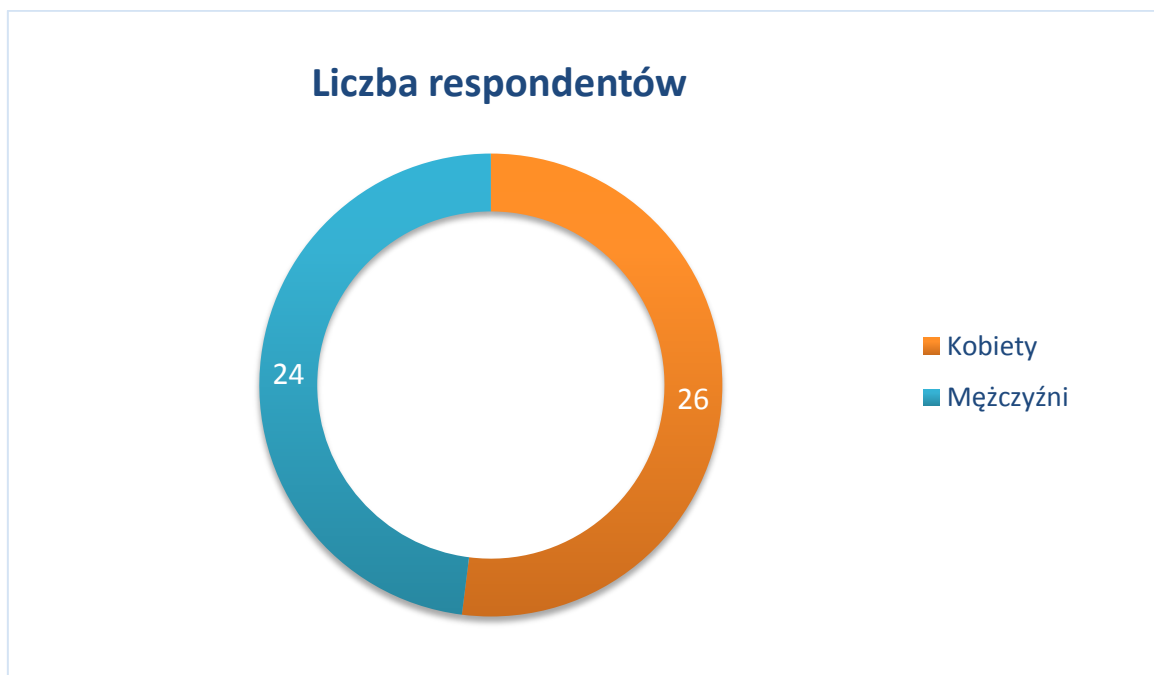
	2016	2017	2018
Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym	0	0	0
Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	2	2	2
Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp.	Akcja "Dzień bez agresji" 54	Akcja "Dzień bez agresji" 52	Debata szkolna "Narkotyki, dopalacze, nie tędy droga" 55
Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii)	49	59	60
Inne (Spotkania z policjantami, pogadanki nt. uzależnień)	0	5 spotkań	10 spotkań

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

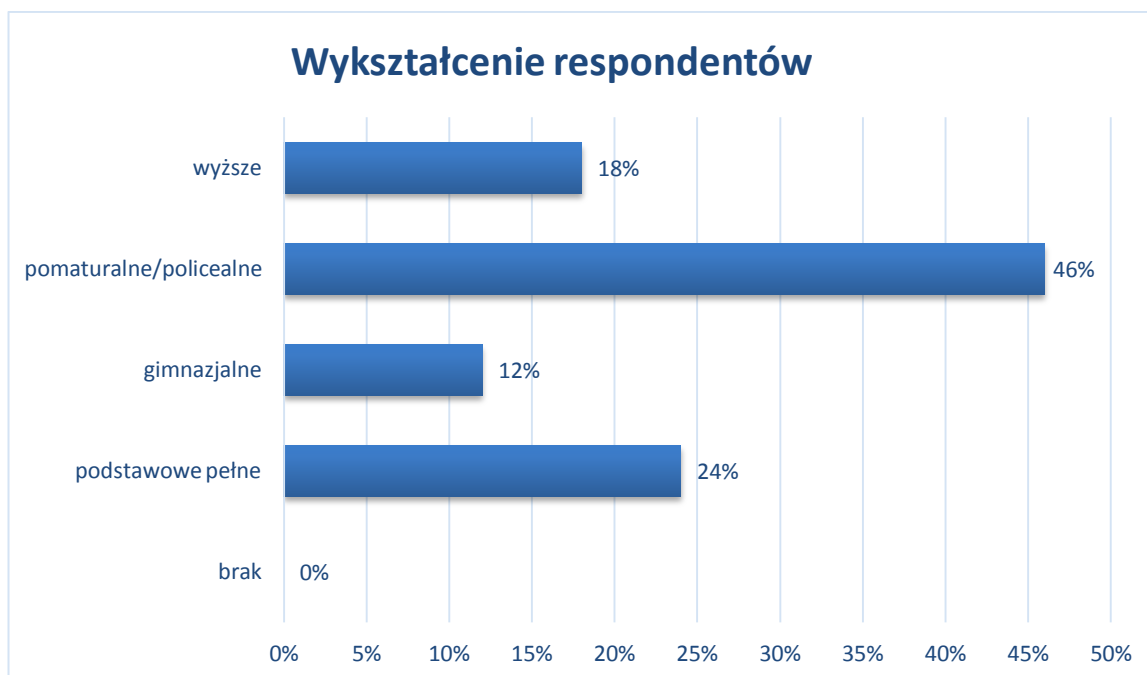
GRUPA BADANA

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców gminy Młynarze, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowali o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

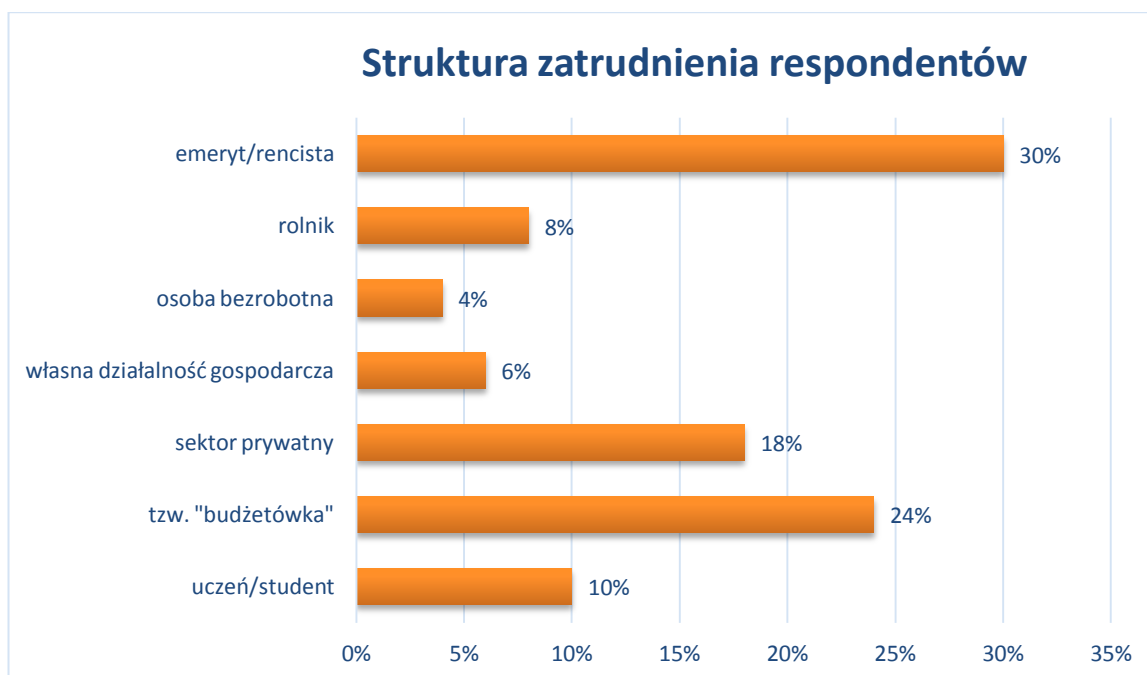
W badaniu wzięło udział 50 osób, w tym 24 mężczyzn oraz 26 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 52 lata.

46% badanych mieszkańców gminy to osoby z wykształceniem pomaturalnym lub policealnym, a 24% - z wykształceniem podstawowym pełnym. 18% respondentów to osoby z wykształceniem wyższym, a 12% - gimnazjalnym.

30% badanych mieszkańców stanowiła grupa emerytów lub rencistów, 24% - osoby pracujące w tzw. "budżetówce", a 18% - pracownicy sektora prywatnego. W badaniu wzięli udział także studenci (10%), rolnicy (8%), osoby prowadzące własną działalność gospodarczą (6%) oraz osoby bezrobotne (4%).

CEL BADANIA

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym
- problemy bezrobocia i lokalnego rynku pracy;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;

PODSTAWOWE PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców gminy Młynarze.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców

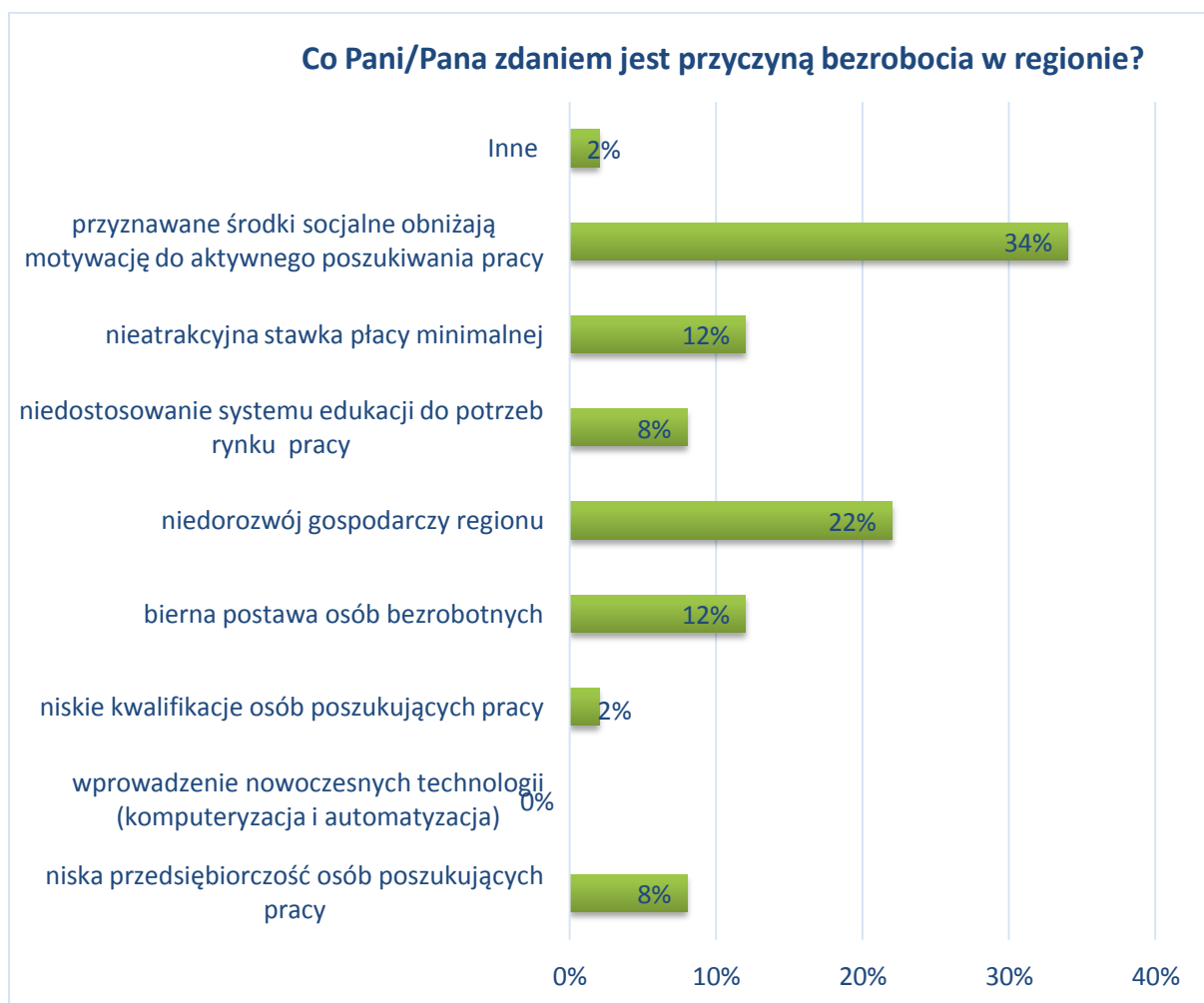
Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	40%	44%	14%	2%
Zanieczyszczenie wody	32%	58%	6%	4%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	28%	50%	16%	6%
Bezrobocie	10%	26%	50%	14%
Bieda, ubóstwo	4%	30%	48%	18%
Bezdomność	0%	8%	68%	24%
Wzrost przestępczości	24%	18%	36%	22%
Kryzys rodziny	4%	34%	42%	20%
Kryzys norm moralnych	0%	24%	50%	26%

Za najważniejszy problem społeczny w opinii mieszkańców można uznać: **zanieczyszczenie wody – łącznie 90%**². Kolejnymi co do ważności problemami są: **zanieczyszczenie powietrza - smog (łącznie 88%)** oraz **zanieczyszczenie krajobrazu - zaśmiecenie (łącznie 78%)**.

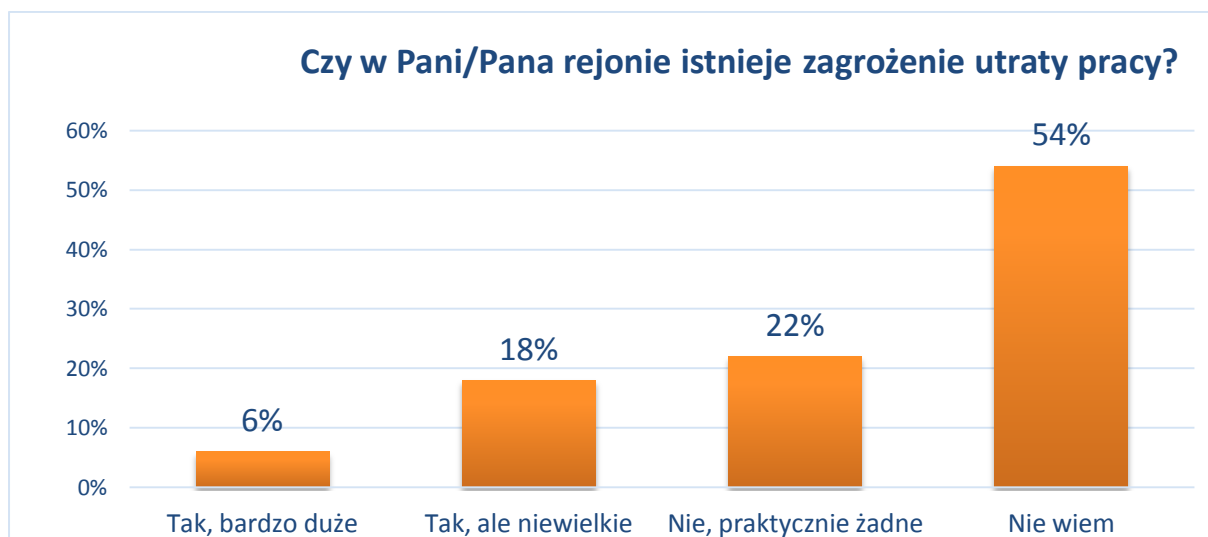
² Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny* i *raczej istotny*.

RYNEK PRACY I PROBLEM BEZROBOCIA

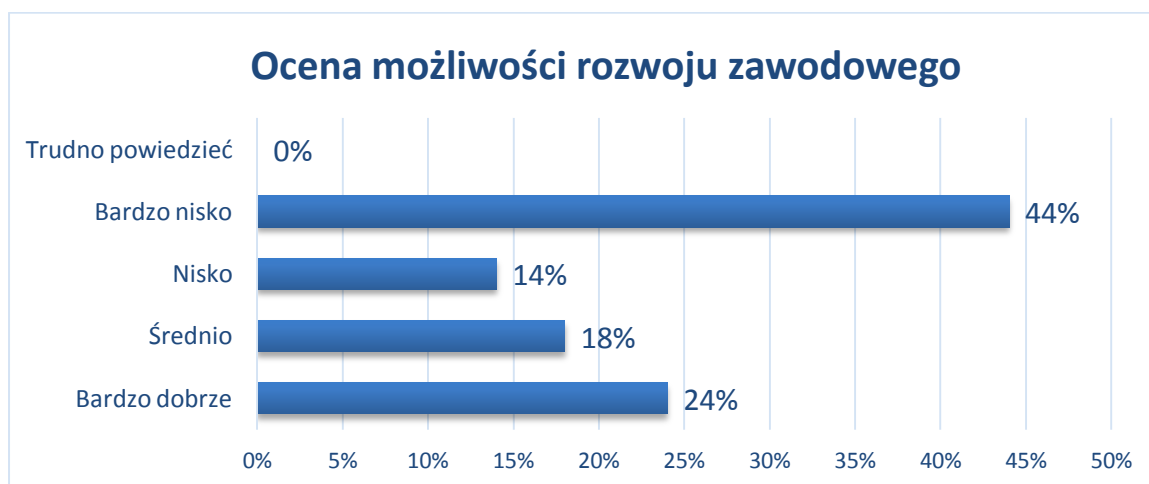
Zapytaliśmy badanych, jakie są według nich przyczyny bezrobocia w ich regionie. Respondenci głównych przyczyn bezrobocia upatrują w **przyznawaniu środków socjalnych, które obniżają motywację do aktywnego poszukiwania pracy (34%)**, a także **w niedorozwoju gospodarczym regionu (22%)**. Ponadto 12% badanych uważa, że przyczyną bezrobocia jest bierna postawa osób bezrobotnych, a kolejne 12% - nieatrakcyjna stawka płacy minimalnej. Według 8% badanych problemem jest niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy, a według kolejnych 8% - niska przedsiębiorczość osób poszukujących pracy.

Według 22% badanych mieszkańców zagrożenie utraty pracy w gminie Młynarze **nie istnieje**, jest praktycznie żadne. Jednakże 6% badanych ocenia je jako **bardzo duże**, a 18% jako **niewielkie**. Ponad połowa (54%) respondentów odpowiedziało, że **nie wie**.

Następne pytanie odnosiło się do **opinii badanych na temat możliwości rozwoju zawodowego, jaki istnieje na lokalnym rynku pracy**. Poniższe wyniki pokazują, że 44% mieszkańców określiło możliwości rozwoju zawodowego na bardzo niskim poziomie, a kolejne 14% - na niskim poziomie. 18% badanych wskazało możliwości rozwoju zawodowego na średnim poziomie. Tylko 24% badanych wskazało odpowiedź: „bardzo dobrze”, co sugeruje, że niewielka część mieszkańców postrzega lokalny rynek zawodowy jako atrakcyjny w perspektywie szans na poszerzanie swoich kompetencji oraz umiejętności zawodowych.

SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Według badań CBOS z 2007 roku, ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholem. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję³.

Badania CBOSu, z 2010 roku, wskazują natomiast, że od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków (76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6%) grupa abstynentów, zmalał zaś (o 4%) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol⁴.

Według danych EUROSTATU spożycie alkoholu wśród dorosłych Polaków znacznie wzrosło od 2000 r. W 2000 r. wynosiło 8,4 litra na dorosłą osobę, natomiast w 2015 wzrosło do 10,5 litra na dorosłą osobę. Jest to wskaźnik wyższy od średniej UE. Co najmniej jedna na sześć dorosłych osób (17%) zgłosiła regularne spożycie alkoholu w nadmiernych ilościach w 2014 r., odsetek ten jest jednak niższy niż średnia UE (20%). Spożycie alkoholu w nadmiernych ilościach jest w Polsce o wiele bardziej powszechne wśród mężczyzn (29%) niż wśród kobiet (8%)⁵.

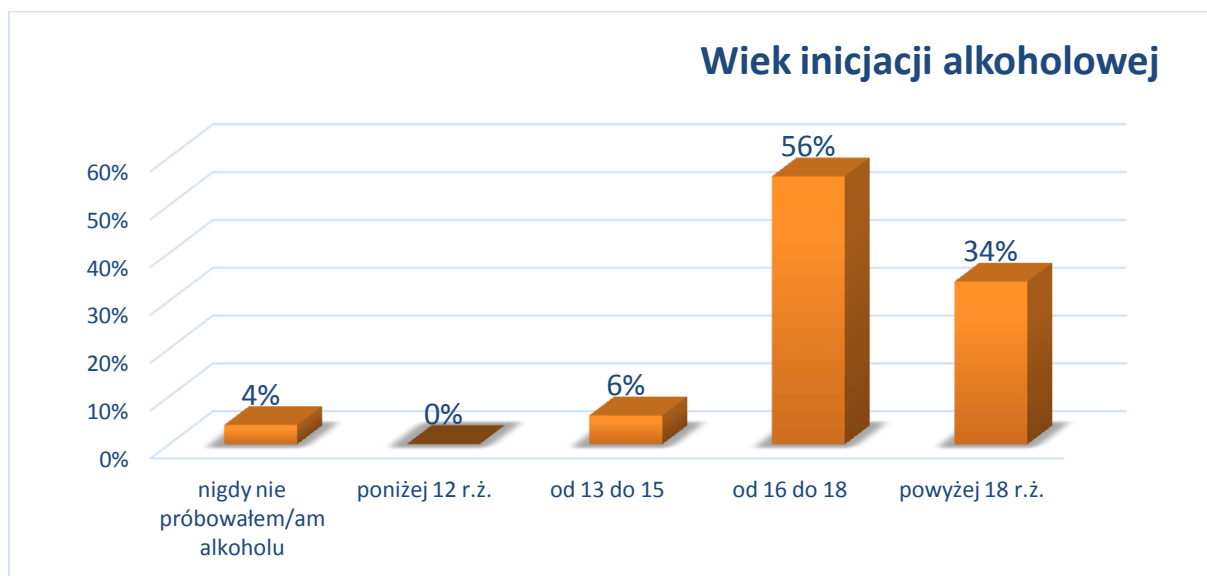
W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

³ Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych, Warszawa, marzec 2007. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_039_07.PDF (dostęp: 19.11.2019)

⁴ 2 Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: Postawy wobec alkoholu, Warszawa, sierpień 2010. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_116_10.PDF (dostęp: 19.11.2019).

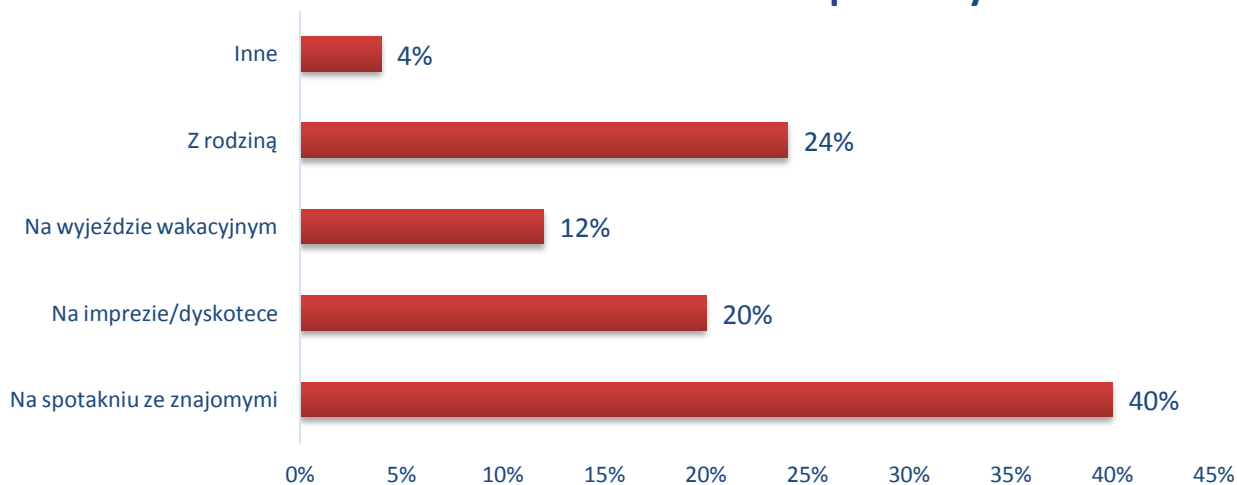
⁵ 3OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (2017), Polska: Profil systemu ochrony zdrowia 2017, State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris/European Observatory on Health Systems and Policies, Brussels

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. **34%** osób deklaruje pierwsze spożycie alkoholu po osiągnięciu pełnoletniości. **56%** ankietowanych spróbowało alkoholu w wieku między 16 a 18 rokiem życia, a **6%** pomiędzy 13 a 15 rokiem życia. **4%** respondentów odpowiedziało, że nigdy nie próbowali alkoholu.

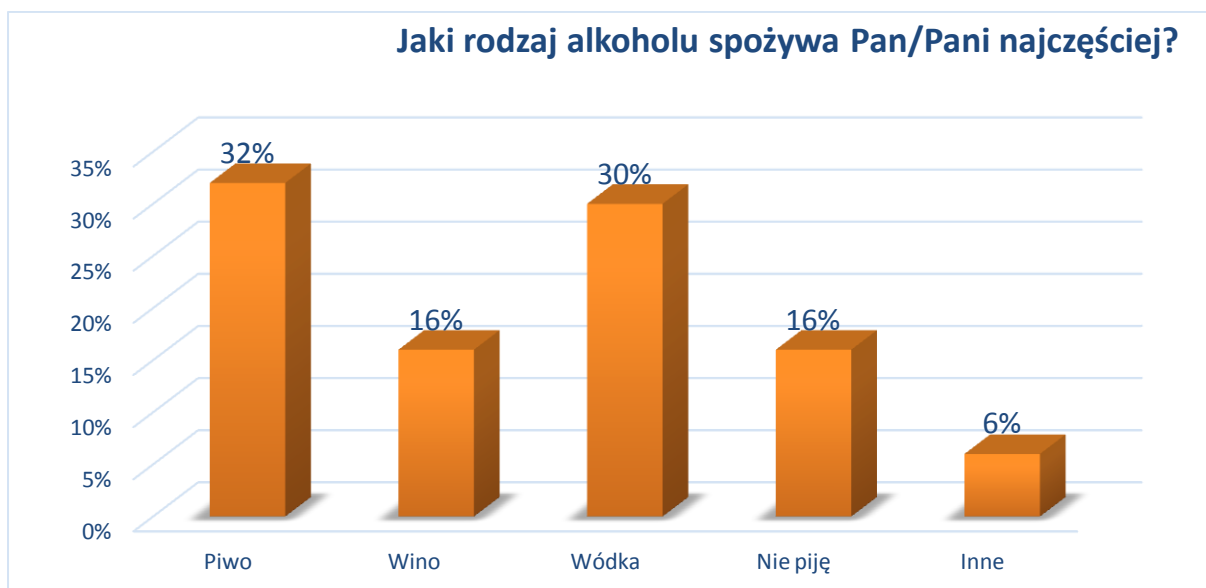

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej wśród mieszkańców jest **spotkanie ze znajomymi – 40%**. 24% badanych pierwszy raz spróbowało alkoholu w towarzystwie rodziny, 20% - na imprezie lub dyskotecie, a 12% - na wyjeździe wakacyjnym.

W jakich okolicznościach spróbował Pan/Pani po raz pierwszy alkoholu?

Badani mieszkańcy najczęściej spożywają piwo - 32% oraz wódkę - 30%. 16% respondentów najczęściej sięga po wino. 16% badanych deklaruje, że nie pije alkoholu.

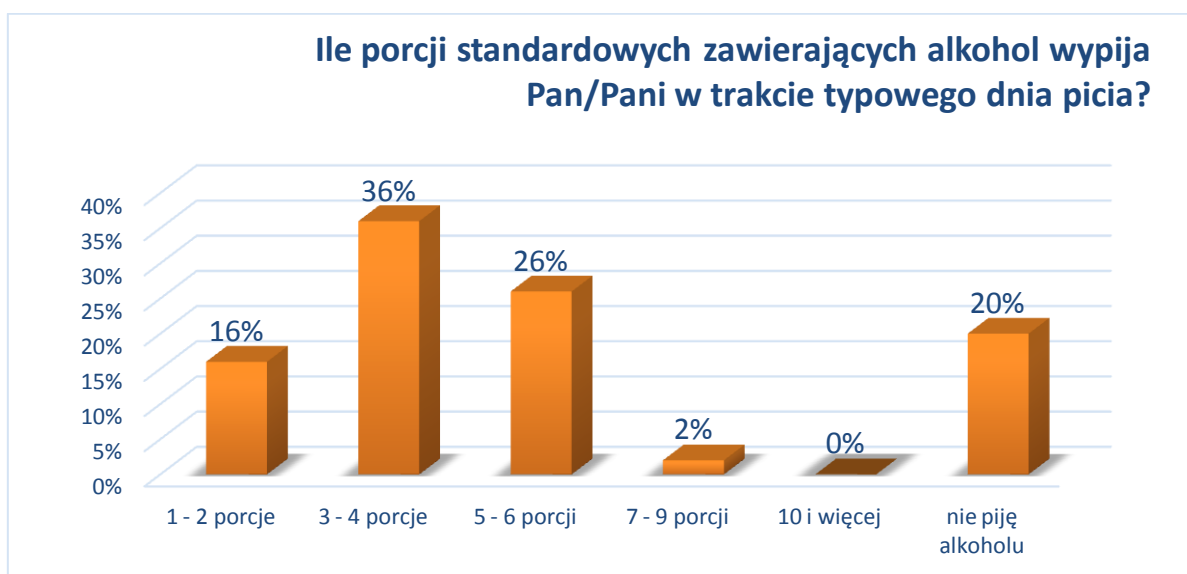

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. 24% respondentów to osoby pijące alkohol **kilka razy w miesiącu**, a 22% - **raz w tygodniu**. 20% badanych pije alkohol **kilka razy w tygodniu**, a 14% **kilka razy w roku**. Żaden z mieszkańców nie przyznał się do **codziennego** spożywania alkoholu. 20% respondentów zadeklarowało **abstynencję**.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3 - 4 porcje alkoholu - 36%. 26% mieszkańców spożywa jednorazowo 5-6 porcji alkoholu, 16% - 1-2 porcje, a 2% - 7-9 porcji. 20% badanych to osoby niepijące.

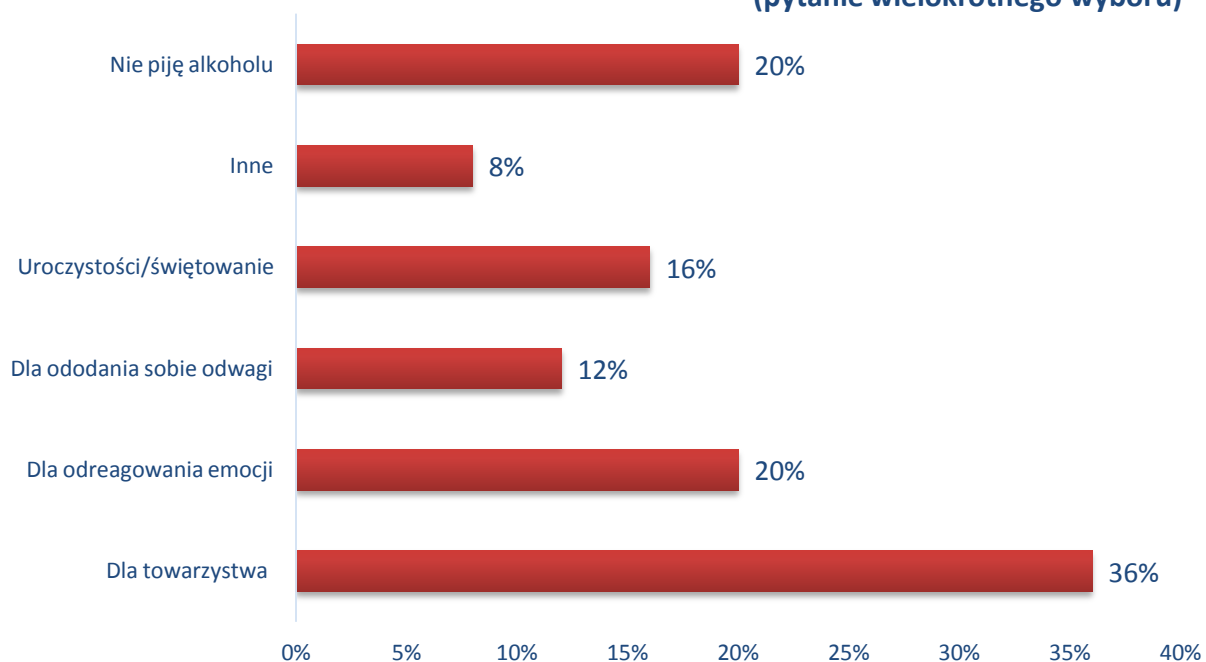
Nie tylko ilości oraz częstotliwość spożywanego alkoholu, ale także powody sięgania przez dorosłych są istotne dla oceny ich postaw.

Do najczęściej wskazywanych okazji i motywów sięgania po alkohol mieszkańcy wskazują kolejno: **dla towarzystwa - 36%, dla odreagowania emocji - 20% oraz uroczystości/świętowanie**. Picie alkoholu dla towarzystwa oraz podczas uroczystości są dość powszechne dla spożywania alkoholu. **Niepokojący wydaje się wskaźnik sugerujący, że łącznie dla 32% badanych alkohol jest źródłem radzenia sobie z przeżywanymi emocjami⁶.**

⁶ Suma odpowiedzi: dla odreagowania emocji i dla dodania sobie odwagi.

Z jakiego powodu najczęściej sięga Pan/Pani po alkohol?

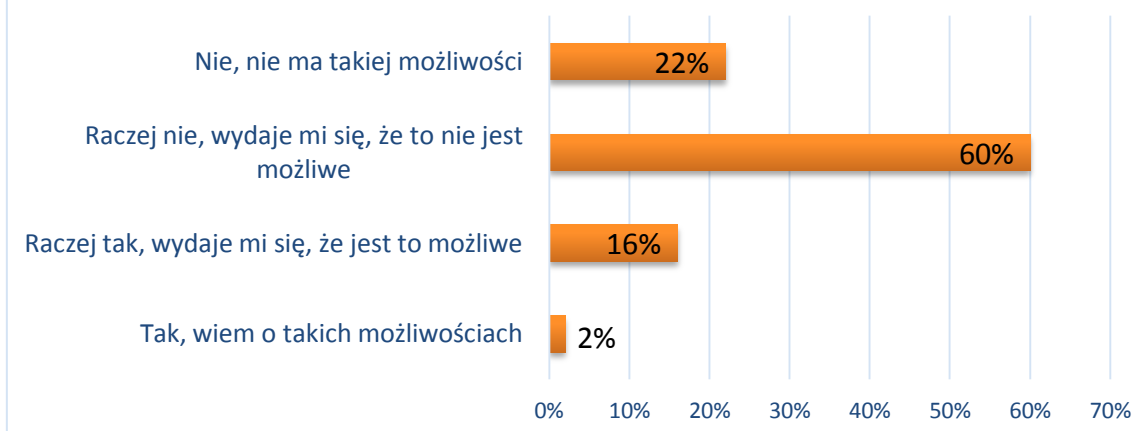
(pytanie wielokrotnego wyboru)

Kolejne pytania nawiązują pośrednio do **poziomu poczucia bezpieczeństwa badanych mieszkańców i ich oceny dynamiki problemów alkoholowych w lokalnej społeczności.**

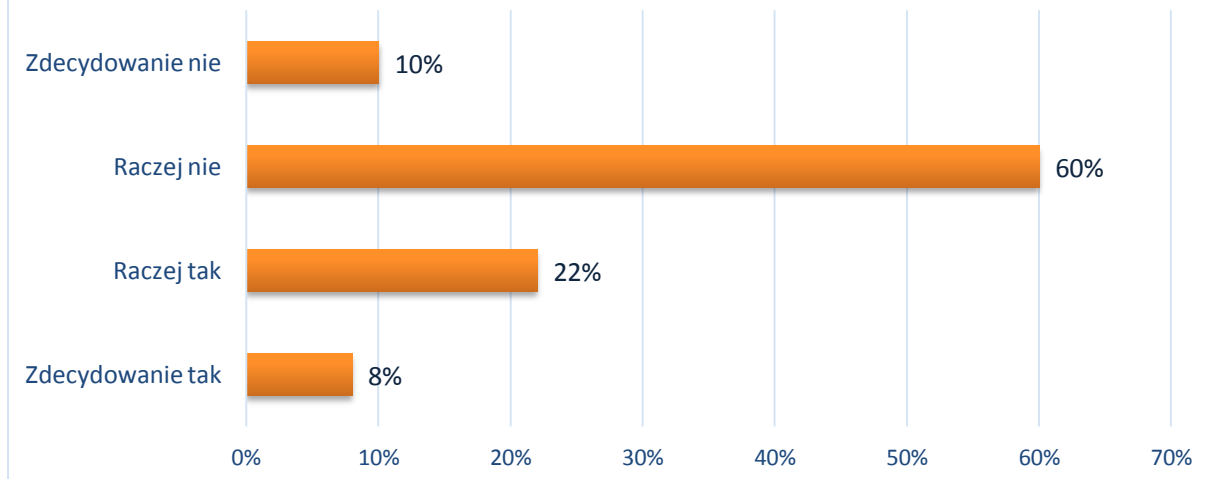
Pierwsze pytanie nawiązywało do **możliwości zakupu alkoholu z nielegalnego źródła.** 60% badanych zadeklarowało, że raczej nie, wydaje się, że to nie jest możliwe, a 22% ankietowanych mieszkańców określiło, że nie ma takiej możliwości. 16% respondentów uważa, że zakup z alkoholu z nielegalnego źródła jest możliwy, ale tylko 2% badanych mieszkańców wie o takich miejscach.

Czy w Pani/Pana środowisku lokalnym istnieje możliwość kupienia alkoholu z nielegalnego źródła?

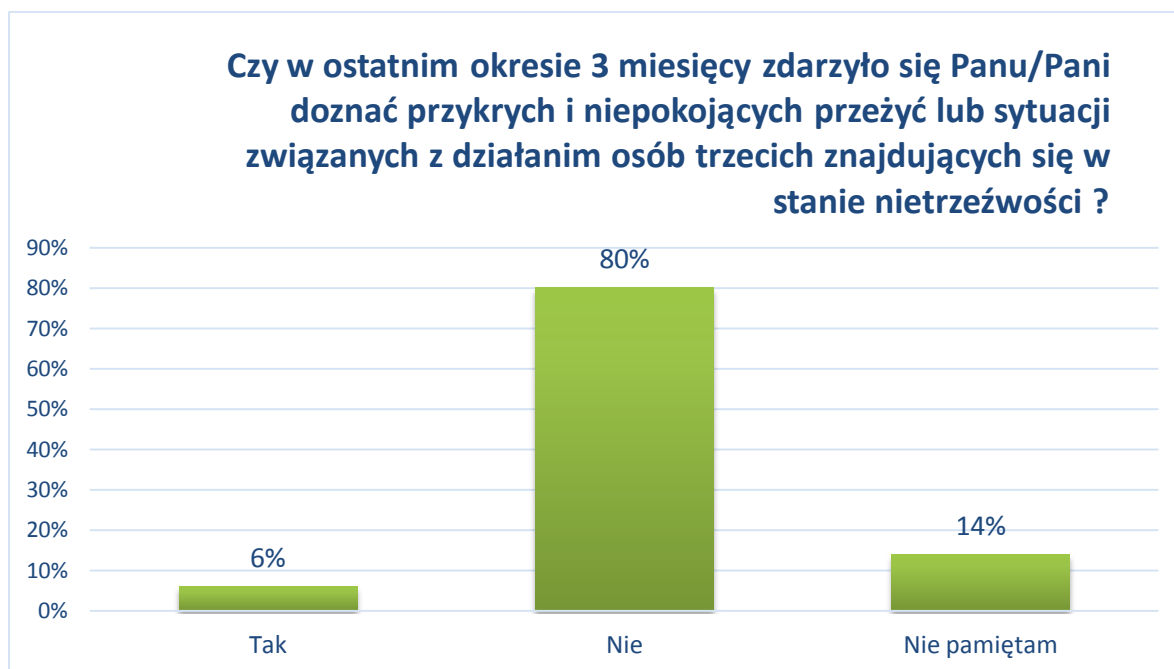

Kolejne pytanie dotyczyło oceny poziomu zagrożenia, **jakie stanowią osoby spożywające alkohol w miejscu zamieszkania respondentów**. Łącznie **70%** badanych twierdzi, że osoby spożywające alkohol w ich okolicy (np. w parkach lub w okolicy sklepów alkoholowych) nie stwarzają zagrożenia dla badanych oraz ich bliskich. Przeciwnego zdania jest łącznie 30% badanych.

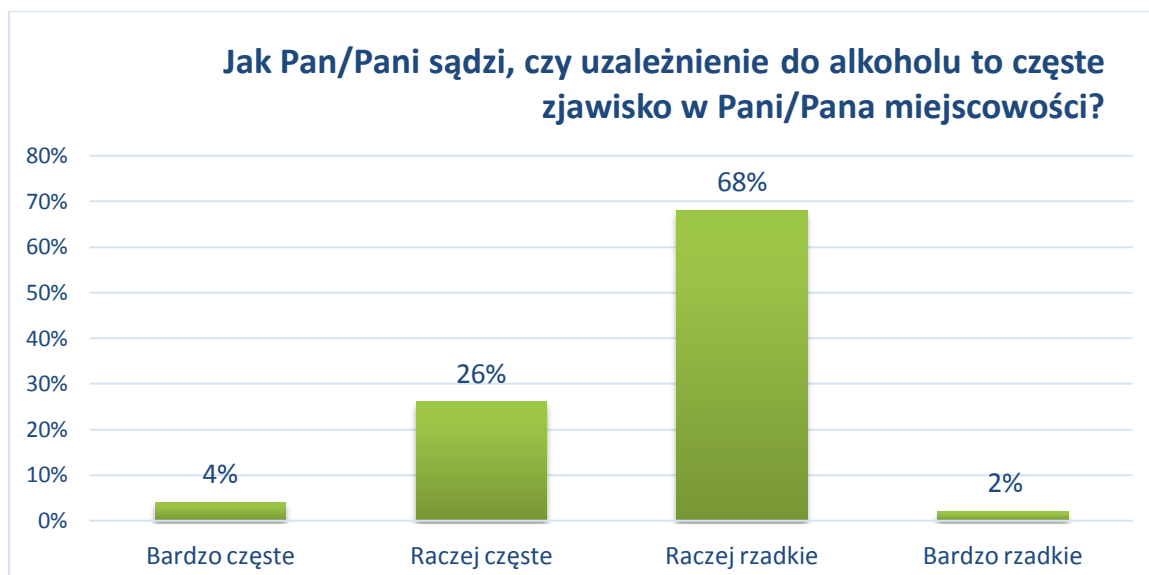
Uważam, że osoby spożywające alkohol (np. w parkach lub w okolicy sklepów alkoholowych) w miejscu mojego zamieszkania stanowią dla mnie i moich bliskich zagrożenie.

Większość (80%) respondentów odpowiedziało, że w okresie ostatnich 3 miesięcy **nie zdarzyło im się** doznać przykrych i niepokojących przeżyć lub sytuacji związanych z działaniem osób trzecich będących w stanie nietrzeźwości.

Łącznie 70% respondentów uważa, że zjawisko uzależnienia od alkoholu w ich miejscowości jest raczej i bardzo rzadkie. Przeciwnego zdania jest łącznie 30% badanych, którzy oceniają zjawisko uzależnienia od alkoholu jako raczej i bardzo częste.

Następne pytanie odnosi się do opinii badanych na temat **dynamiki spożywania alkoholu w lokalnej społeczności w przeciągu ostatnich 10 lat.**

44% badanych uważa, że widok osób pijących w miejscach publicznych w przeciągu ostatnich 10 lat jest rzadszy. Co ciekawe prawie taki sam odsetek (42%) uważa, że zjawisko to nie wiele się zmieniło i jest na podobnym poziomie. 48% respondentów jest zdania, że widok osób pijanych lub awanturujących się pod wpływem alkoholu jest rzadszy, Również 54% mieszkańców odpowiedziało, że według nich rzadziej niż 10 lat temu zauważa się przypadki rozstrzygania spraw poprzez alkohol (np. płacenie alkoholem czy opijanie spraw). Natomiast zdaniem 40% badanych obecnie dorośli i nieletni piją na podobnym poziomie jak dekadę temu.

Według Pana/Pani na przestrzeni ostatnich 10lat:

TWIERDZENIA	Częstszy	Podobny	Rzadszy	Nie widzę zmiany
Widok osób pijących alkohol w miejscach publicznych jest...	2%	42%	44%	12%
Widok osób pijanych lub awanturujących się pod wpływem alkoholu jest...	2%	36%	48%	14%
Przypadki rozstrzygania spraw poprzez alkohol („płacenie alkoholem”, „opijanie spraw”) są....	0%	30%	54%	16%
Obecnie dorośli i nieletni piją...	6%	40%	38%	16%

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Mieszkańcom podano kilka stwierdzeń i poproszono o odpowiedź, w jakim stopniu zgadzają się z nimi, bądź nie. Pierwsze stwierdzenie dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce).

Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest obecne wśród dorosłej społeczności gminy Młynarze, ponieważ **tylko 34% mieszkańców udzieliło poprawnej odpo-**

wiedzi⁷. Jednocześnie **66%** respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest mniej szkodliwy od alkoholu zawartego w wódce.

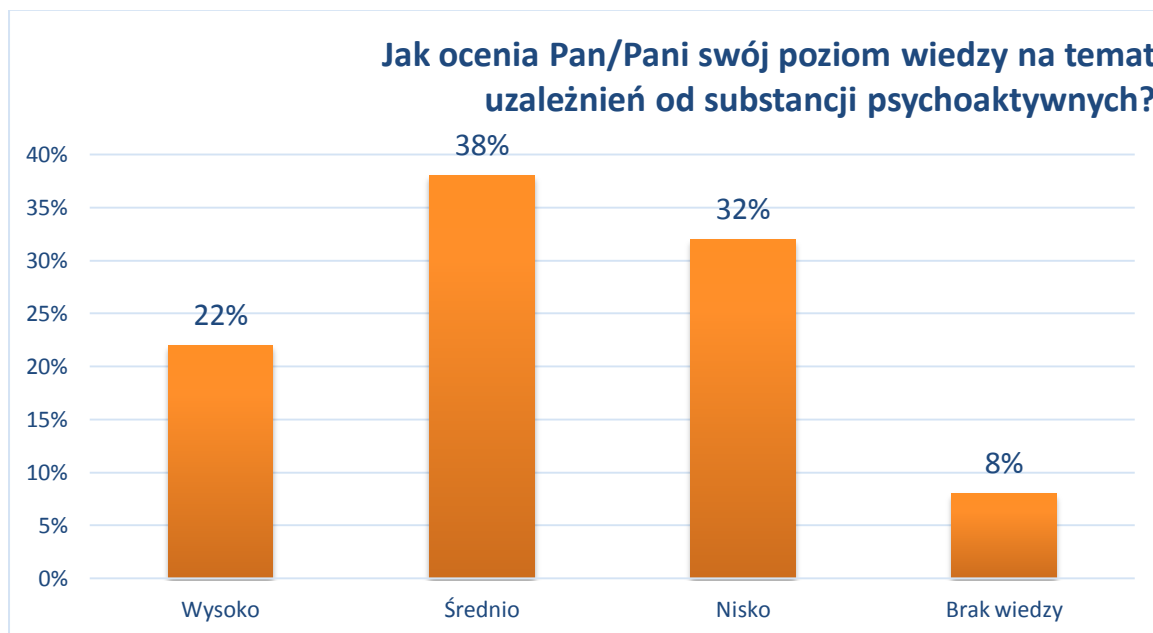
Kolejne twierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 88% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”**. Natomiast 60% respondentów ocenia **osoby pijące alkohol jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym**. Jednocześnie **36%** badanych uważa, że **osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach**.

90% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie** niewielkich ilości alkoholu. Łącznie **72%** badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych**. Natomiast łącznie **94%** badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu**.

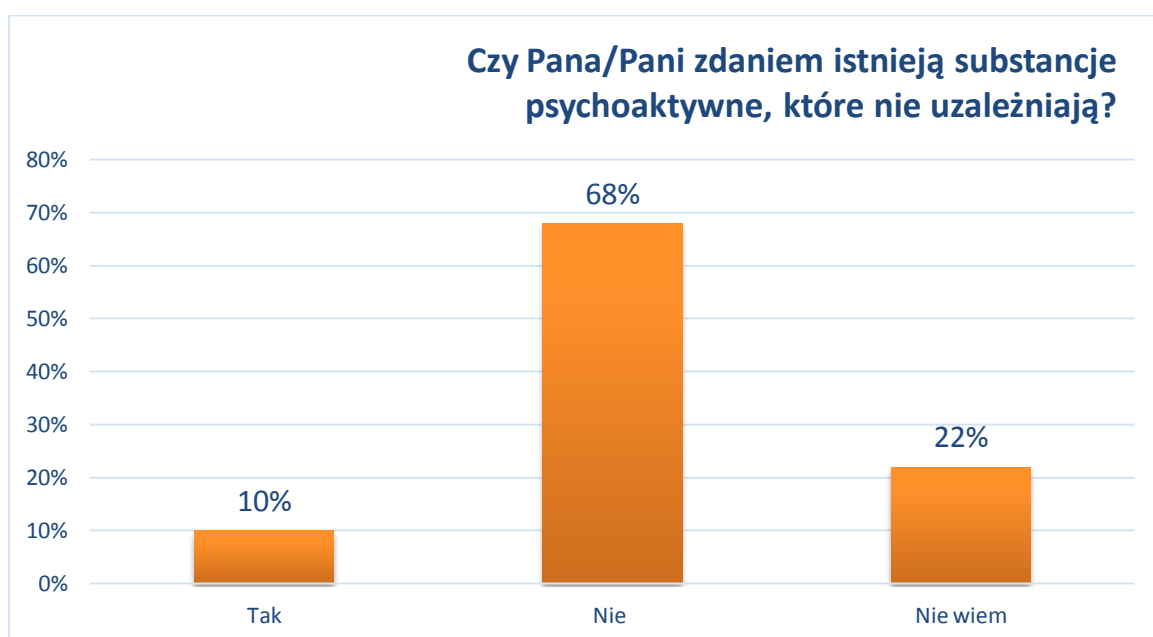
⁷ Oznacza to wskazanie odpowiedzi *raczej nie zgadzam się* i *zdecydowanie nie zgadzam się*.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zga- dzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	14%	52%	10%	24%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolo- wany.</i>	32%	56%	10%	2%
<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim śro- dowisku lokalnym.</i>	14%	46%	30%	10%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwo- ścią kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	8%	28%	50%	14%
<i>Picie alkoholu pomaga w trud- nych sytuacjach życiowych.</i>	4%	24%	38%	34%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	0%	6%	14%	80%
<i>Kobiety w ciąży mogą bez- piecznie pić niewielkie ilości alkoholu.</i>	0%	10%	2%	88%

Badani respondenci na terenie gminy Młynarze oceniają swój poziom wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych najczęściej jako średni (38%). Niski poziom wiedzy zadeklarowało 32% badanych, a wysoki 22%. 8% respondentów przyznało, że nie ma żadnej wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych.

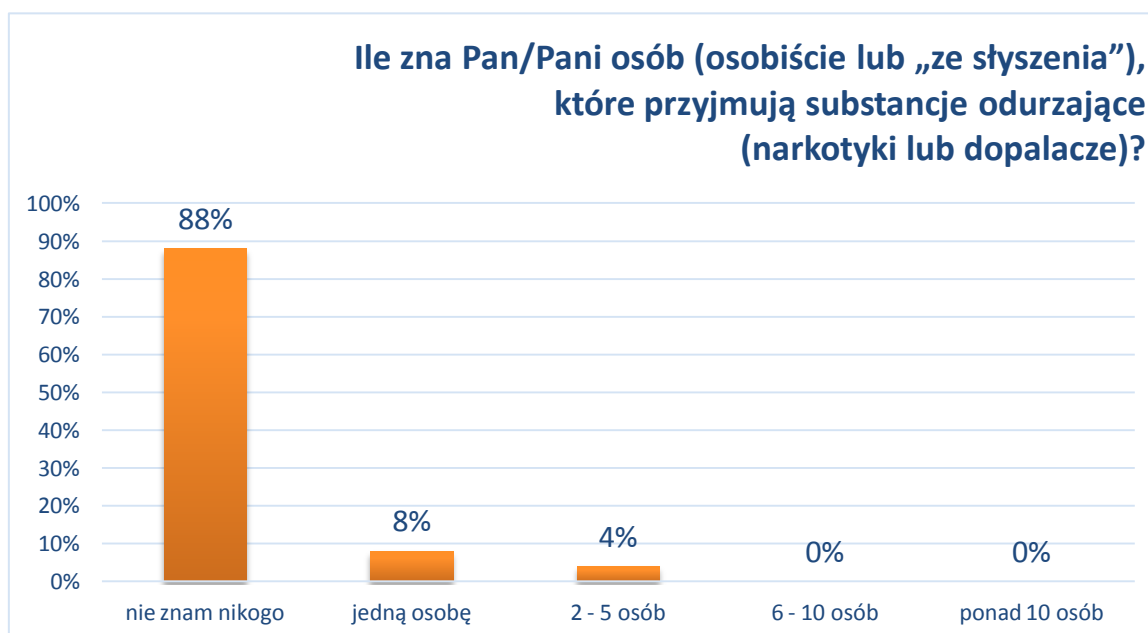
Zapytano także mieszkańców „Czy Pani/Pana zdaniem istnieją substancje psychoaktywne, które nie uzależniają?” 68% badanych uważa, że nie istnieją takie substancje. 10% jest zdania, że pewne substancje nie uzależniają, a 22% odpowiedziało, że nie wie.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

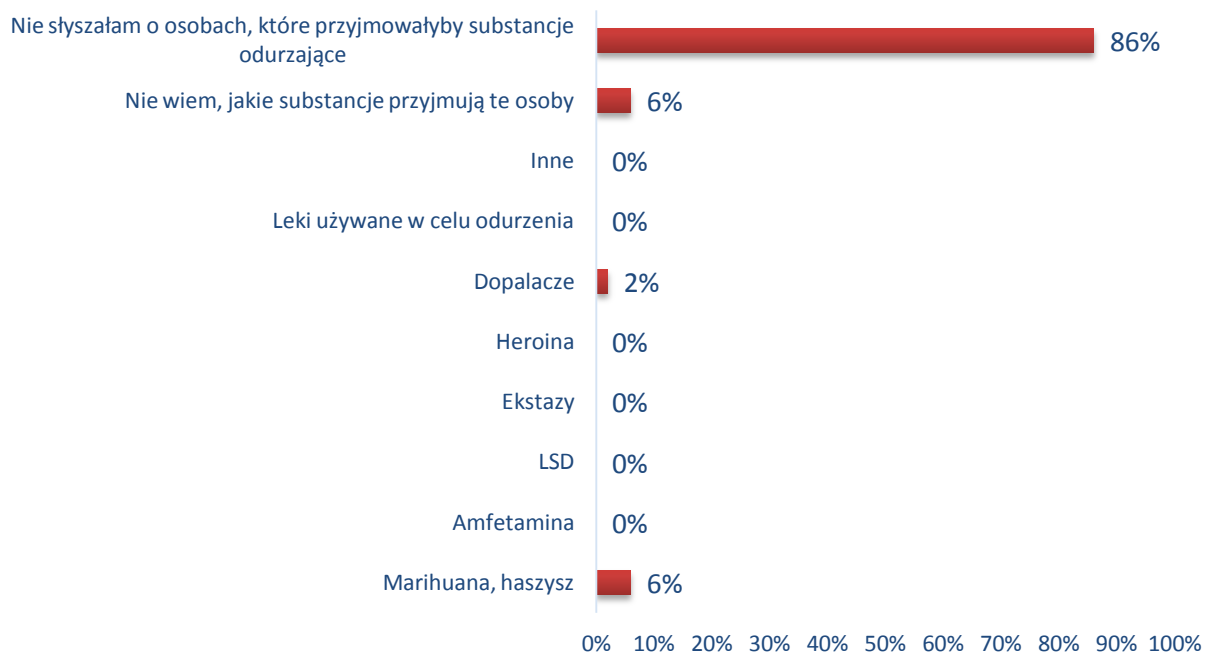
Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywującego do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

88% badanych twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Jednocześnie 12% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się **marihuana i haszysz** – **6% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje**. 2% mieszkańców twierdzi, że zna osoby, które przyjmują dopalacze. 86% badanych nie słyszało o osobach, które przyjmowałyby substancje odurzające.

Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz? (pytanie wielokrotnego wyboru)

Znaczna większość respondentów (98%) deklaruje, że nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

PRZEKONANIA DOTYCZĄCE WYCHOWANIA DZIECI

Przedstawiliśmy rodzicom kilka twierdzeń dotyczących wychowywania dzieci i poprosiliśmy o ocenę w jakim stopniu się z nimi zgadzają bądź nie.

Większość badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że **aby prawidłowo wychować dziecko należy od czasu do czasu dawać mu klapsa** (łącznie 60%). Również łącznie 50% respondentów uważa, że **dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek**.

Jednocześnie łącznie 60% badanych jest zdania, że **bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców** oraz, że **stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem** (łącznie 60%).

Łącznie 72% badanych nie uważa, że **kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości**. Tyle samo respondentów jest zdania, że **nawet łagodne kary fizyczne są przemocą w rodzinie**.

Powyższe wartości pozwalają sądzić, że **część mieszkańców gminy Młynarze przejawia postawy wychowawcze, które są charakterystyczne dla tradycyjnego wychowania, w którym obecne jest stosowanie kar fizycznych wobec dzieci**. Pomimo tego, że większość mieszkańców jest świadomych, że nawet łagodne kary fizyczne są przemocą w rodzinie, to uważają, że dawanie dziecku klapsów od czasu do czasu oraz wzbudzanie w dziecku strachu przed rodzicami pomaga w ich prawidłowym wychowywaniu.

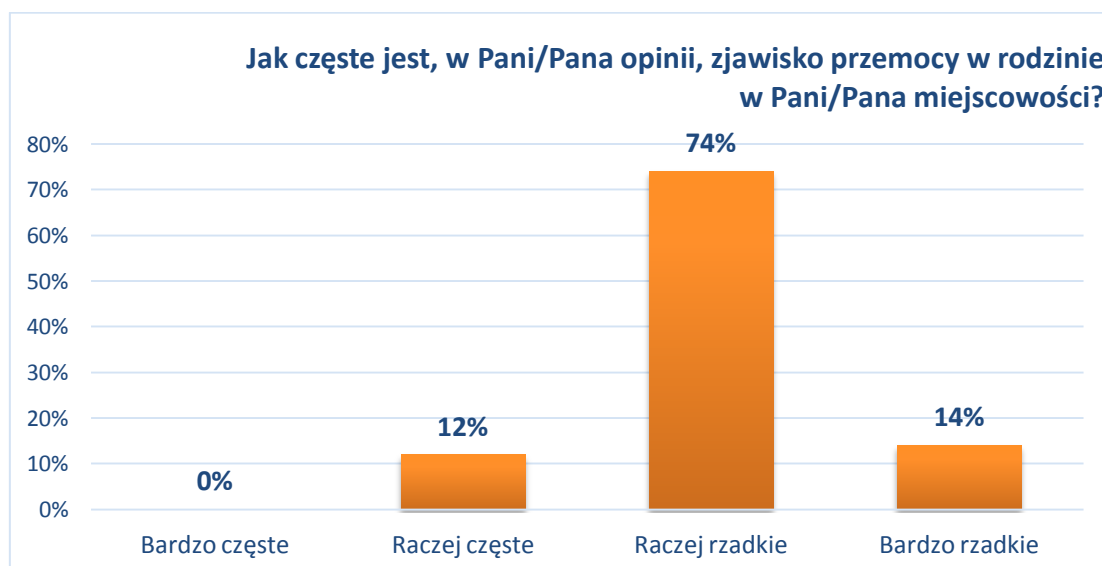
Postawy dotyczące wychowywania dzieci

<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.	22%	38%	18%	22%
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.	26%	24%	16%	34%
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.	30%	30%	36%	4%
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.	6%	22%	28%	44%
Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie.	14%	14%	36%	36%
Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.	22%	38%	20%	20%

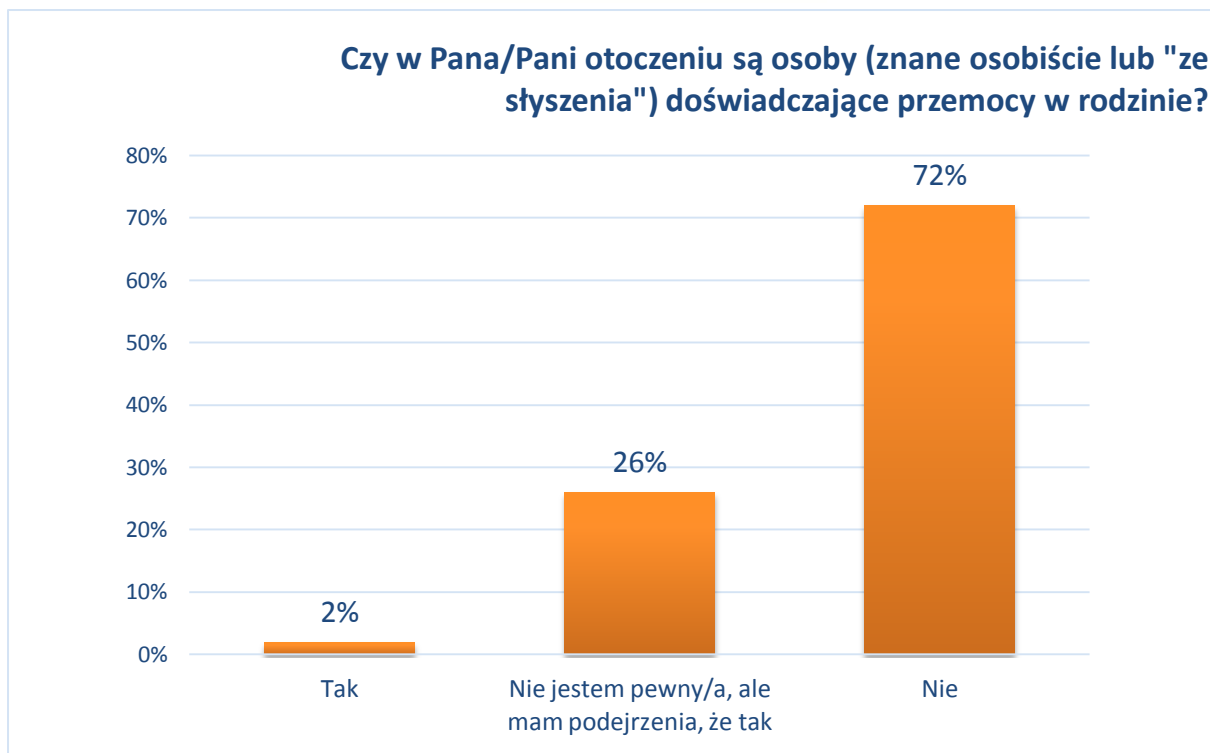
ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając. W ankiecie zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy domowej w środowisku lokalnym w gminie.

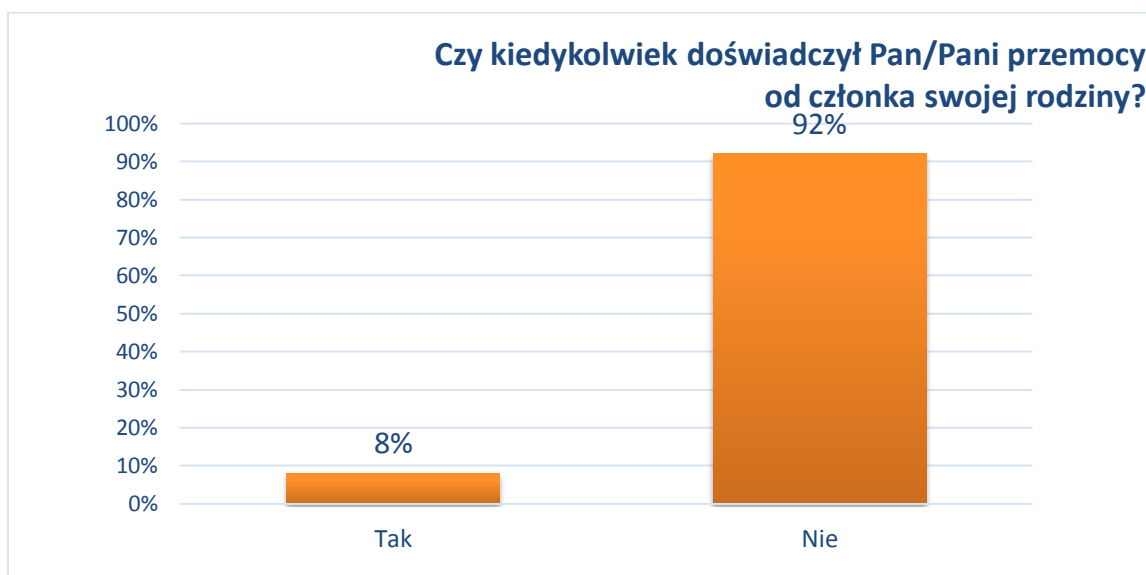
74% badanych mieszkańców uważa, że w ich miejscowości zjawisko przemocy w rodzinie jest raczej rzadkie. 14% badanych twierdzi nawet, że bardzo rzadkie. Jednakże 12% respondentów przyznaje, że ich zdaniem zjawisko przemocy w rodzinie na obszarze ich zamieszkania występuje raczej często.

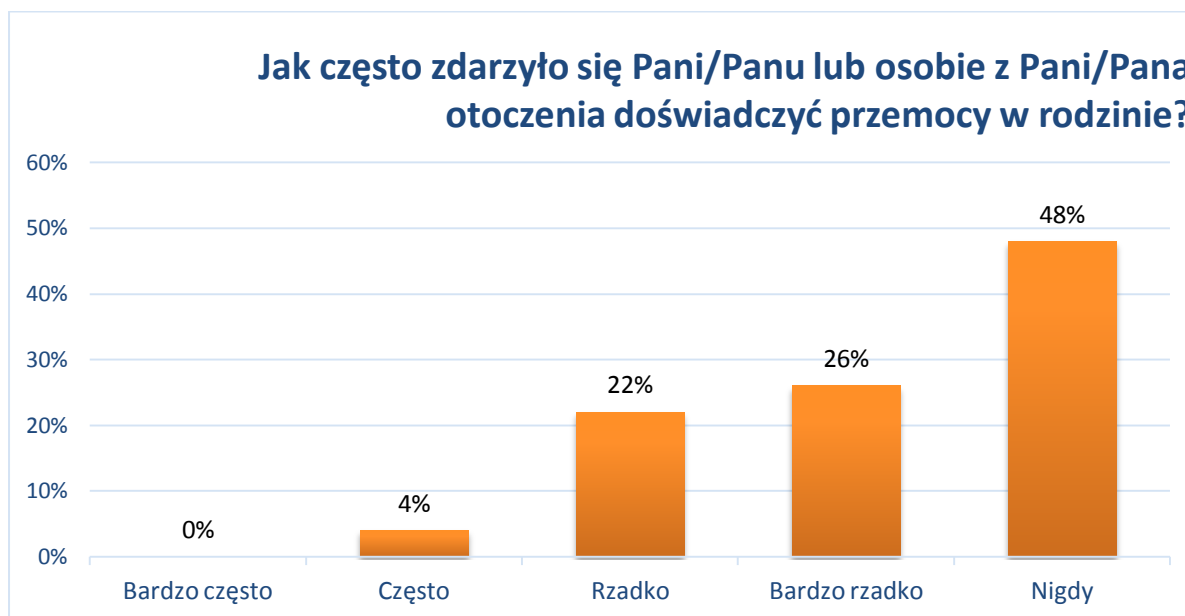
Łącznie 28% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewają, że tak się dzieje. 72% badanych odpowiedziało, że nie zna w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy w rodzinie.

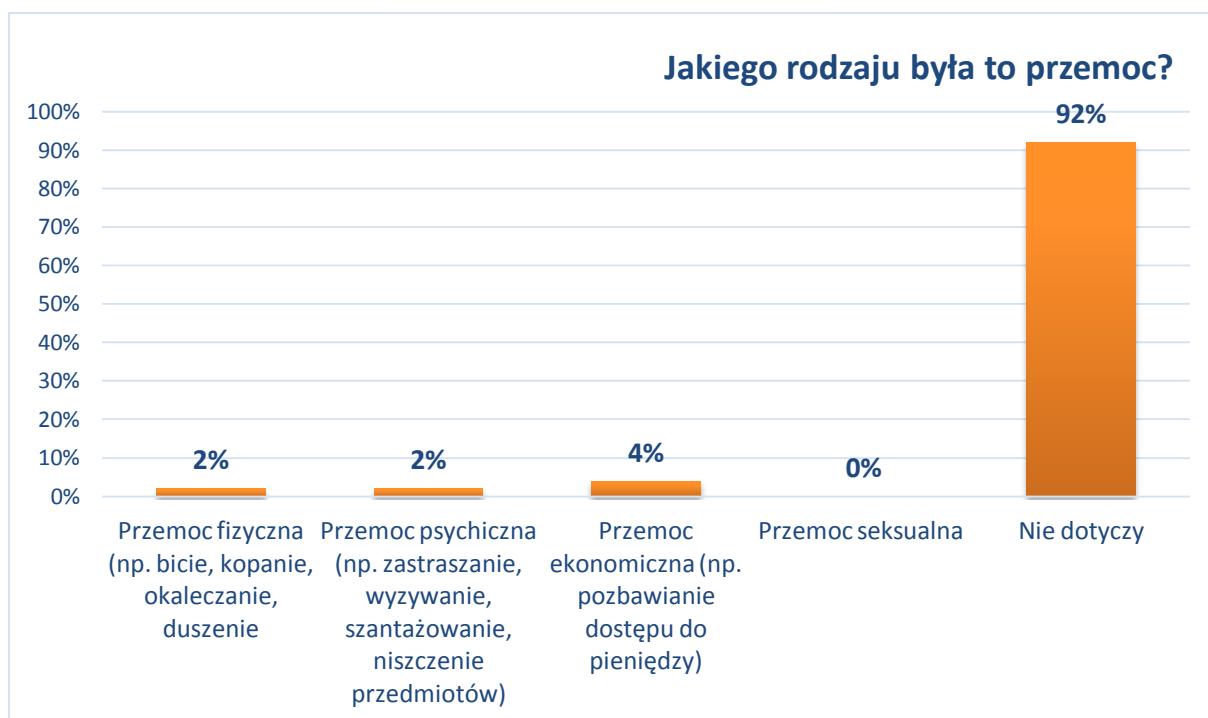
Większość badanych (92%) odpowiedziała, że nie doświadczyli nigdy przemocy od członka swojej rodziny, niemniej jednak **8%** przyznało, że takowej przemocy od członka rodziny doświadczyło.

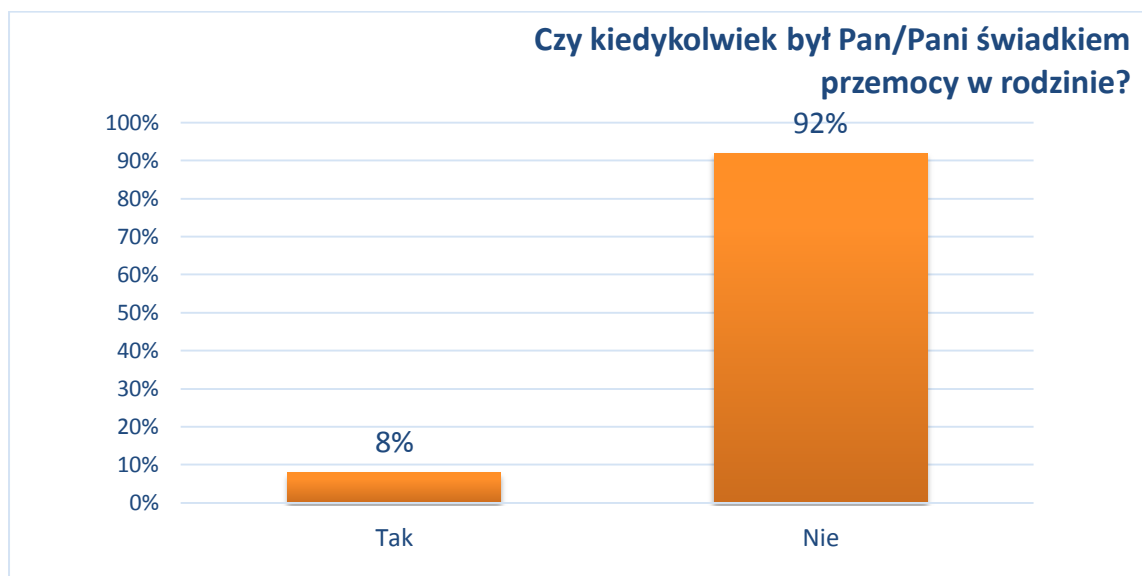
Prawie połowa badanych (48%) respondentów deklaruje, że nigdy nie doświadczyło przemocy w rodzinie. 22% odpowiedziało, że doświadcza jej rzadko, a kolejne 26% - bardzo rzadko. Niemniej jednak 4% badanych przyznało, że często doświadcza przemocy w rodzinie. **Odpowiedzi badanych pozwalają sądzić, że przemoc domowa w ich bezpośrednim otoczeniu jest zjawiskiem występującym rzadko.**

W dalszej kolejności kwestionariusza badani zostali zapytani o **rodzaj doświadczanej przemocy w środowisku rodzinnym**. Większość (92%) badanych odpowiedziało, że to pytanie ich nie dotyczy, co może sugerować, że albo nie doznają przemocy domowej albo w jakichś względach nie chcą o niej rozmawiać. 4% badanych przyznało, że doznają przemocy ekonomicznej (np. zostają pozbawieni dostępu do pieniędzy). 2% badanych to ofiary przemocy fizycznej (np. bicie, kopanie, okaleczanie, duszenie), a kolejne 2% - przemocy psychicznej (np. zastraszanie, wyzywanie, szantażowanie, niszczenie przedmiotów). Żaden z respondentów nie przyznał się do bycia ofiarą przemocy seksualnej.

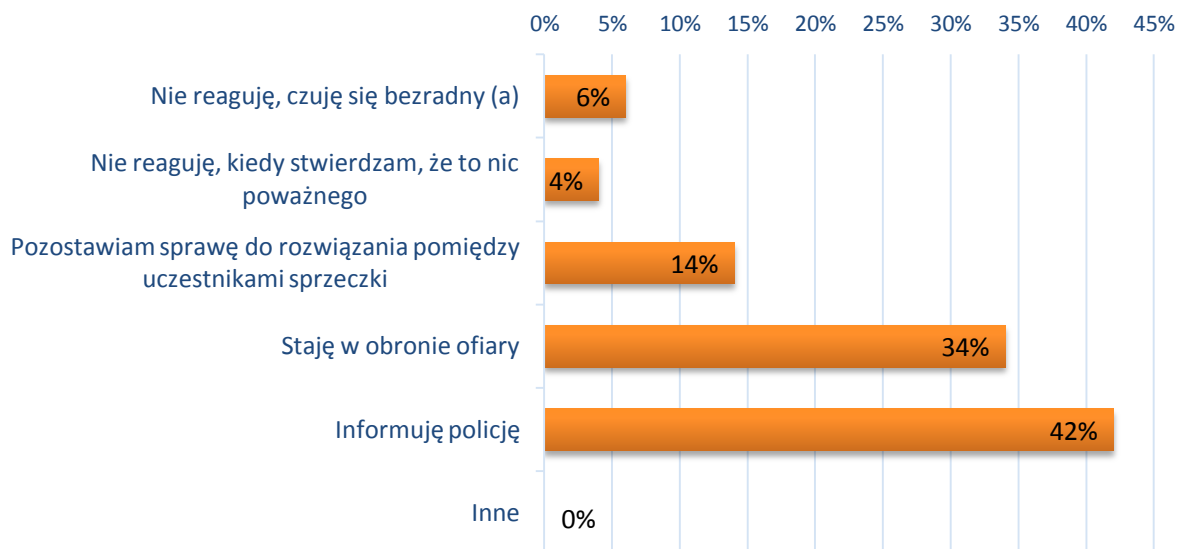

Większość (92%) badanych respondentów odpowiedziało, że nie byli nigdy świadkiem przemocy w rodzinie. 8% badanych przyznaje, że znajdowali się już w takiej sytuacji.

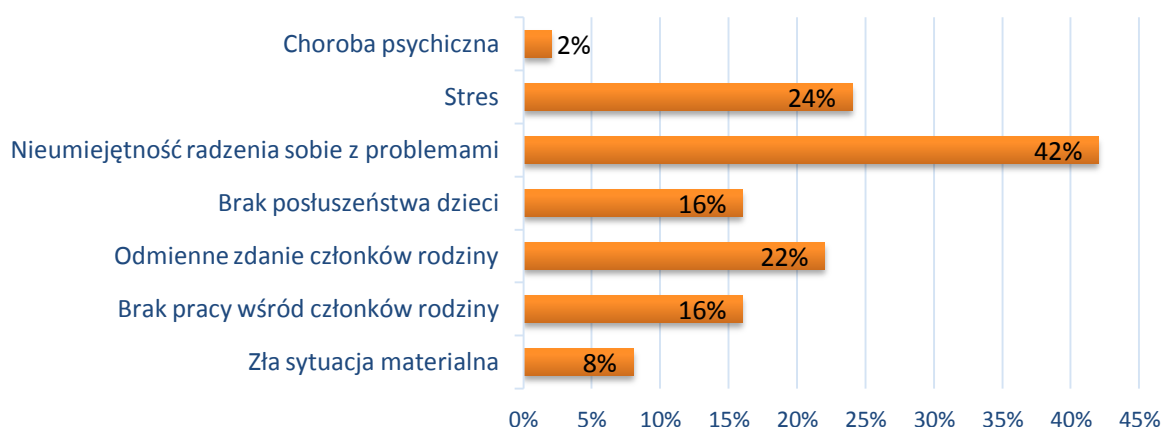
Na pytanie, **jak badani zareagowaliby w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie**, 42% mieszkańców odpowiedziało, że wezwaliby policję, a 34% - stanęłoby w obronie ofiary. 14% badanych pozostawiłoby sprawę do rozwiązania pomiędzy uczestnikami sprzeczki, 4% nie zareagowałoby, gdyby uznali, że sprawa nie jest poważna, a 6% nie zareagowałoby w ogóle twierdząc, że są w takiej sytuacji bezradni.

W jaki sposób zareagowałby/aby Pan/i na przejaw przemocy w rodzinie?

Zdaniem mieszkańców gminy Młynarze **przyczyn agresji wobec członków rodziny** należy poszukiwać najczęściej w nieumiejętności radzenia sobie z problemami (42%). 24% badanych uważa, że przyczyną agresji i przemocy w rodzinie jest stres, a 22% - odmienne zdanie członków rodziny. 16% respondentów uważa, że przyczyną może być brak posłuszeństwa dzieci, kolejne 16% - brak pracy wśród członków rodziny, a 8% - zła sytuacja materialna. Zdaniem 2% badanych przyczyną agresji wobec członków rodziny może być choroba psychiczna.

Skąd według Pana/Pani bierze się agresja w stosunku do członków rodziny? (pytanie wielokrotnego wyboru)

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 84% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie nie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – **łącznie 62% mieszkańców gminy Młynarze nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie.** Również łącznie 72% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że **ofiara przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

Poniższe wartości wskazują na relatywnie bardzo wysoką świadomość badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. **Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: raczej nieprawdziwe i zdecydowanie nieprawdziwe:**

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – **86%**;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – **88%**;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – **94%**;
- „Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy” – **72%**;
- "Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie" - **88%**.

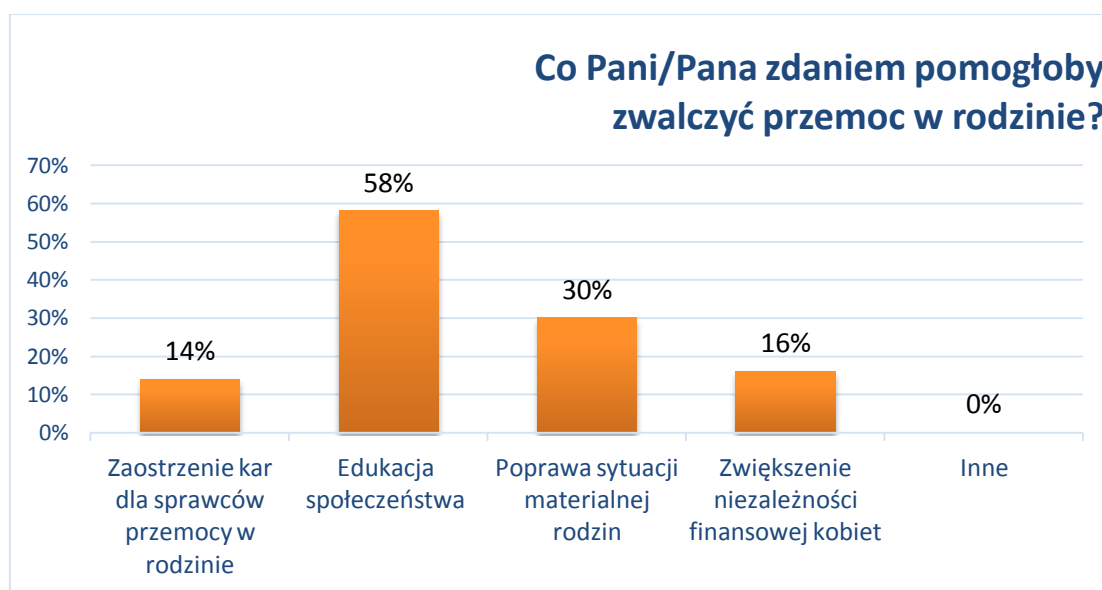
Twierdzenie	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nie-prawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	36%	48%	12%	4%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	4%	34%	34%	28%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	56%	22%	22%	0%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	4%	10%	38%	48%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	4%	8%	36%	52%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.	2%	26%	36%	36%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	0%	12%	44%	44%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	0%	6%	30%	64%

Następnie przedstawiliśmy respondentom kilka twierdzeń i poprosiliśmy o określenie jak często, według nich zdarzają się opisane sytuacje. Zdaniem 48% badanych raczej rzadko zdarza się, że policja nie podejmie interwencji pomimo zgłoszenia, również 50% badanych uważa, że raczej rzadko zdarza się umarzenie sprawy przez prokuraturę. 54% respondentów jest zdania, że raczej rzadko podczas przesłuchiwania poszkodowanych występują złe warunki i procedury, a 40% ocenia, że raczej rzadko występuje orzekanie zbyt łagodnych wyroków. Zdaniem 48% badanych osób dochodzenie i postępowanie sądowe bywa czasami długotrwałe. Według 62% badanych mieszkańców czasami zdarza się, że osoba zgłaszająca sytuację przemocy wycofuje swoje zgłoszenie.

TWIERDZENIE	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
Niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia.	2%	42%	48%	8%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą.	8%	62%	30%	0%
Umarzanie sprawy przez prokuraturę.	2%	28%	50%	20%
Złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych.	0%	34%	54%	12%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków.	16%	30%	40%	14%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe.	10%	48%	32%	10%

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło **opinii badanych na temat możliwych rozwiązań ograniczających przemoc w rodzinie**. Z największą przychylnością respondentów spotkały się kolejno propozycje:

- Edukacja społeczeństwa (58%);
- Poprawa sytuacji materialnej rodzin (30%)
- Zwiększenie niezależności finansowej kobiet (16%).
- Zaostrzenie kar dla sprawców przemocy w rodzinie (14%).

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

GRUPA BADANA

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Młynarze. Grupa badana stanowiła 6 kobiet i 3 mężczyzn. S pośród respondentów 4 osoby to pracownicy punktów, natomiast 2 osoby to właściciele badanego punktu. Pozostałe osoby nie podały swojego status zawodowego. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 43 lata.

CEL BADANIA

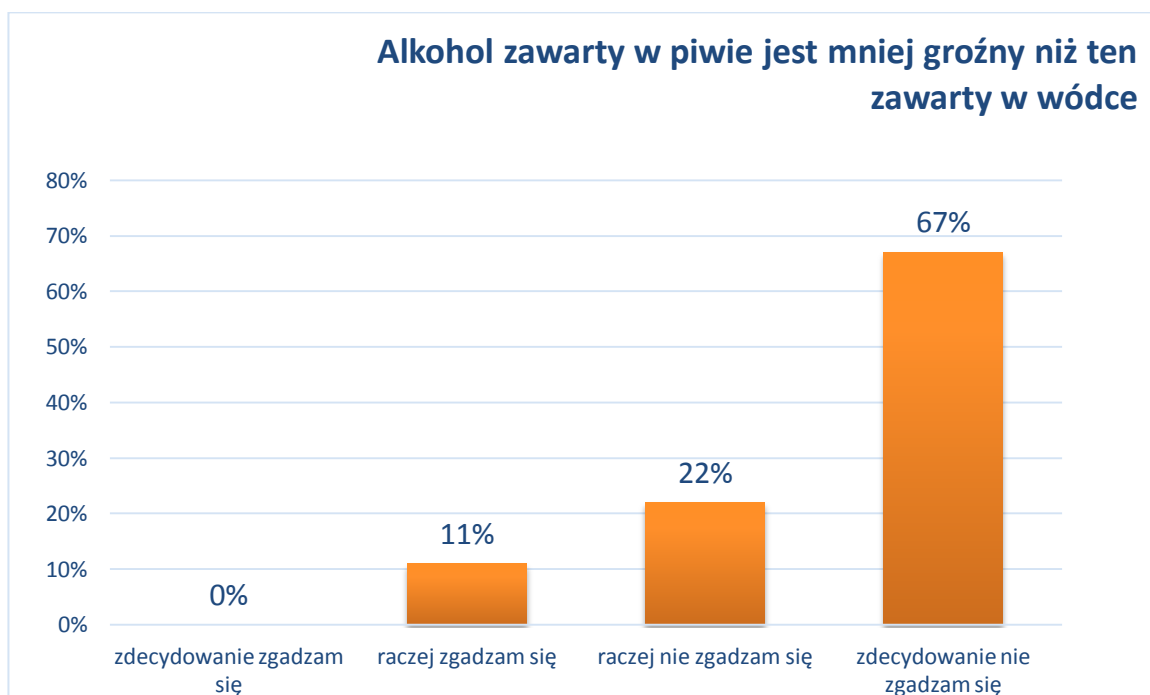
Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

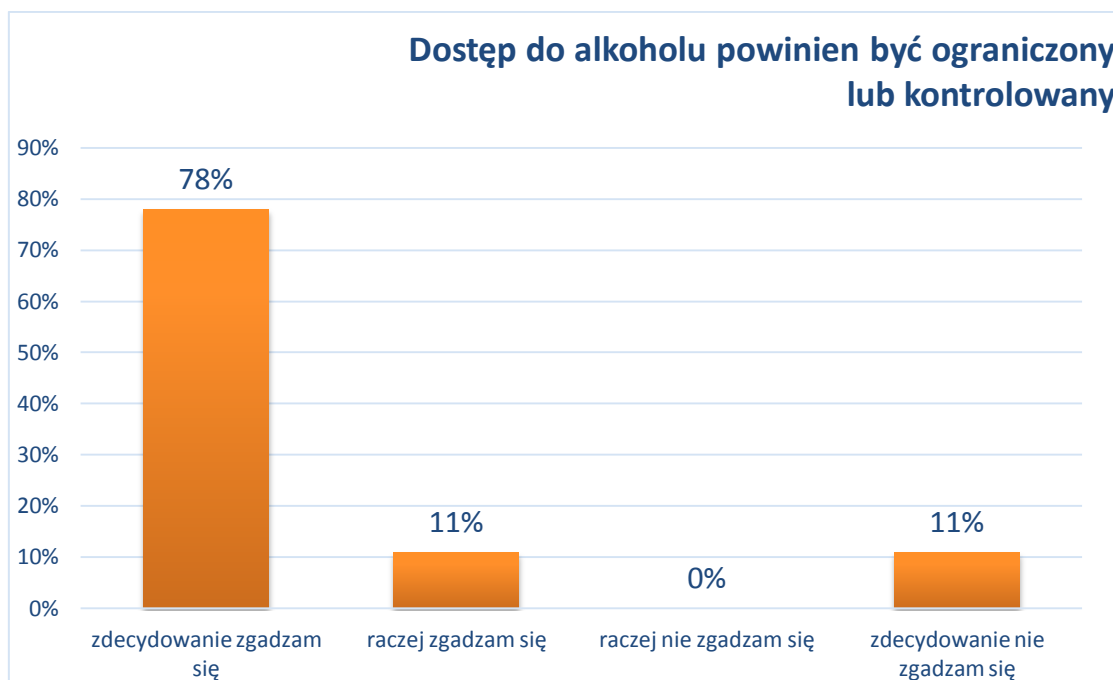
WYNIKI BADAŃ

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określenie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

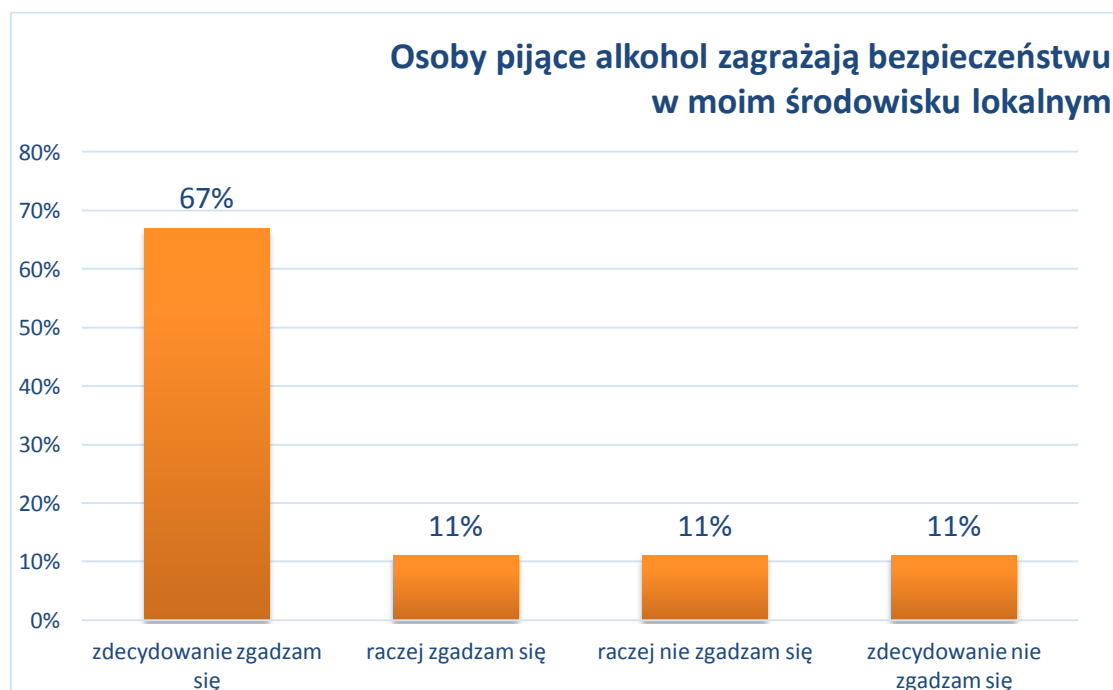
Łącznie tylko 11% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o wysokim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

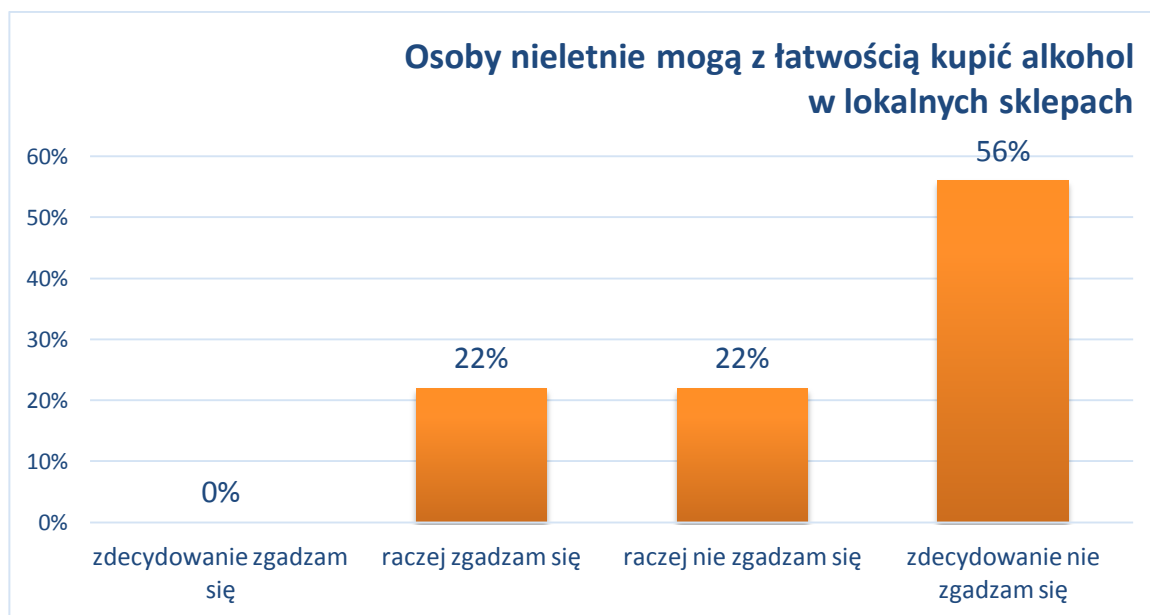
Łącznie aż 89% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 11% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli nie jest przekonana, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

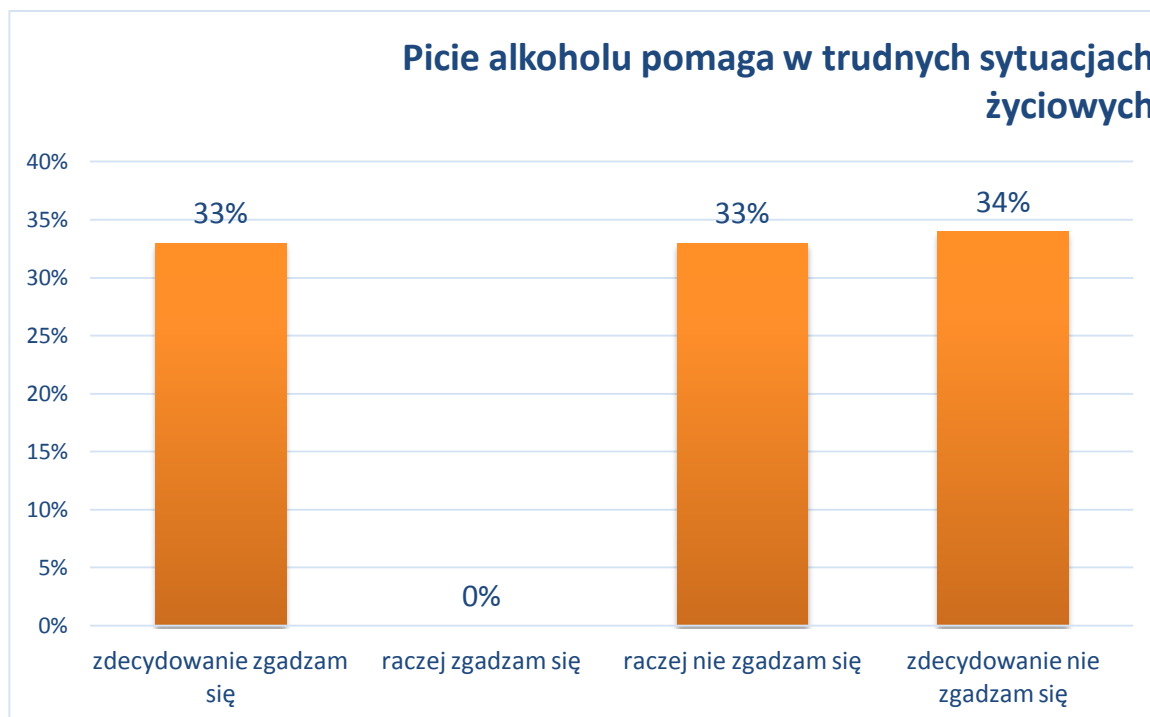
Łącznie 78% sprzedawców zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

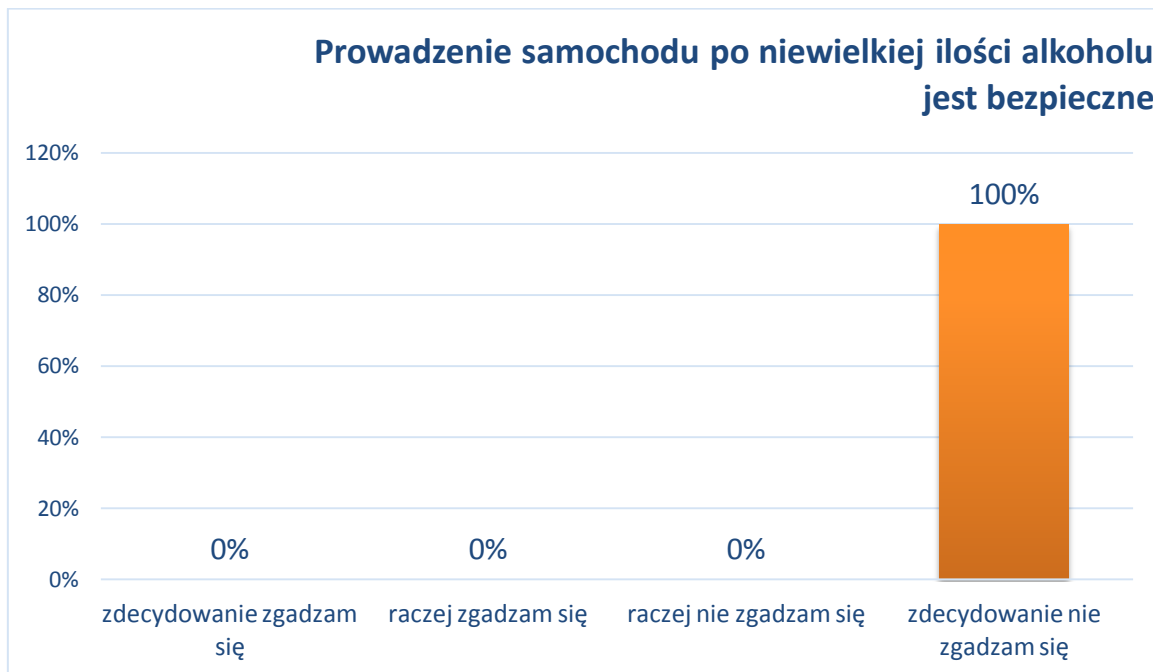
Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **Łącznie 78% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.**

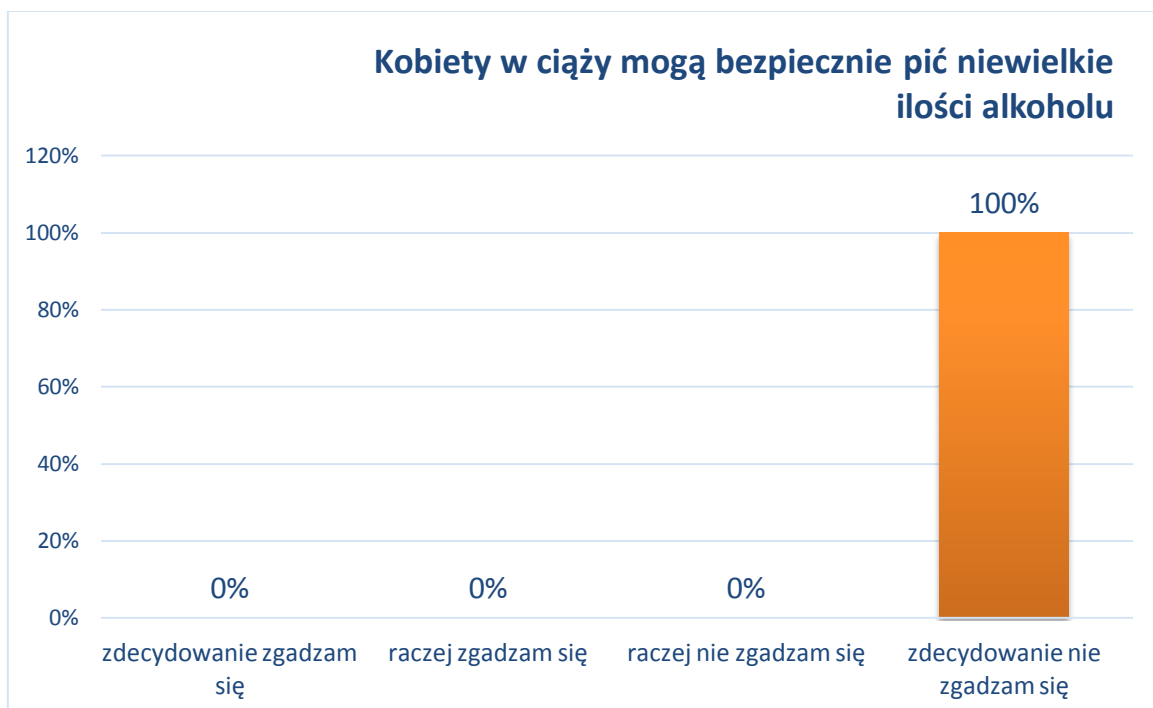
Łącznie 67% sprzedawców uważa, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

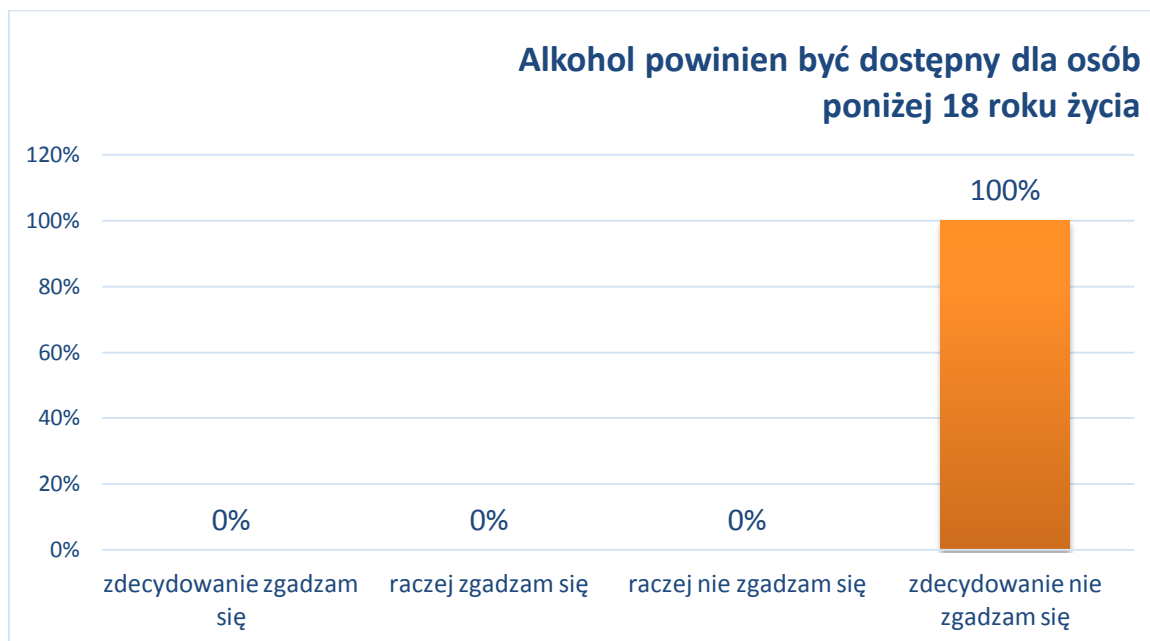
100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne.

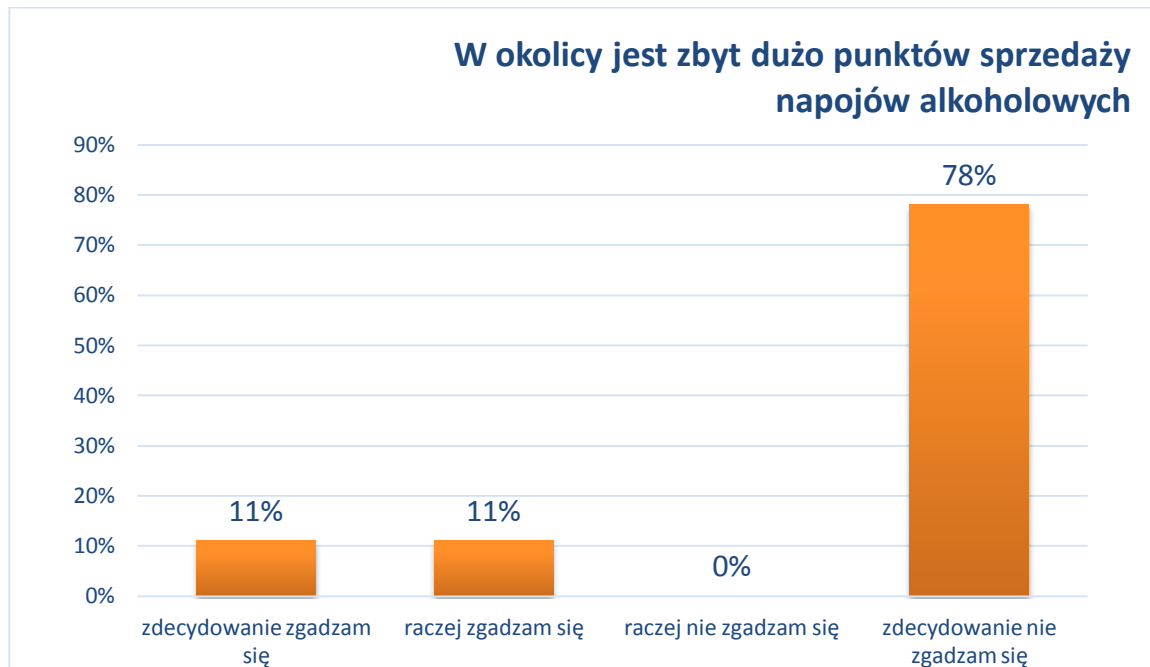
Dodatkowo, 100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

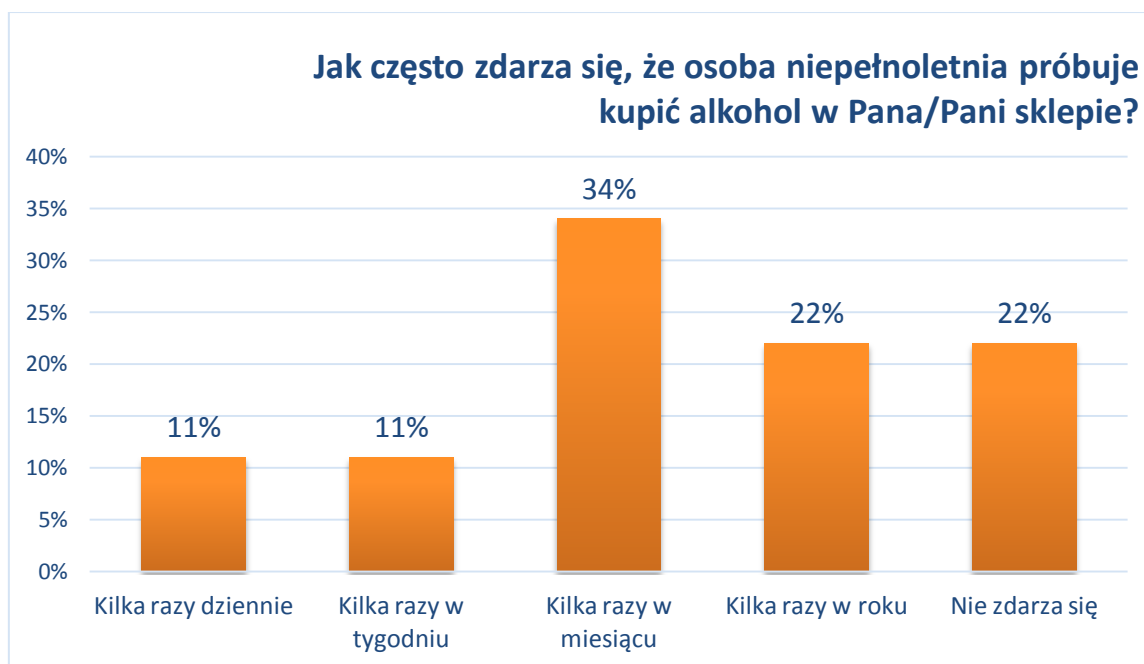
100% sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Młynarze **uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.**

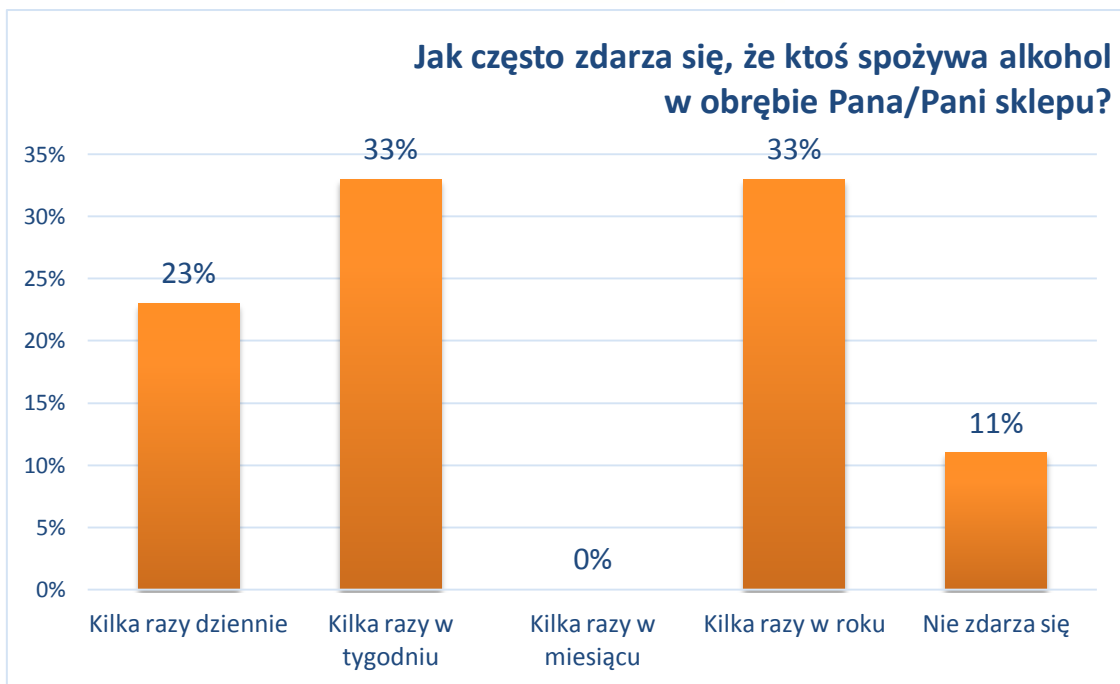
22% badanych uważa, że w ich okolicy znajduje się zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Przeciwnego zdania jest 78% badanych sprzedawców.

Sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Młynarze deklarują, że przypadki **próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w miesiącu (34%) oraz kilka razy w roku (22%). 11% badanych twierdzi, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy dziennie, a kolejne 11% - kilka razy w tygodniu. 10% badanych przyznaje, że takie sytuacje nie zdarzają się u nich w ogóle.** Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie są podejmowane na terenie gminy **sporadycznie**.

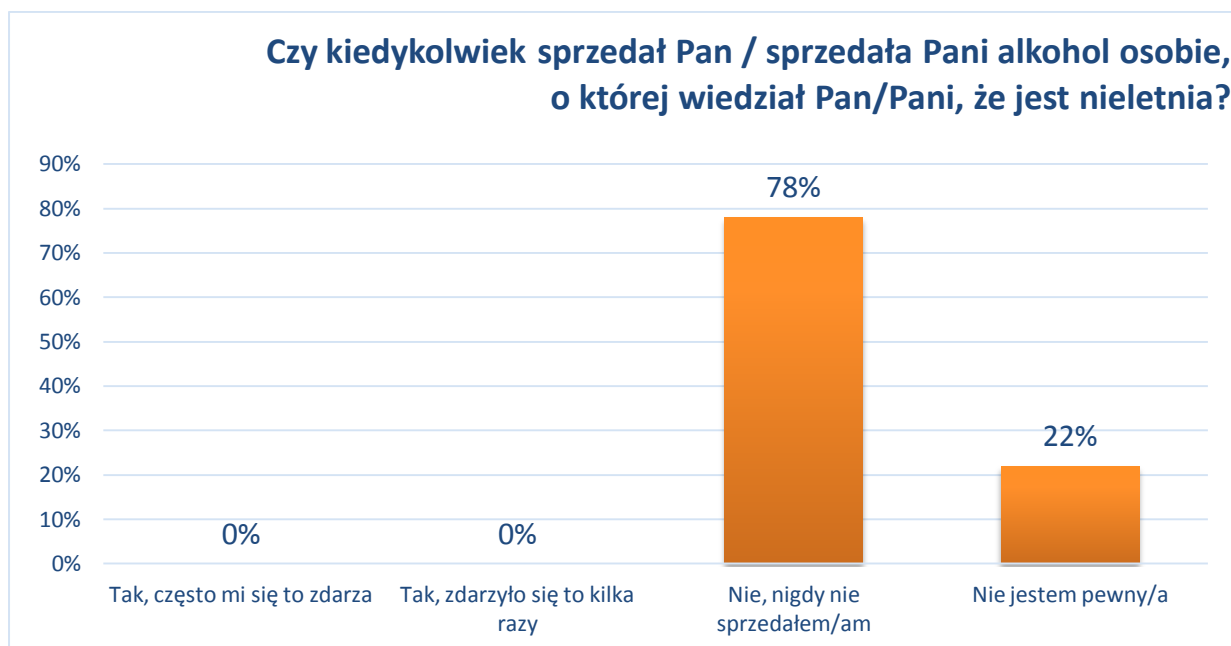
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być częstym zjawiskiem. 33% badanych stwierdziło, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy w tygodniu, a 23% - kilka razy dziennie. 33% badanych twierdzi, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy w roku.

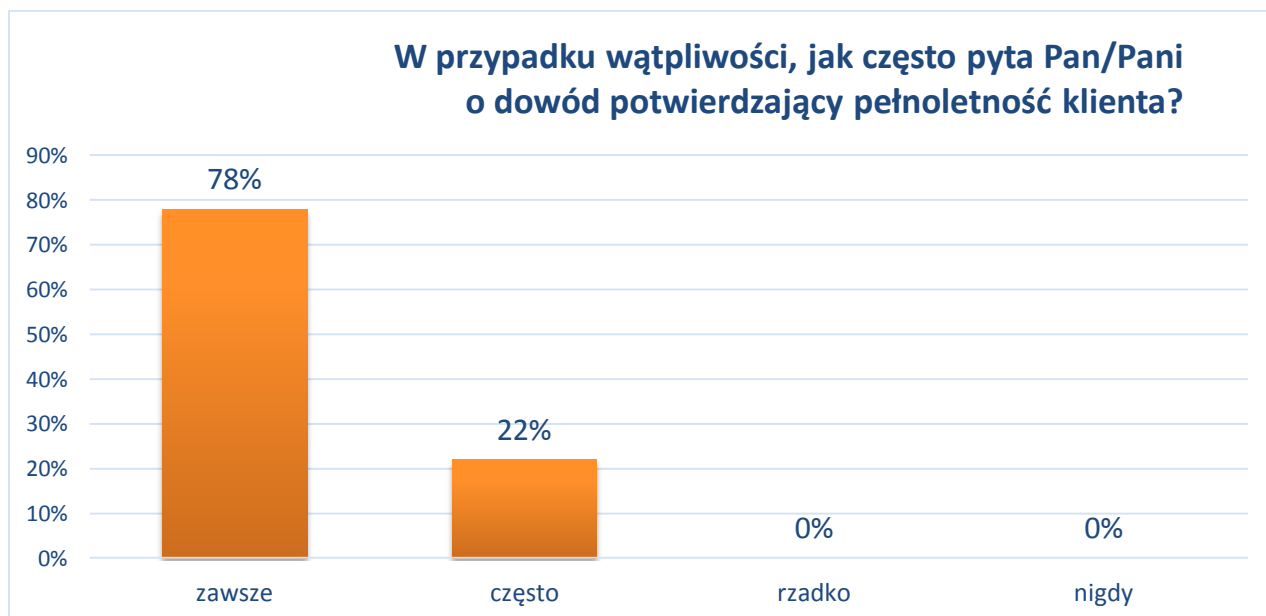
Większość badanych sprzedawców (78%) odpowiedziała, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zdarzeń związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie ich sklepu.

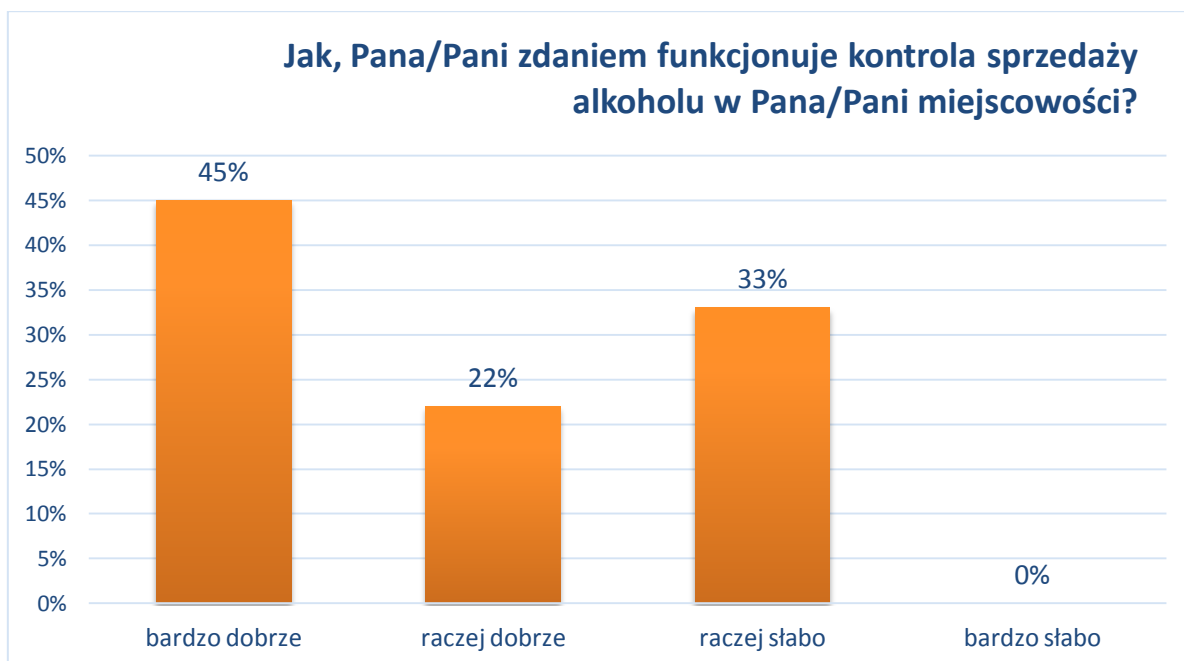
Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu osobom nieletnim wskazuje, że większość sprzedawców (78%), nigdy nie sprzedała alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie.

W przypadku wątpliwości, co do wieku, 78% badanych twierdzi, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a często robi to kolejne 22% osób.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie Młynarze. **Łącznie 67% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze.** Natomiast 33% badanych oceniło jej funkcjonowanie raczej słabo.

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

METODOLOGIA

Badania w placówce oświatowej przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na każde pytanie zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków, dopalaczy) oraz przemocy.

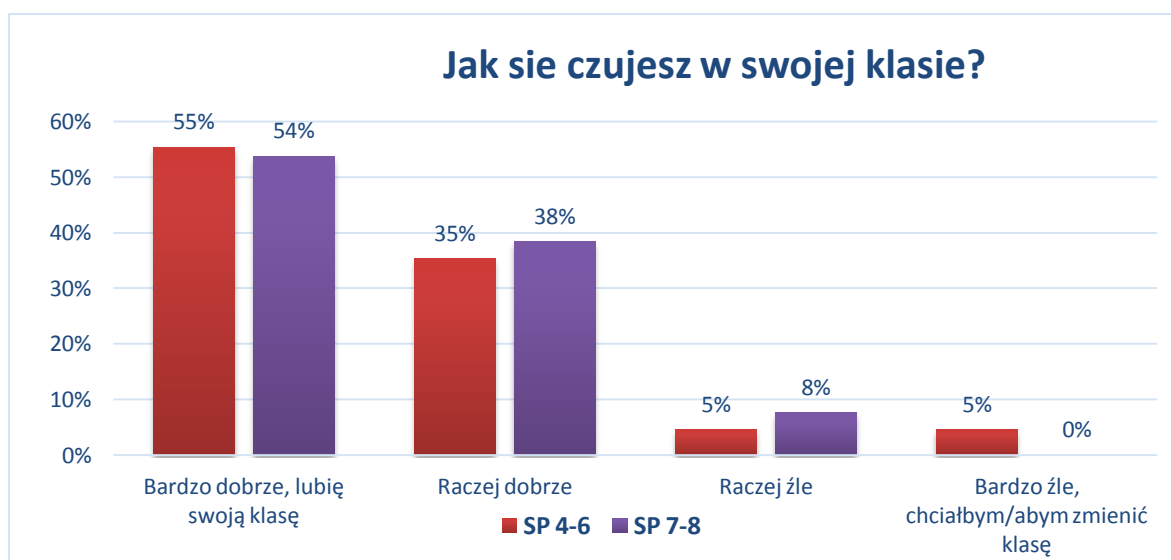
CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

W badaniu wzięli udział uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 szkoły podstawowej.

Liczebność grup badanych	
Klasy 4 – 6	65
Klasy 7 – 8	13
łącznie	78

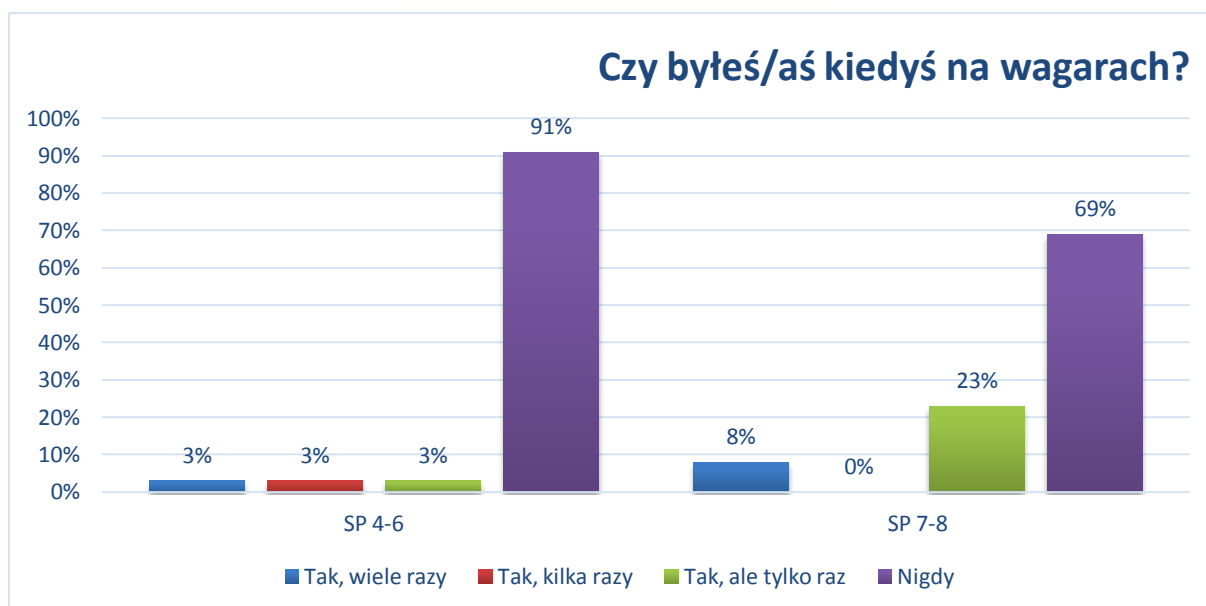
Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające: **najlepiej w klasie czują się uczniowie klas starszych szkoły podstawowej (łącznie 92%⁸)**. Takiego samego zdania jest **90% uczniów klas młodszych szkoły podstawowej**. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że **5%** uczniów klas 4-6 przeciwne określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chcieliby zmienić klasę.

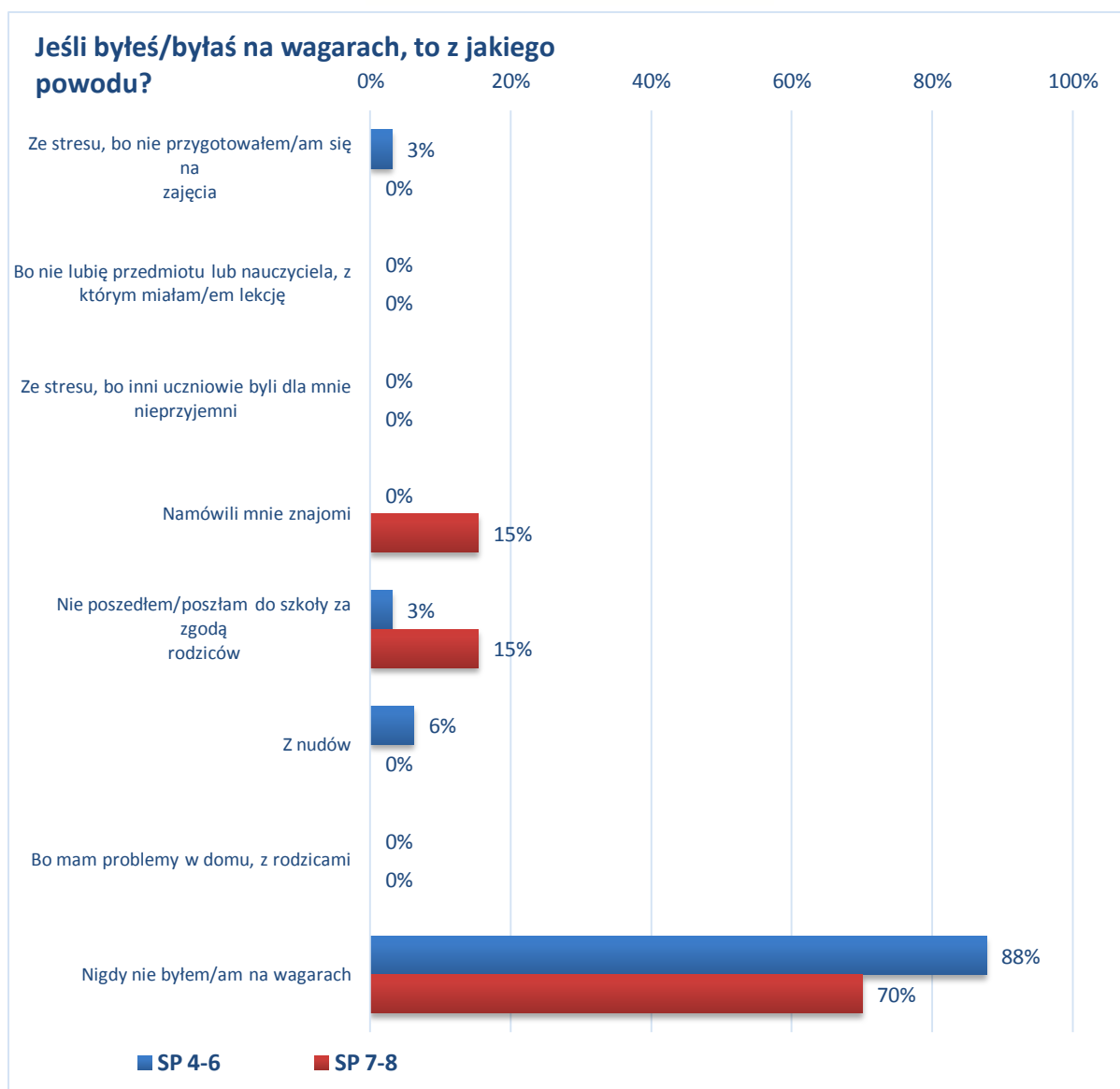
Uczniowie najmłodszych klas podstawowych w zdecydowanej większości nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6 - 91%). Wśród uczniów klas starszych szkoły podstawowej również większość nigdy nie wagarowała (SP 7-8 - 69%). Jednakże 23% starszych i 3% młodszych uczniów przyznało, że byli na wagarach, ale tylko raz. Do wagarowania kilka razy przyznało się 3% uczniów klas 4-6, natomiast do wielokrotnego wagarowania 3% młodszych i 8% starszych uczniów.

⁸ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

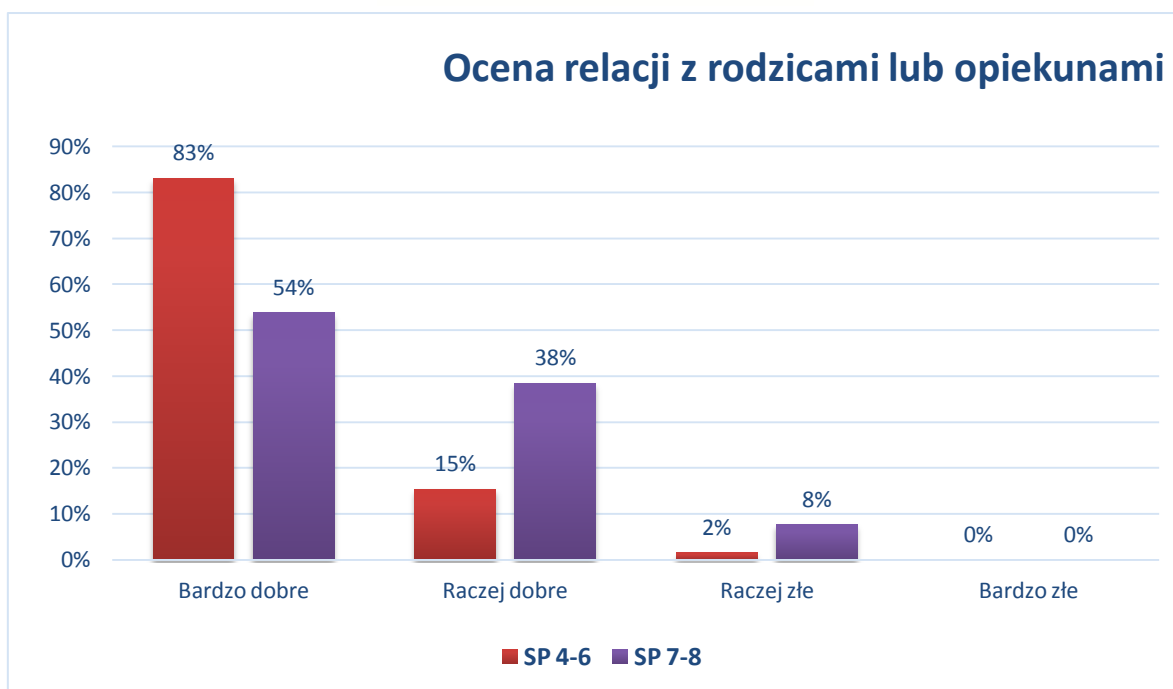
Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być **powody, dla których decydują się to robić**⁹. Uczniowie w zdecydowanej większości odpowiedzieli, że to pytanie ich nie dotyczy, bo nigdy nie byli na wagarach (SP 4-6 - 88%; SP 7-8- 70%). Jednakże niewielka część z nich odpowiedziała, że wagarowali bo **namówili ich znajomi** (SP 7-8-15%), **nie poszli do szkoły za zgodą rodziców** (SP 7-8-15%), opuścili lekcje **z powodu nudy** (SP 4-6 - 6%) lub **ze stresu, bo nie przygotowali się na zajęcia** (SP 4-6-3%).

⁹ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

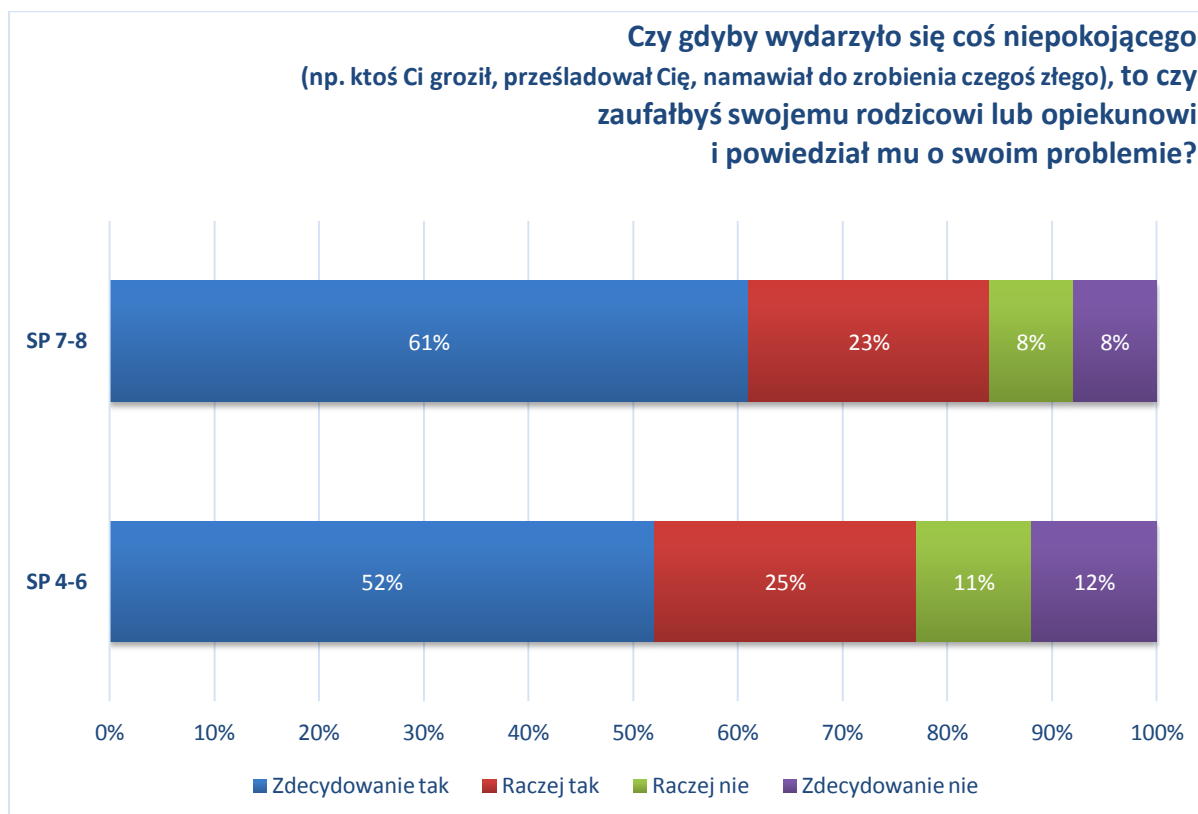

Czynnikami chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. **Uczniowie deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 98%; SP 7-8: łącznie 92%.**

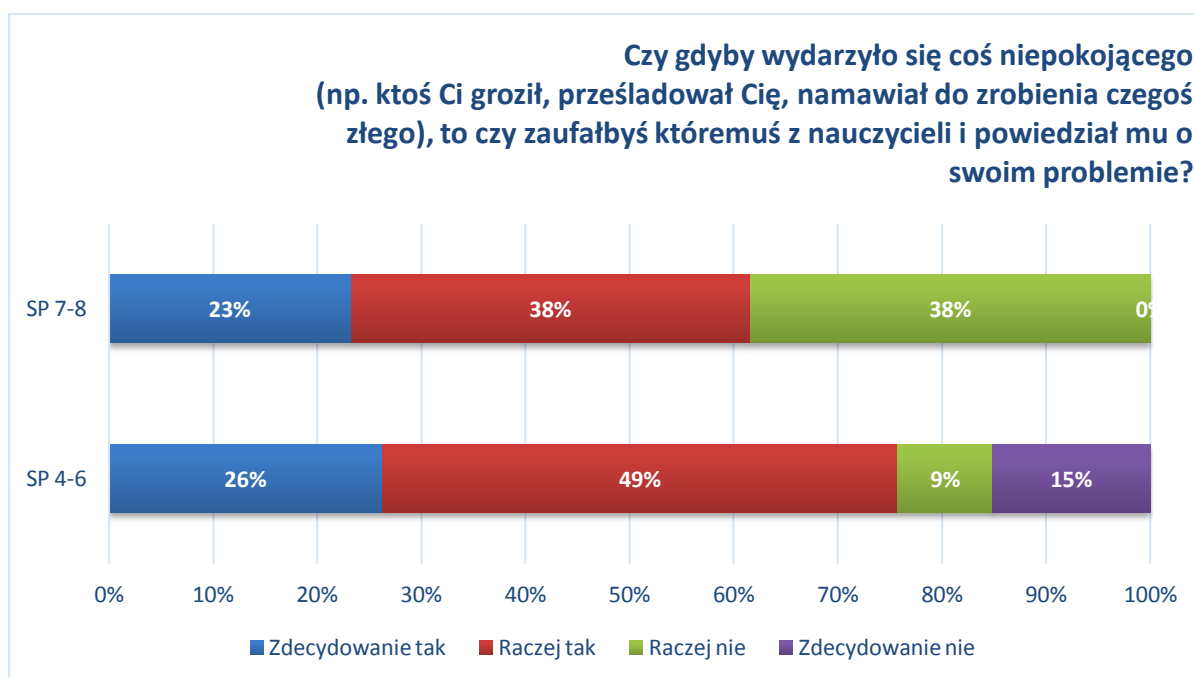
Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. **Łącznie 77% uczniów klas młodszych szkoły podstawowej oraz 84% uczniów klas starszych szkoły podstawowej chcieliby lub raczej chcieliby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.**

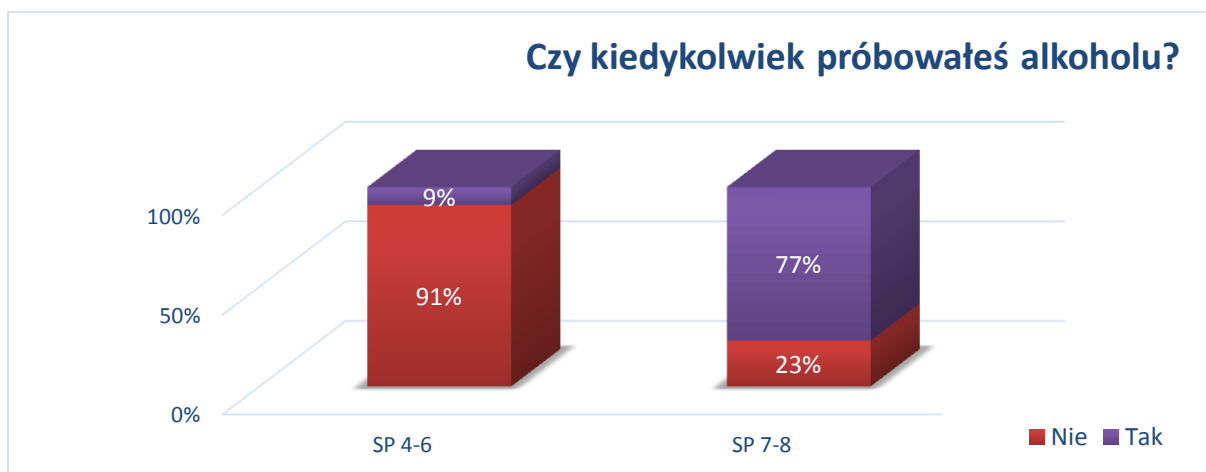
Następnie zadaliśmy uczniom podobne pytanie, jednak tym razem grupą dorosłych, co do których uczniowie mieli się ustosunkować w kontekście **odczuwanego poziomu zaufania**, byli **nauczyciele**. Dzieci i młodzież rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica. Jednakże aż **75% uczniów klas młodszych oraz 61% uczniów klas starszych szkoły podstawowej w sytuacji problemowej obdarzyłoby zaufaniem pedagogów.**

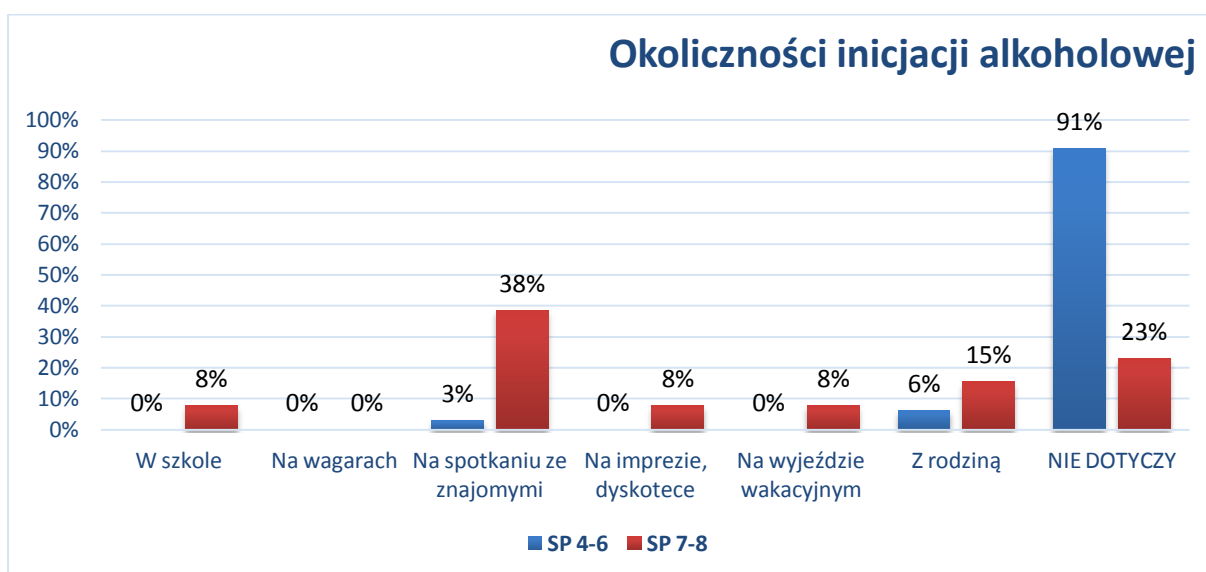
WYNIKI

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

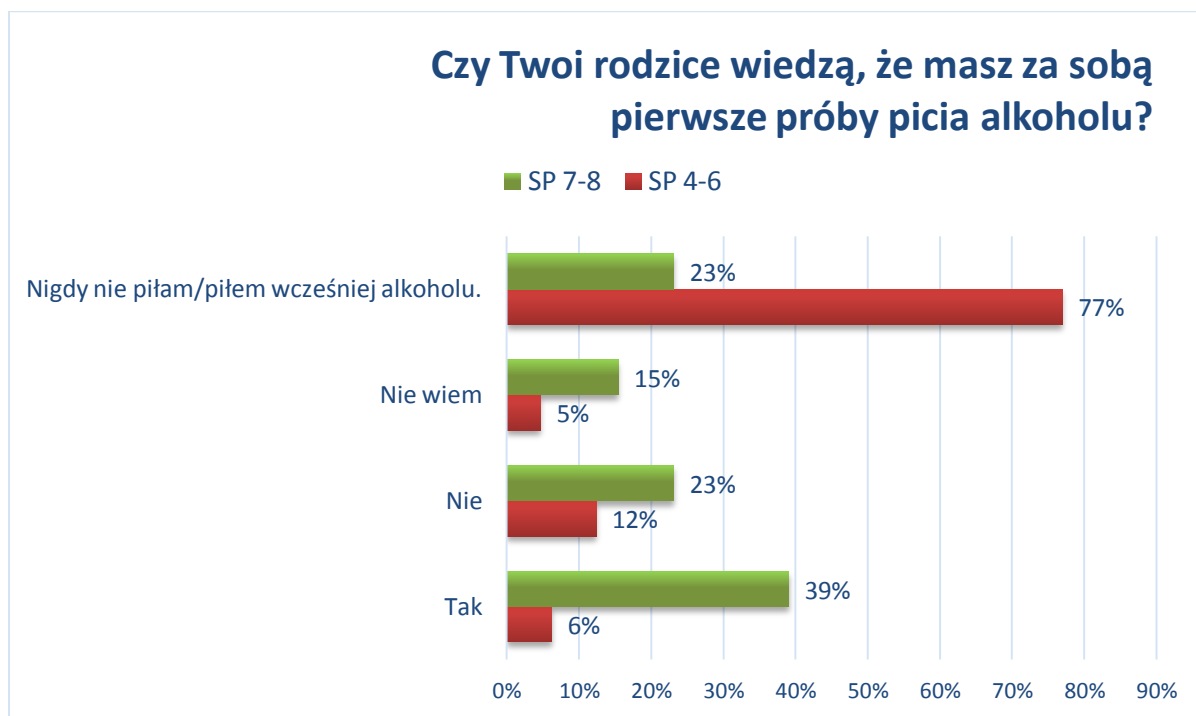
Inicjację alkoholową ma za sobą: 9% badanych uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej oraz aż 77% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej.

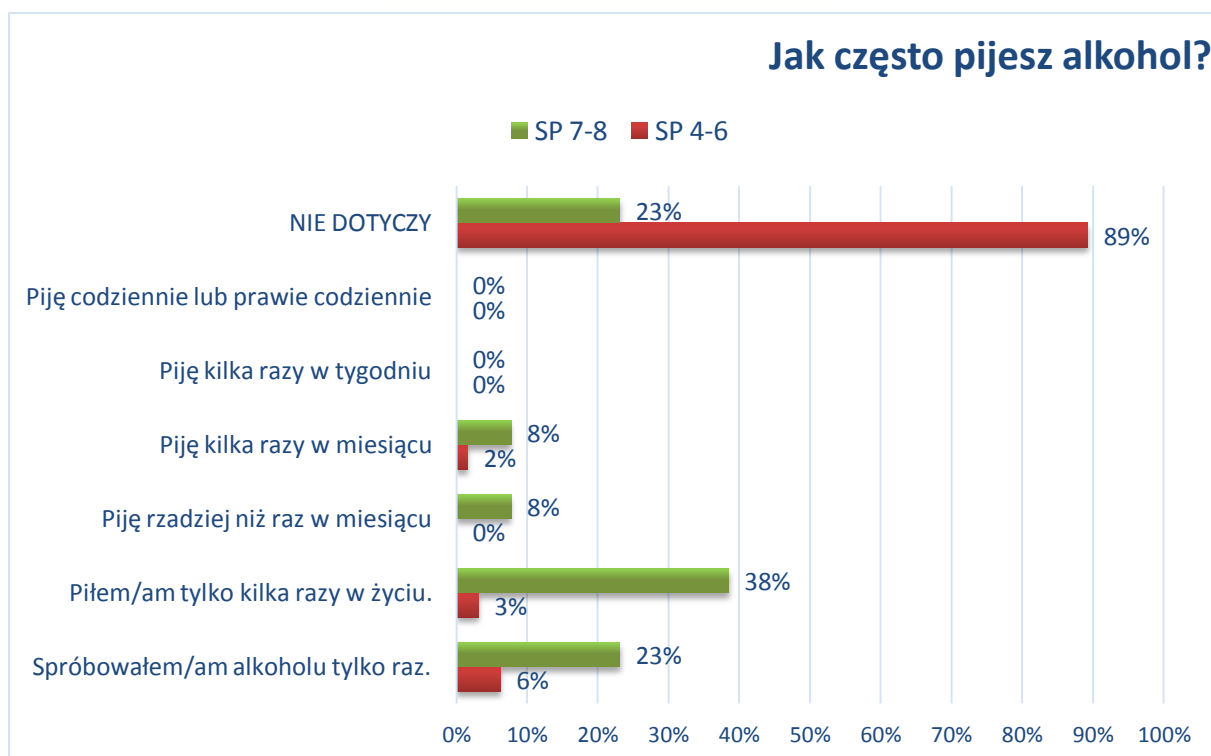
Najczęściej deklarowanymi **okolicznościami inicjacji alkoholowej** uczniów są: **spotkanie ze znajomymi** (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 38%), **towarzystwo rodziny** (SP 4-6 - 6%; SP 7-8 - 15%), **impreza lub dyskoteka** (SP 7-8 - 8%) lub **wyjazd wakacyjny** (SP 7-8 - 8%). 8% uczniów klas 7-8 przyznało, że pierwszy raz napili się alkoholu w szkole. Odpowiedzi uczniów, których to pytanie ich **nie dotyczy, bo nigdy nie pili alkoholu**: SP 4-6- 91%; SP 7-8- 23%.

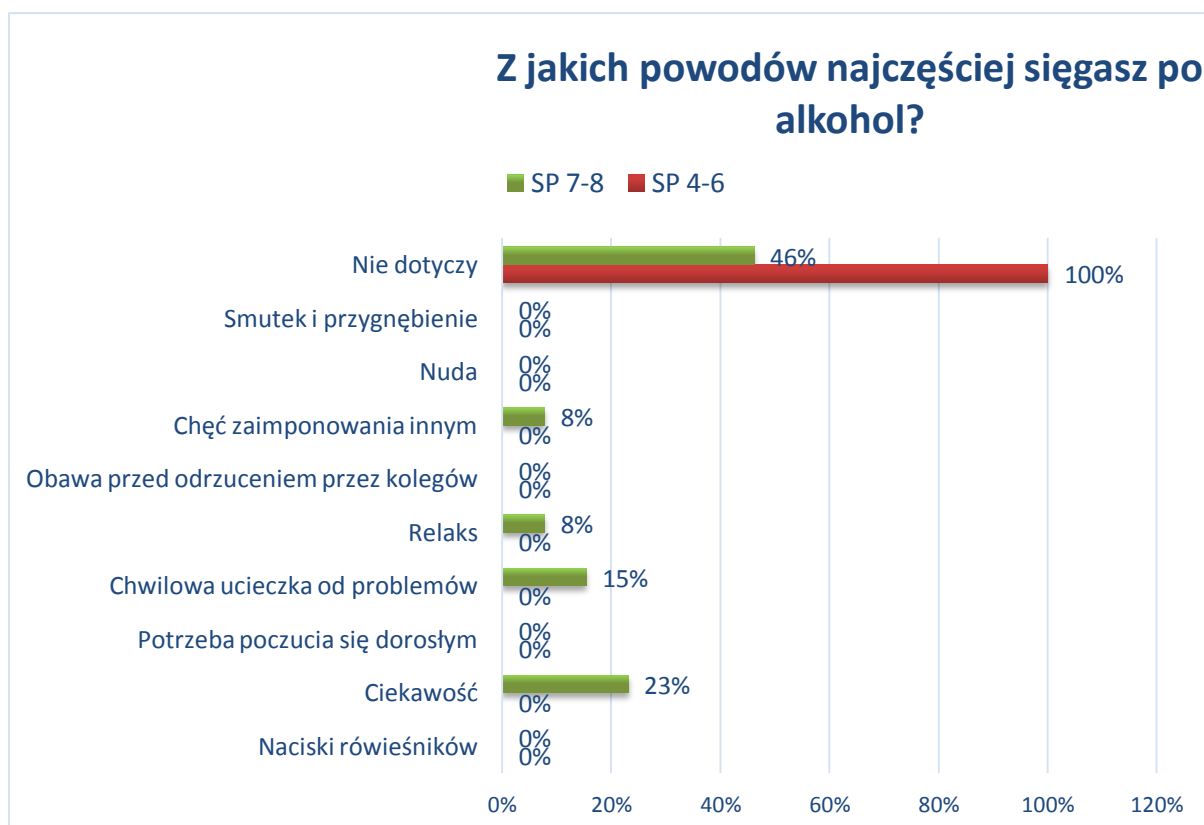
6% uczniów klas młodszych oraz 39% uczniów klas starszych twierdzi, że ich rodzice wiedzą, że mają za sobą pierwsze próby picia alkoholu. Przeciwnie uważa 12% uczniów klas 4-6 oraz 23% uczniów klas 7-8. 77% młodszych i 23% starszych uczniów odpowiedziało, nigdy wcześniej nie pili alkoholu.

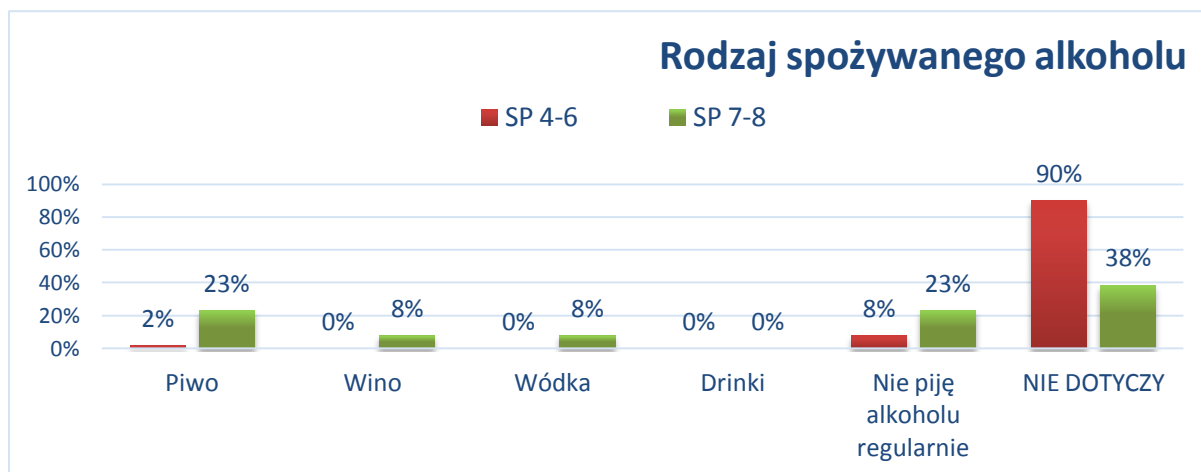
Oprócz okoliczności inicjacji ważne jest także to, **jak często młodzi ludzie sięgają alkohol**. Aż **82% najmłodszych uczniów** wskazało, że to pytanie ich **nie dotyczy**. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia: SP 7-8 - 23%. Uczniowie przyznawali najczęściej, że pili tylko **raz w życiu** (SP 4-6 - 6%; SP 7-8 - 23%) lub kilka **razy w życiu** (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 38%). Niewielka część uczniów przyznała, że pije **rzadziej niż raz w miesiącu** (SP 7-8 - 8%) lub **kilka razy w miesiącu** (SP 4-6 - 2%; SP 7-8 - 8%).

Uczniowie klas 7-8 przyznają, że **najczęściej sięgają po alkohol z ciekawości** (23%), dlatego, że **chcą na chwilę uciec od problemów** (15%), ale także **dla relaksu** (8%) oraz **chęci zaimponowania innym** (8%). 46% uczniów klas 7-8 oraz 100% uczniów klas 4-6 odpowiedziało, że to pytanie ich nie dotyczy.

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie **najczęściej sięgają po piwo** (SP 4-6 - 2%; SP 7-8 - 23%). 8% starszych uczniów szkoły podstawowej sięga po **wódkę**, a kolejne 8% - po **wino**. Deklaracje uczniów, których to pytanie **nie dotyczy**: SP 4-6 - 90%; SP 7-8 - 38%.

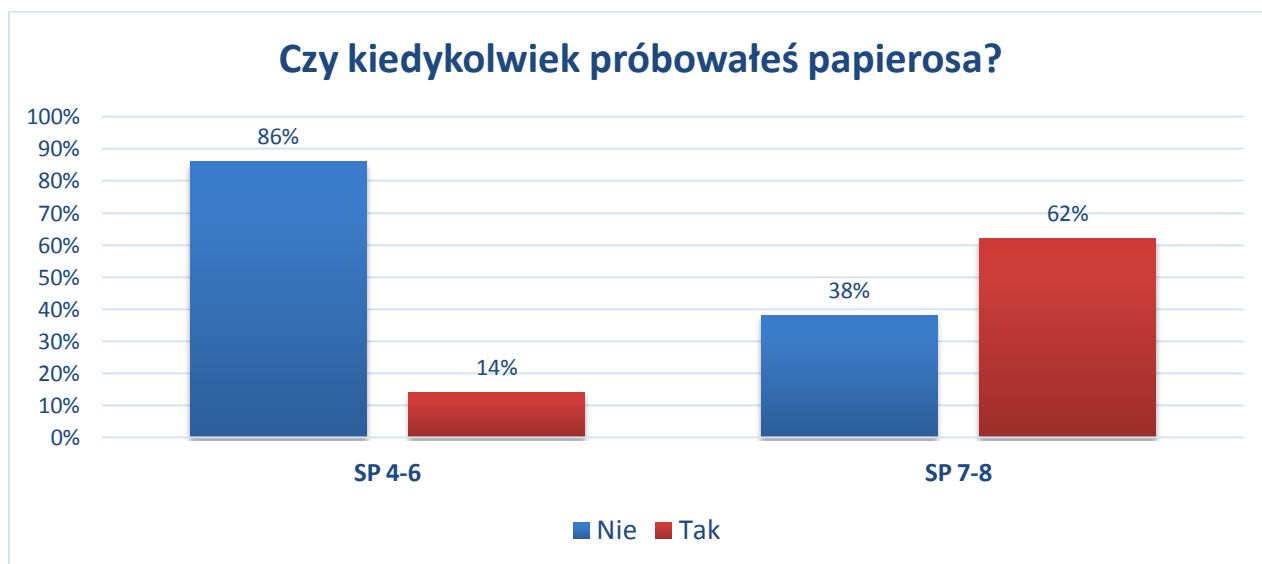

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Pokazane poniżej wyniki wskazują, że **83% uczniów klas 4-6 oraz 54% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 r.ż.** Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie **9%** uczniów klas 4-6 oraz **31%** uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to **raczej lub bardzo łatwe**, a łącznie **8%** uczniów klas 4-6 oraz **15%** uczniów klas 7-8, że jest to **trudne lub bardzo trudne**. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

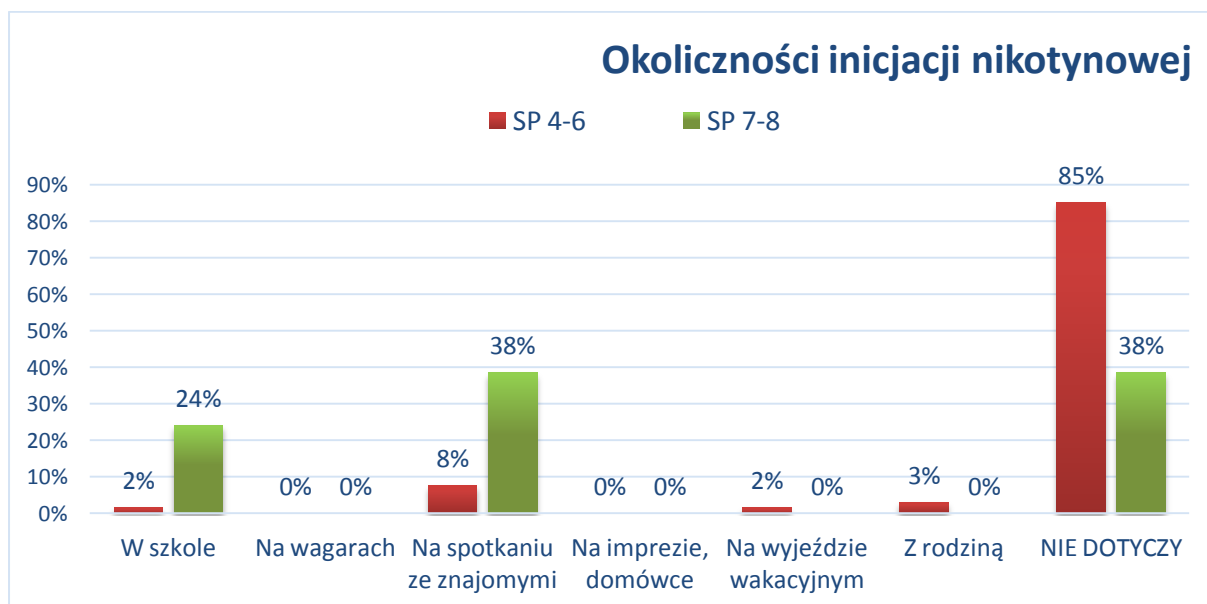

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

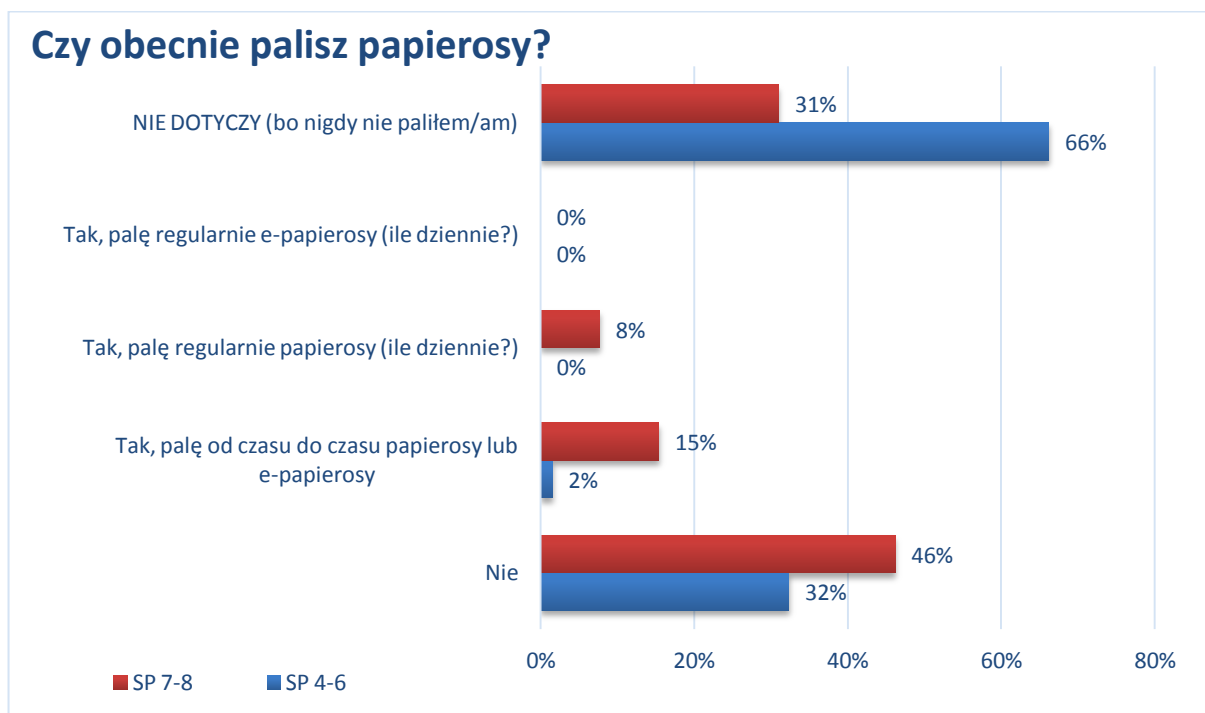
Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytaliśmy uczniów, czy kiedykolwiek próbowali papierosa oraz w jakich okolicznościach miało to miejsce. **Inicjację nikotynową ma za sobą 14% uczniów klas 4-6 oraz 62% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej.**

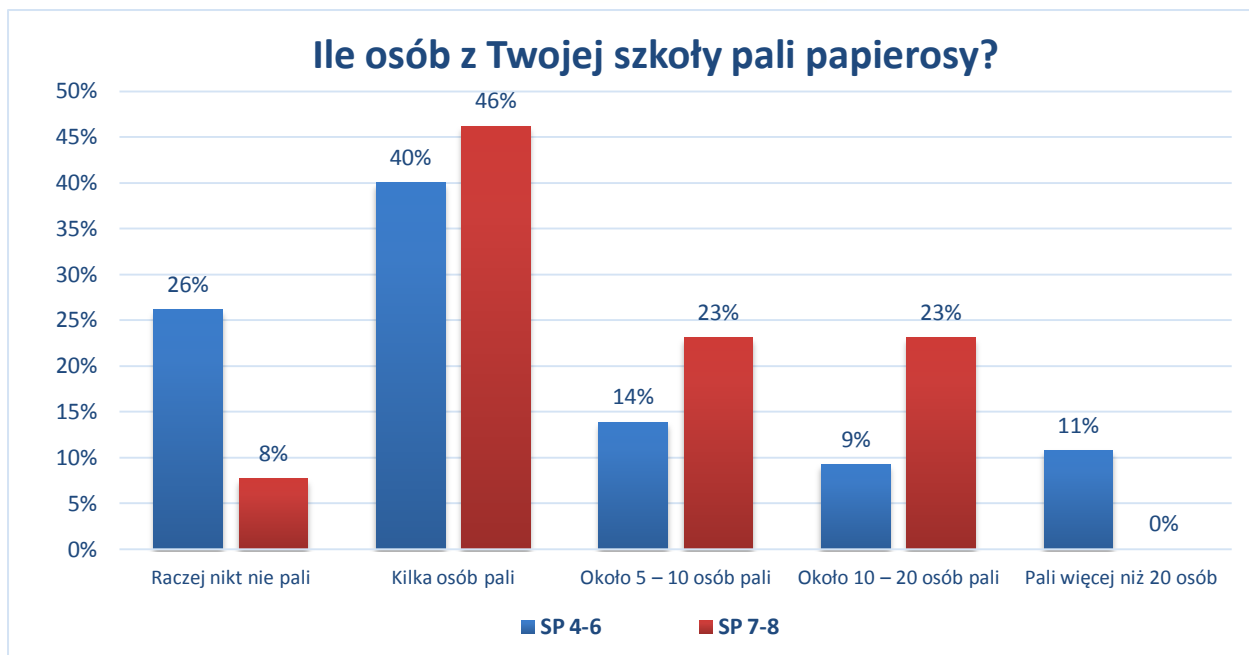
Najczęściej wskazywaną przez uczniów **okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi** (SP 4-6 - 8%; SP 7-8 - 38%). Uczniowie przyznają także, że pierwszy raz zapalili **w szkole** (SP 4-6 - 2%; SP 7-8 - 24%), **w towarzystwie rodziny** (SP 4-6 - 3%) oraz **na wyjeździe wakacyjnym** (SP 4-6 - 2%). Odpowiedzi uczniów, których ten problem **nie dotyczy**: SP 4-6 - 85%; SP 7-8 - 38%.

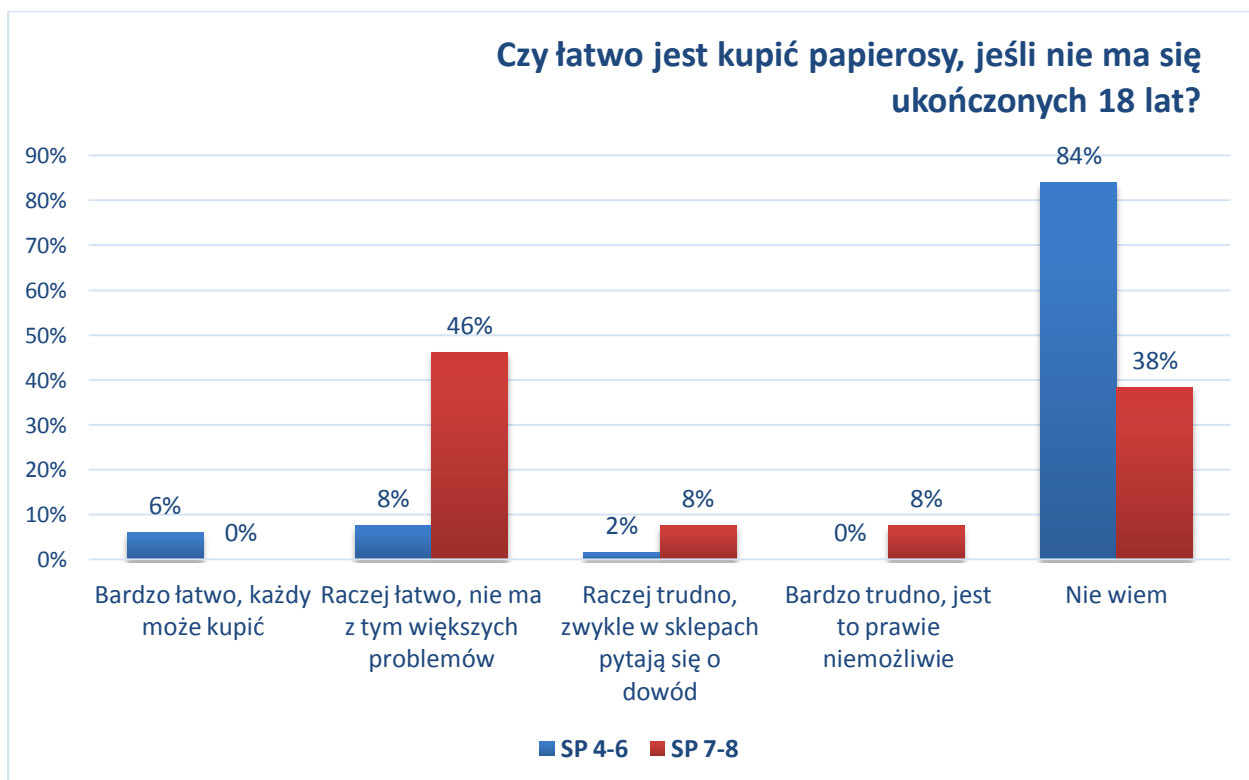
Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową, aktualnie nie pali papierosów (SP 4-6 - 32%; SP 7-8 - 46%). Część uczniów przyznała, że pali od czasu do czasu papierosy lub e-papierosy (SP 4-6 – 2%; SP 7-8 - 15%), a inni przyznają się do regularnego palenia papierosów (SP 7-8 - 8%). Odpowiedzi uczniów, których to pytanie nie dotyczy (bo nigdy nie palili): SP 4-6 - 66%; SP 7-8 - 31%).

Łącznie 66% najmłodszych uczniów klas podstawowych ocenia, że ich koledzy raczej nie palą lub pali tylko kilka osób. Wśród uczniów klas 7-8 podobnie stwierdza 54% uczniów. Łącznie 25% uczniów klas 4-6 oraz 46% uczniów klas 7-8 twierdzi, że w ich szkole pali od 5 do 20 osób. Jednocześnie, co jest niepokojące, 11% uczniów klas 4-6 twierdzi, że w ich otoczeniu pali więcej niż 20 osób.

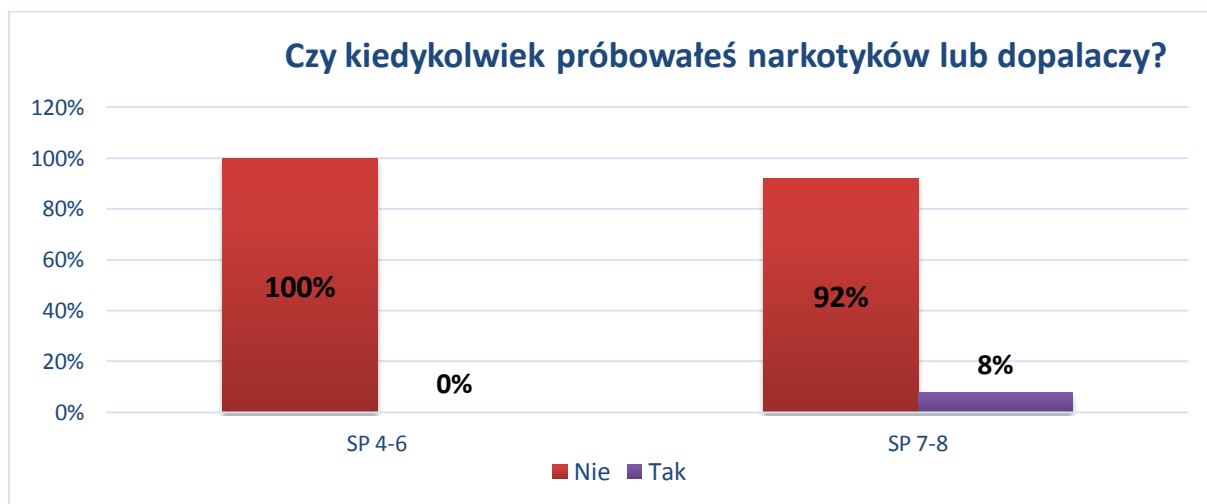

W kolejnym pytaniu uczniowie udzielali odpowiedzi na temat **subiektywnej oceny łatwości, z jaką można dokonać zakupu papierosów**. **84%** uczniów **najmłodszych klas podstawowych nie znało odpowiedzi na to pytanie, jednakże łącznie 14% uznało, że jest to bardzo lub raczej łatwe**. Wśród uczniów klas 7-8, **38%** przyznało, że **nie wie**, a **46%** oceniła, że **raczej łatwo** jest kupić papierosy osobom poniżej 18 roku życia.

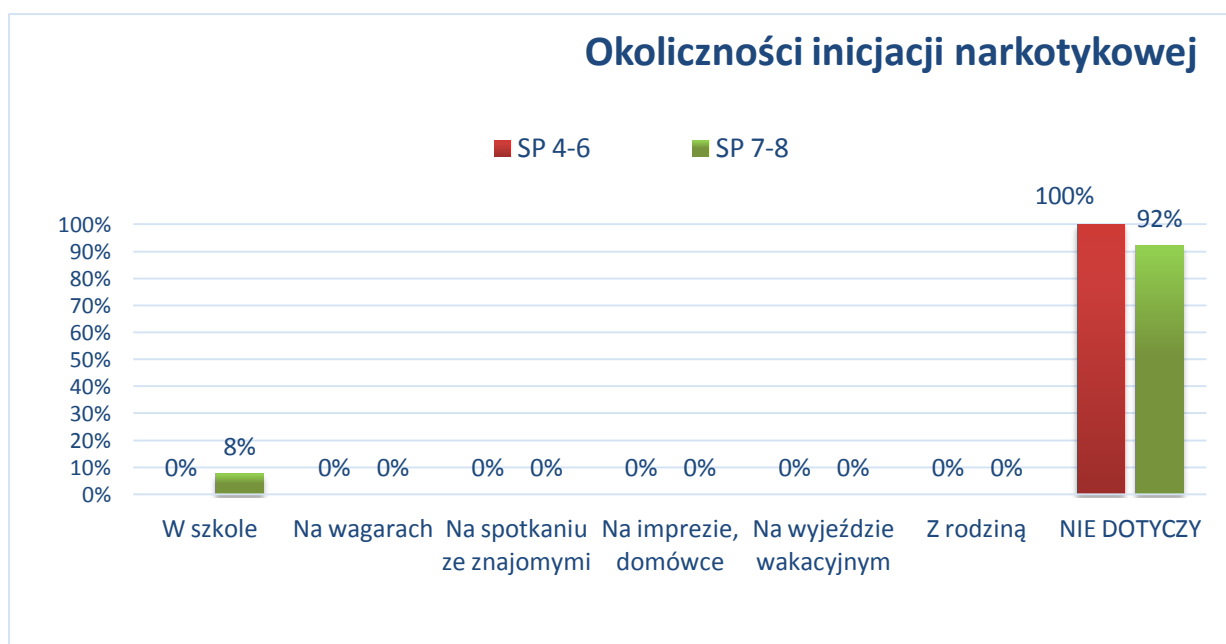

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZCE

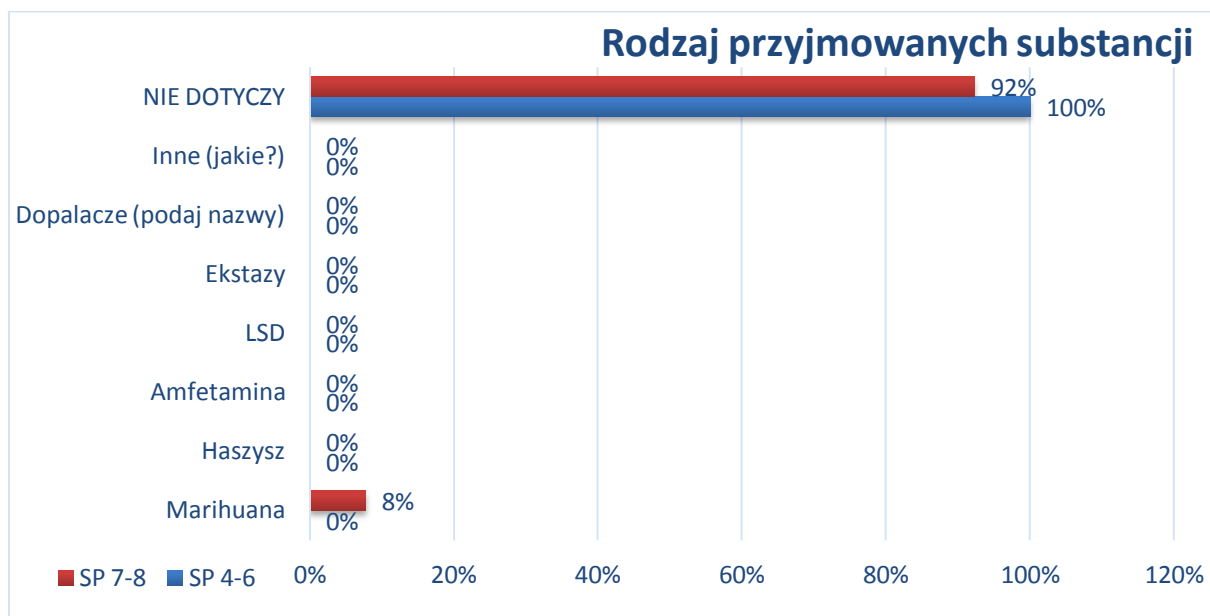
Wyniki badań wskazują, że **zdecydowana większość uczniów nie przejawia problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy**: SP 4-6 - 100%; SP 7-8 - 92%. **Jednakże część starszych uczniów szkoły podstawowej ma już za sobą inicjację narkotykową**: SP 7-8 – 8%.

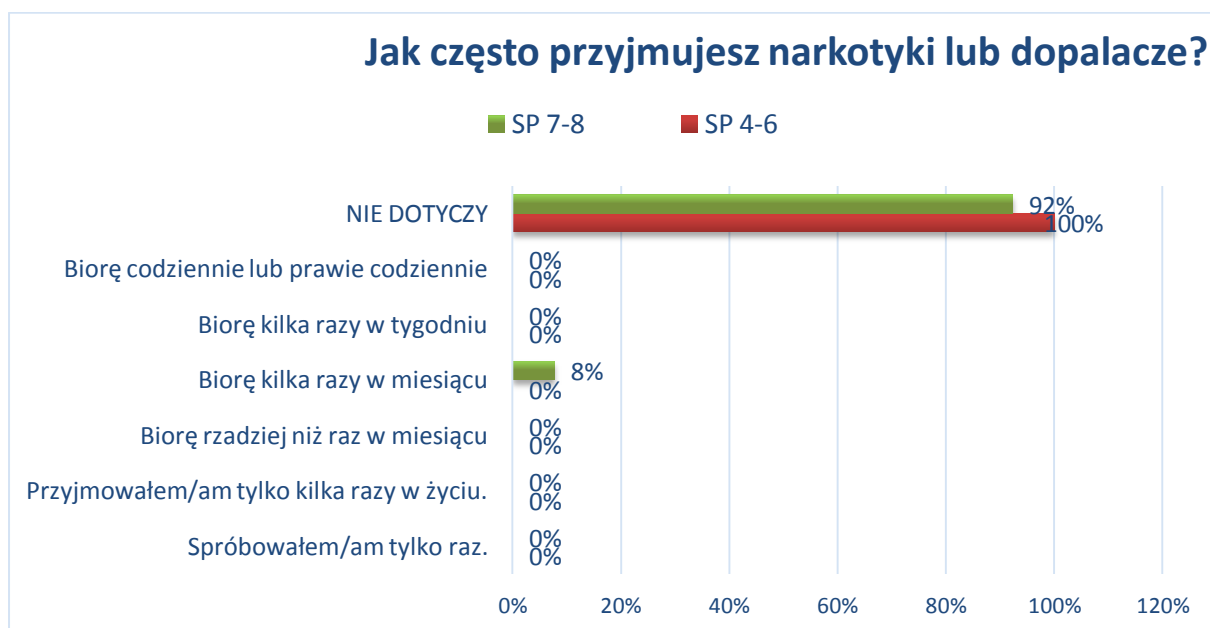
Kolejnym pytaniem zadaniem uczniom było: **„W jakich okolicznościach pierwszy raz spróbowałeś/aś narkotyków lub dopalaczy?”** Z wypowiedzi badanych uczniów wynika, że ten problem w zdecydowanej większości ich **nie dotyczy** (SP 4-6 – 100%; SP 7-8– 92%). Jednakże **część uczniów odpowiedziała, że pierwszy raz mieli kontakt z narkotykami lub dopalaczami w szkole** (SP 7-8 - 8%).

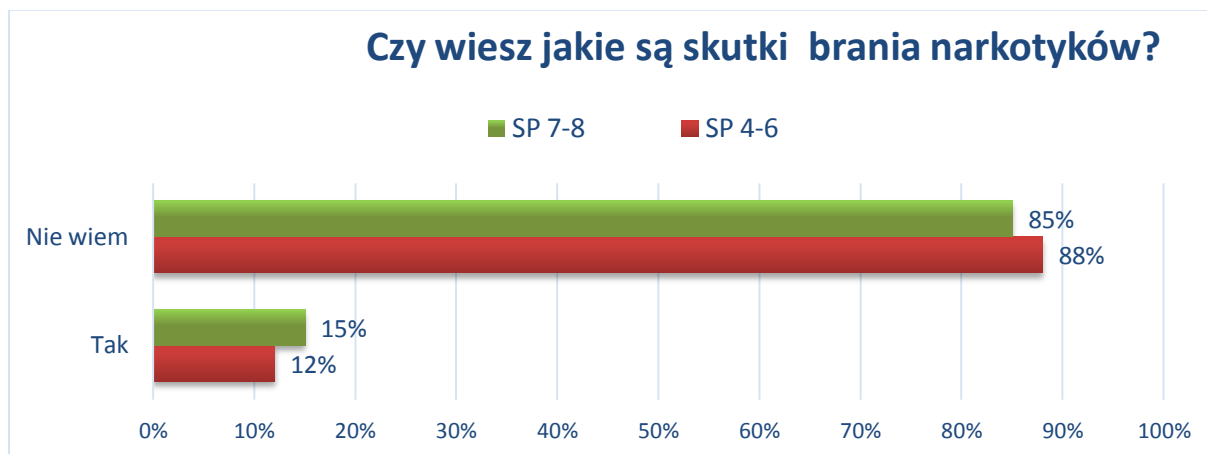
Substancja, którą przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to marihuana (SP 7-8 – 8%). Zdecydowana większość badanych wskazała, że ten problem ich nie dotyczy (SP 4-6 - 100%; SP 7-8 - 92%).

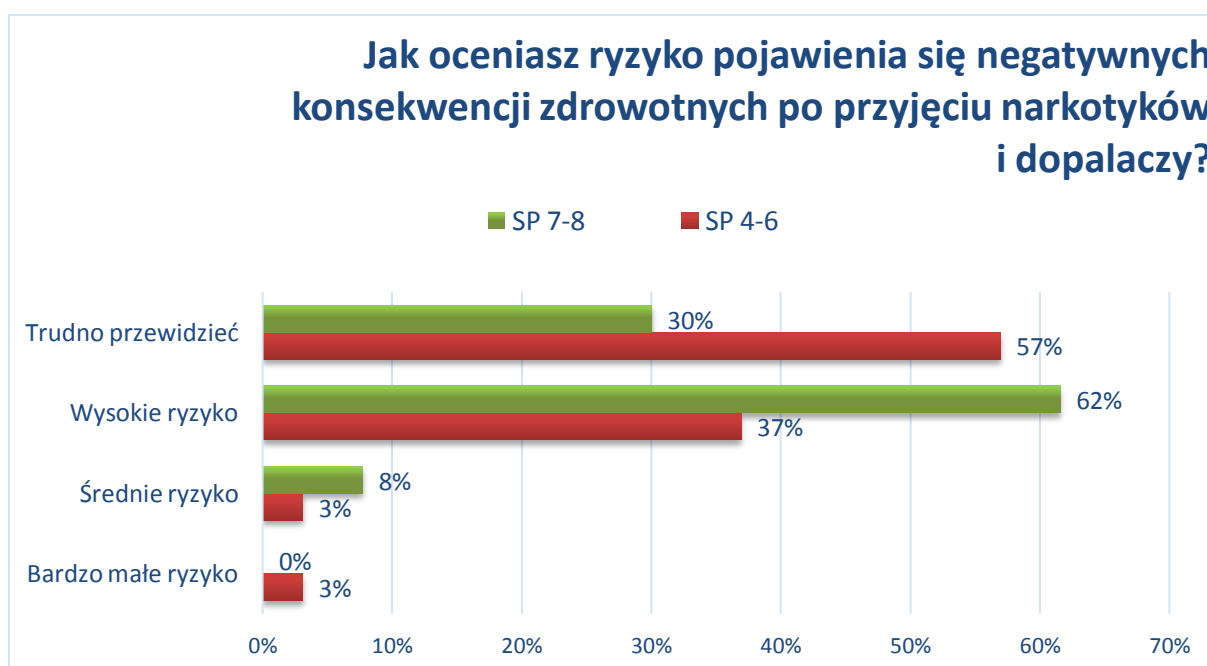
Na pytanie: **„Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?”** uczniowie w zdecydowanej większości odpowiedzi deklarowali, że **ten problem ich nie dotyczy**: SP 4-6- 100%; SP 7-8 - 92%. Jednakże **niewielka część starszych uczniów przyznała, że biorą narkotyki kilka razy w miesiącu (SP 7-8 - 8%).**

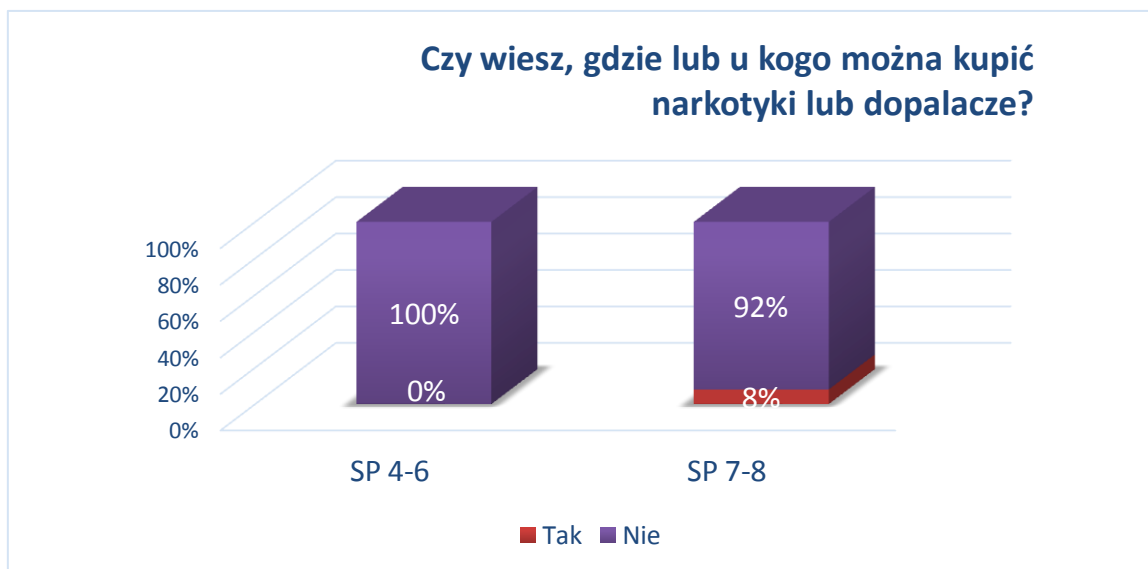
Tylko 12% uczniów klas młodszych oraz 15% uczniów klas starszych szkoły podstawowej deklaruje, że wie jakie są skutki brania narkotyków. Pozostała bardzo duża część uczniów przyznaje, że nie posiada takiej wiedzy (SP 4-6 - 88%; SP 7-8 - 85%).

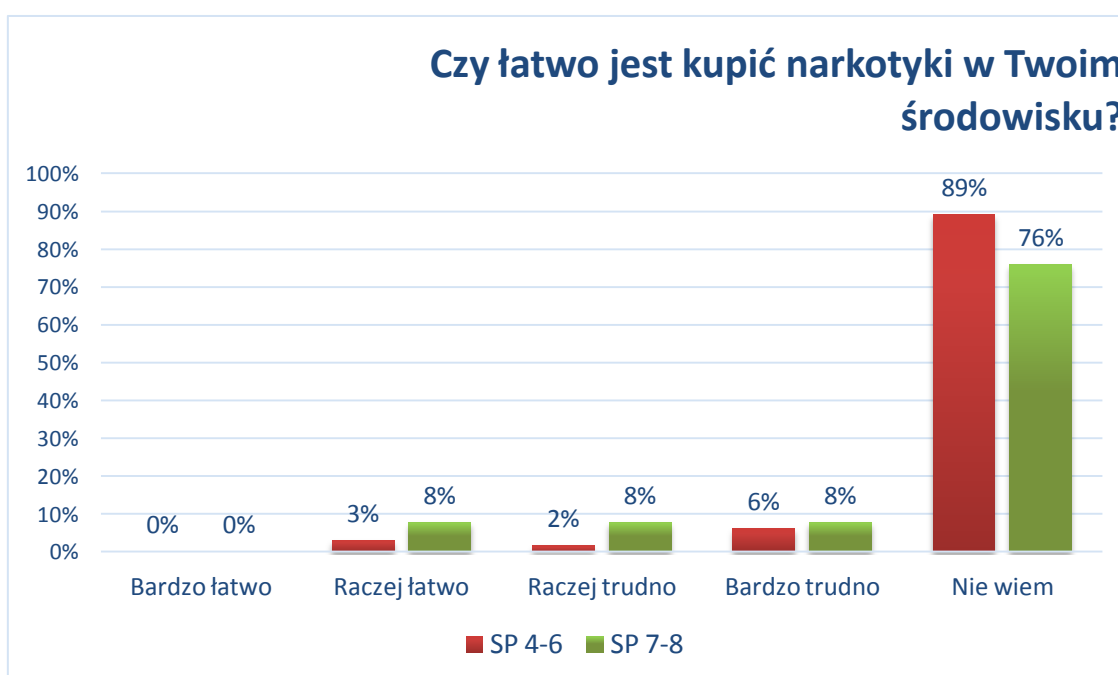
37% uczniów klas 4-6 oraz 62% uczniów klas 7-8 ocenia, że ryzyko pojawienia się negatywnych konsekwencji zdrowotnych po przyjęciu narkotyków i dopalaczy jest wysokie. Niewielka część ocenia je jako bardzo małe ryzyko (SP4-6 - 3%) lub jako średnie ryzyko (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 8%). Według 57% uczniów klas 4-6 oraz 30% uczniów klas 7-8 trudno przewidzieć stopień ryzyka wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych po przyjęciu narkotyków lub dopalaczy.

Większość uczniów nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze (SP 4-6- 100%; SP 7-8 – 92%). Jednakże, niewielka część uczniów przyznaje, że posiada taką wiedzę (SP 7-8 – 8%).

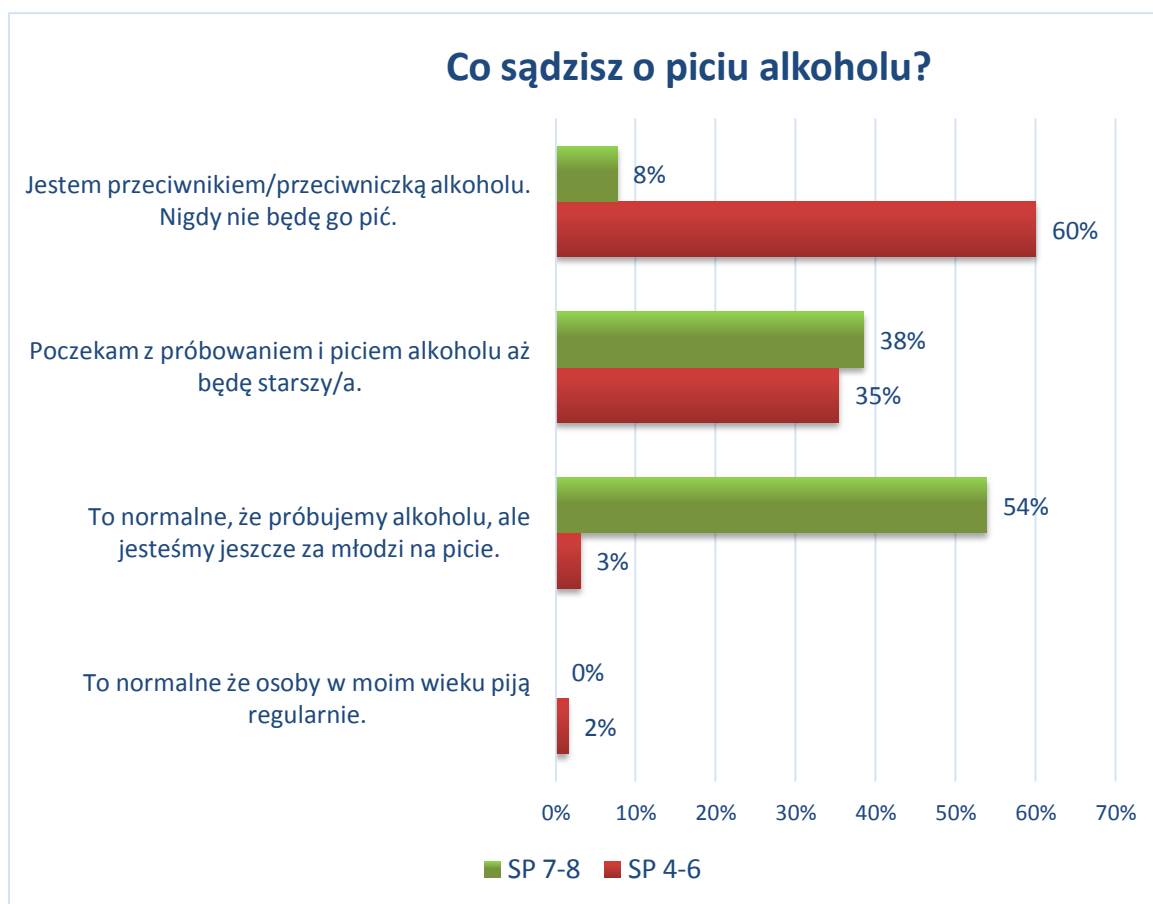

Uczniowie w większości nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku (SP 4-6 - 89%; SP 7-8 - 76%). Jednakże, 3% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8 twierdzi, że jest to **łatwe lub bardzo łatwe**. Łącznie 8% uczniów klas 4-6 oraz 16% uczniów klas 7-8 uważa, że jest to **raczej lub bardzo trudne**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

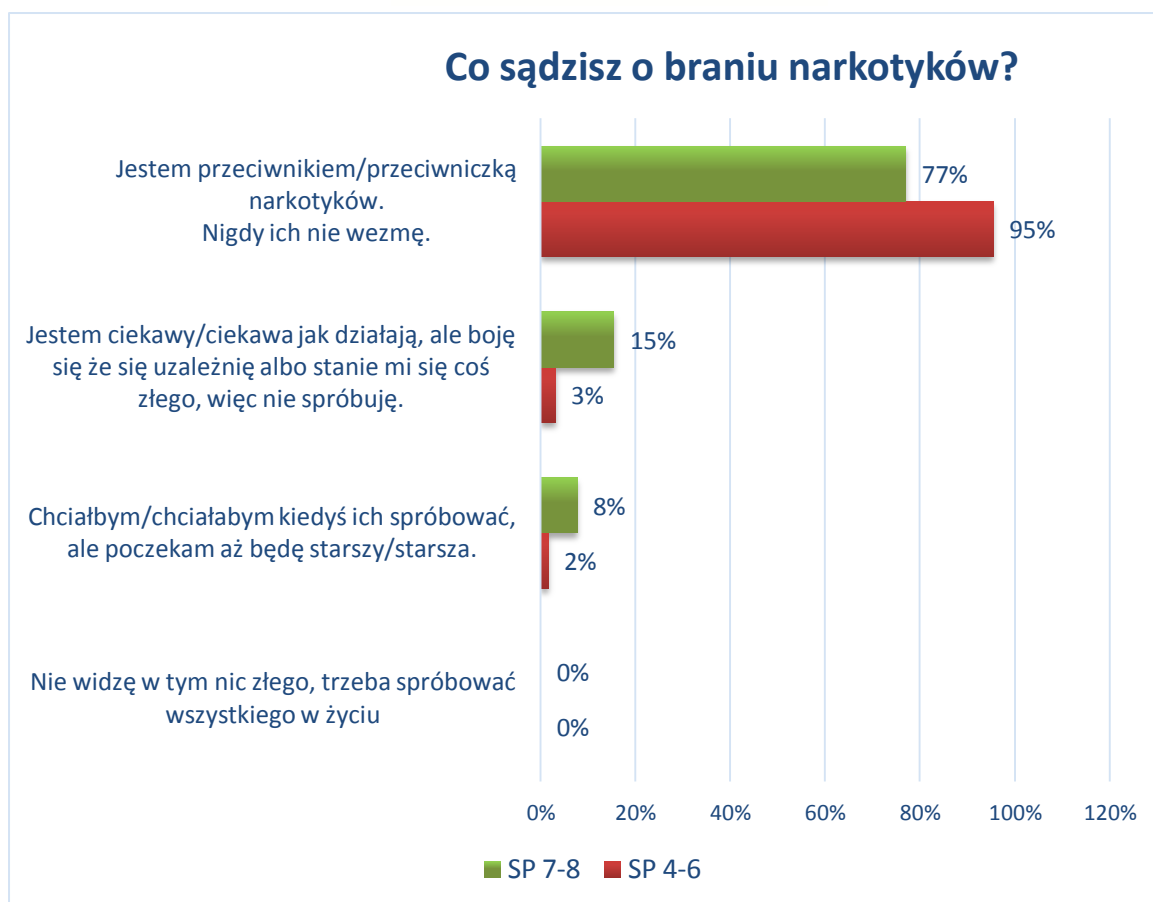

POSTAWY WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Zapytaliśmy uczniów co sądzą o piciu alkoholu przez osoby w ich wieku. **Większość uczniów klas 4-6 twierdzi, że są przeciwnikami alkoholu i nigdy nie będą go pić (SP 4-6 - 60%). Tego samego zdania jest tylko 8% uczniów klas 7-8.** 35% młodszych i 38% starszych uczniów deklaruje, że poczeka z próbowaniem i piciem alkoholu aż będą starsi. **Równocześnie 54% uczniów klas 7-8 uważa, że to normalne, że osoby w ich wieku próbują alkoholu, ale wiedzą, że są jeszcze za młodzi na picie.**

Zdecydowana większość uczniów deklaruje, że są przeciwnikami narkotyków i nigdy ich nie wezmą (SP 4-6 - 95%; SP 7-8 - 77%). Część uczniów jest ciekawa jak działają, ale boi się, że się uzależnią lub stanie się im coś złego, więc nie chcą próbować (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 15%). Natomiast niewielki odsetek uczniów przyznaje, że chcieliby kiedyś spróbować narkotyków, ale poczekają, aż będą starsi (SP 4-6 - 2%; SP 7-8 - 8%).

Zapytaliśmy uczniów, jakie według nich są **powody sięgania po substancje psychoaktywne**, takie jak alkohol, papierosy, narkotyki czy dopalacze przez osoby w ich wieku.

Wśród **powodów sięgania po raz pierwszy po alkohol najmłodszy uczniowie** najczęściej wskazywali **problemy rodzinne** (34%), następnie **chęć zaimponowania innym** (29%), **problemy osobiste** (29%), a także **presję otoczenia** (28%), **chwilową ciekawość** (28%) oraz **reklamę w Internecie i TV** (28%). 29% uczniów nie potrafiło wskazać powodu sięgania po alkohol przez osoby w ich wieku.

Natomiast najczęściej wymienianymi **powodami zapalenia pierwszego papierosa przez rówieśników według uczniów klas 4-6** są **chwilowa ciekawość** (23%) oraz **chęć zaimponowania innym** (22%).

Wśród młodszych uczniów 9% twierdzi, że ich rówieśnicy sięgają pierwszy raz po narkotyki z powodu problemów w nauce. Większość uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej najczęściej odpowiadała, że nie wie dlaczego ich rówieśnicy sięgają po raz pierwszy po substancje psychoaktywne. Może to oznaczać, że uczniowie nie mieli wcześniej styczności z takimi substancjami, jak alkohol, papierosy czy narkotyki i dopalacze.

Jak myślisz, dlaczego Twój koleś sięgają po raz pierwszy po: alkohol, papierosy, narkotyki i dopalacze? – SP 4-6

<i>Twierdzenia</i>	<i>Alkohol</i>	<i>Papierosy</i>	<i>Narkotyki i dopalacze</i>	<i>Nie wiem</i>
Presja otoczenia	28%	12%	3%	57%
Chęć zaimponowania innym	29%	22%	5%	44%
Chwilowa ciekawość	28%	23%	6%	43%
Trudności w nauce	28%	12%	9%	51%
Problemy rodzinne	34%	11%	5%	50%
Problemy osobiste	29%	17%	3%	51%
Reklama w Internecie, TV	28%	12%	2%	58%
Nie wiem	29%	6%	2%	63%
Inne powody. Jakie?	25%	12%	3%	60%

Uczniowie starszych klas szkoły podstawowej zapytani, jak sądzą, dlaczego ich koleś pierwszy raz sięgają po alkohol, najczęściej wskazywali chęć zaimponowania innym (38%) oraz problemy osobiste (38%), ale także problemy rodzinne (31%), presję otoczenia (23%) oraz trudności w nauce (23%).

Według starszych uczniów najczęstszą przyczyną sięgania po papierosy przez ich rówieśników jest **presja otoczenia** (46%). Uczniowie uważają, że ich rówieśnicy sięgają po papierosy również z **chęci zaimponowania innym** (38%), **chwilowej ciekawości** (31%) oraz **po wpływie reklamy w Internecie lub TV** (31%).

W kwestii powodów sięgania po raz pierwszy po narkotyki aż 46% uczniów uważa, że ich rówieśnicy robią to z powodu **chwilowej ciekawości**.

Jak myślisz, dlaczego Twój kolega sięga po raz pierwszy po: alkohol, papierosy, narkotyki i dopalacze? – SP 7-8

Twierdzenia	Alkohol	Papierosy	Narkotyki i dopalacze	Nie wiem
Presja otoczenia	23%	46%	0%	31%
Chęć zaimponowania innym	38%	38%	0%	24%
Chwilowa ciekawość	8%	31%	46%	15%
Trudności w nauce	23%	8%	15%	54%
Problemy rodzinne	31%	15%	8%	46%
Problemy osobiste	38%	23%	8%	31%
Reklama w Internecie, TV	0%	31%	15%	54%
Nie wiem	8%	8%	0%	84%
Inne powody. Jakież?	8%	8%	8%	76%

Zbadaliśmy **postawy i przekonania uczniów na temat różnych substancji psychoaktywnych**. Wyniki zamieszczono w tabelach poniżej.

46% uczniów klas 4-6 zdecydowanie **zgadza się** ze stwierdzeniem, że **alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia**. Natomiast 44% uczniów zdecydowanie **zgadza się** ze stwierdzeniem, że **to normalne, aby osoby w ich wieku piły regularnie alkohol**. 44% młodszych uczniów uważa, że **od dopalaczy nie można się uzależnić tak jak od narkotyków**, a 41% twierdzi, że **palenie nie jest modne w ich szkole**. Duża część uczniów klas 4-6 nie ma wykształconych przekonań dotyczących substancji psychoaktywnych - najczęściej przy twierdzeniach wskazywali odpowiedź "nie wiem". Może to oznaczać, że uczniowie nie mieli wcześniej styczności z takimi substancjami, jak alkohol, papierosy czy narkotyki i dopalacze.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP 4-6

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się	Nie wiem
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	12%	17%	3%	17%	51%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	3%	5%	11%	38%	43%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	42%	14%	2%	14%	28%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	5%	2%	11%	44%	38%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	6%	3%	11%	38%	42%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	2%	8%	11%	23%	56%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	5%	3%	6%	44%	42%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	28%	17%	3%	12%	40%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	8%	5%	8%	41%	38%

Natomiast **uczniowie klas starszych szkoły podstawowej** mają już bardziej zróżnicowane poglądy dotyczące substancji psychoaktywnych. Ponad połowa (**54%**) uczniów zdecydowanie **zgadza się ze stwierdzeniem, że jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem to się nie uzależni**. Również **54%** jest zdania, że **od dopalaczy nie można się uzależnić tak samo jak od narkotyków**. Świadczy to o niskiej wiedzy uczniów na temat działania narkotyków i dopalaczy na ludzki organizm.

46% uczniów zdecydowanie **zgadza się** ze stwierdzeniem, że **alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia**. Również **46%** uczniów uważa, że **bez**

alkohol można się dobrze bawić na imprezie. Jednocześnie **31%** raczej uważa za normalne to, że osoby w ich wieku spożywają regularnie alkohol, a **38%** uczniów uważa, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Wyniki te świadczą o konieczności dalszej edukacji uczniów w zakresie szkodliwości picia alkoholu i używania substancji psychoaktywnych.

Przekonania dotyczące substancji psychoaktywnych – SP - 7-8

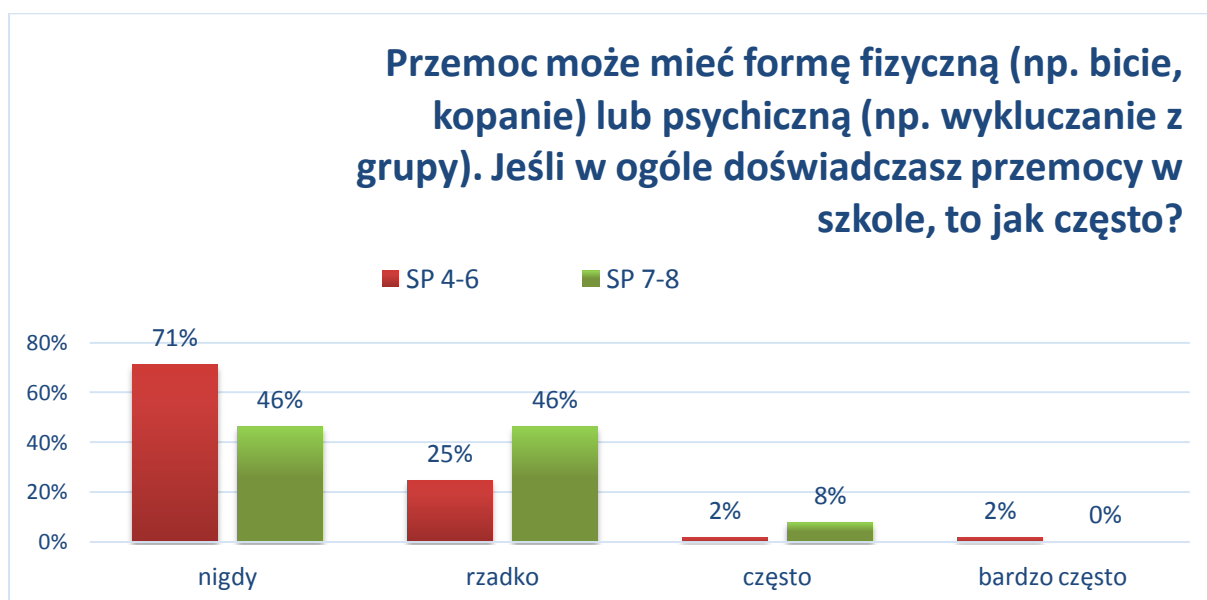
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>	<i>Nie wiem</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	31%	38%	8%	8%	15%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	15%	15%	23%	15%	32%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	46%	23%	8%	15%	8%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	8%	15%	31%	23%	23%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	23%	8%	15%	46%	8%
To normalne, że osoby w moim wieku próbują narkotyków i dopalaczy. Wszystko jest dla ludzi!	24%	0%	0%	38%	38%
Od dopalaczy można uzależnić się tak samo jak od narkotyków.	8%	8%	15%	54%	15%
Jeśli ktoś bierze narkotyki z umiarem, to się nie uzależni.	54%	31%	0%	0%	15%
Palenie papierosów jest modne w mojej szkole.	8%	8%	8%	38%	38%

PRZEMOC W SZKOLE

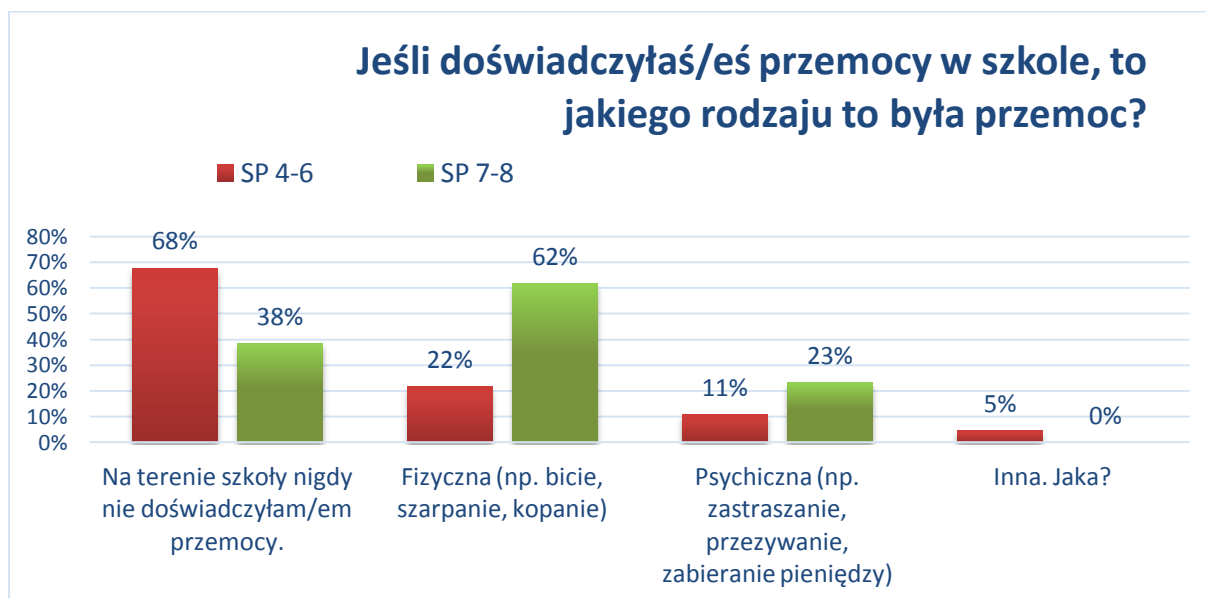
Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w gminie Młynarze pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają przemocy w szkole.

Wśród badanych 71% uczniów klas 4-6 oraz 46% uczniów klas 7-8, deklaruje, że nie są ofiarami przemocy w swojej szkole. Duża część uczniów przyznaje, że **doświadczą przemocy w szkole, ale rzadko** (SP 4-6 – 25%; SP 7-8 – 46%). **2% młodszych uczniów oraz 8% starszych uczniów twierdzi, że często padają ofiarami przemocy w szkole, a 2% młodszych uczniów ocenia, że zdarza się to bardzo często.**

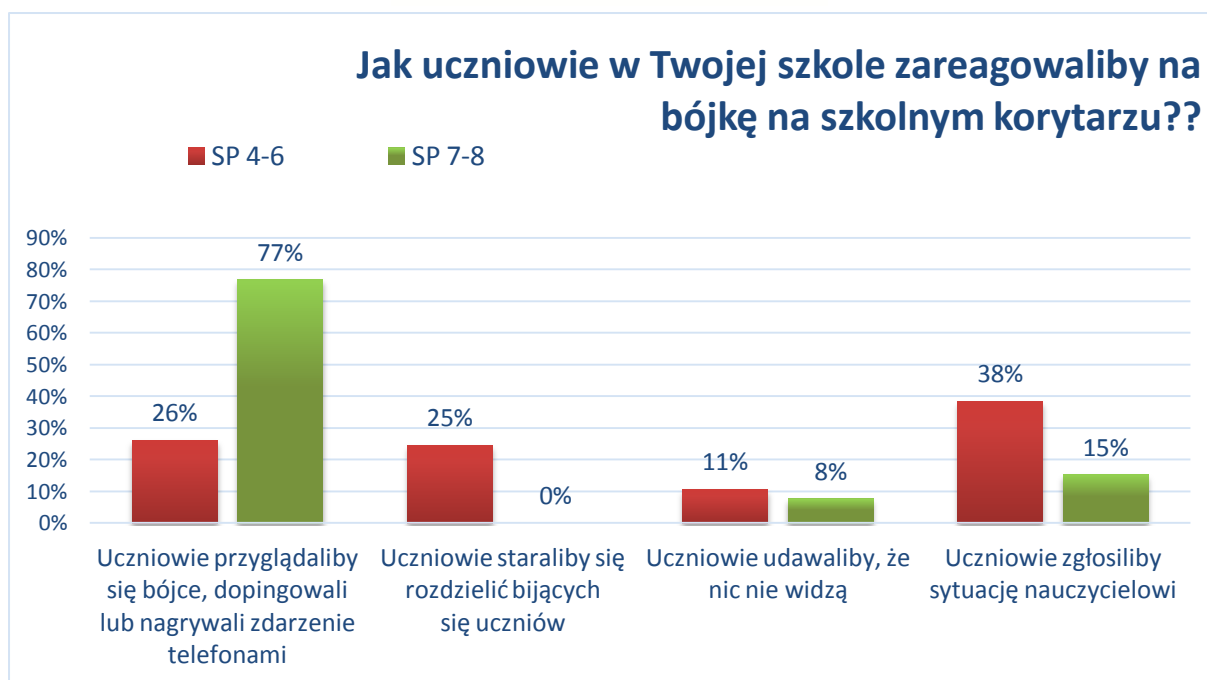

68% uczniów klas 4-6 oraz 38% uczniów klas 7-8 twierdzi, że nigdy nie doświadczyli przemocy na terenie szkoły. Równocześnie¹⁰ 22% młodszych i 62% starszych uczniów przyznaje, że doświadczyli w szkole przemocy fizycznej (np. bicie, szarpanie, kopanie). Natomiast do bycia ofiarą przemocy psychicznej przyznaje się 11% młodszych i 23% starszych uczniów.

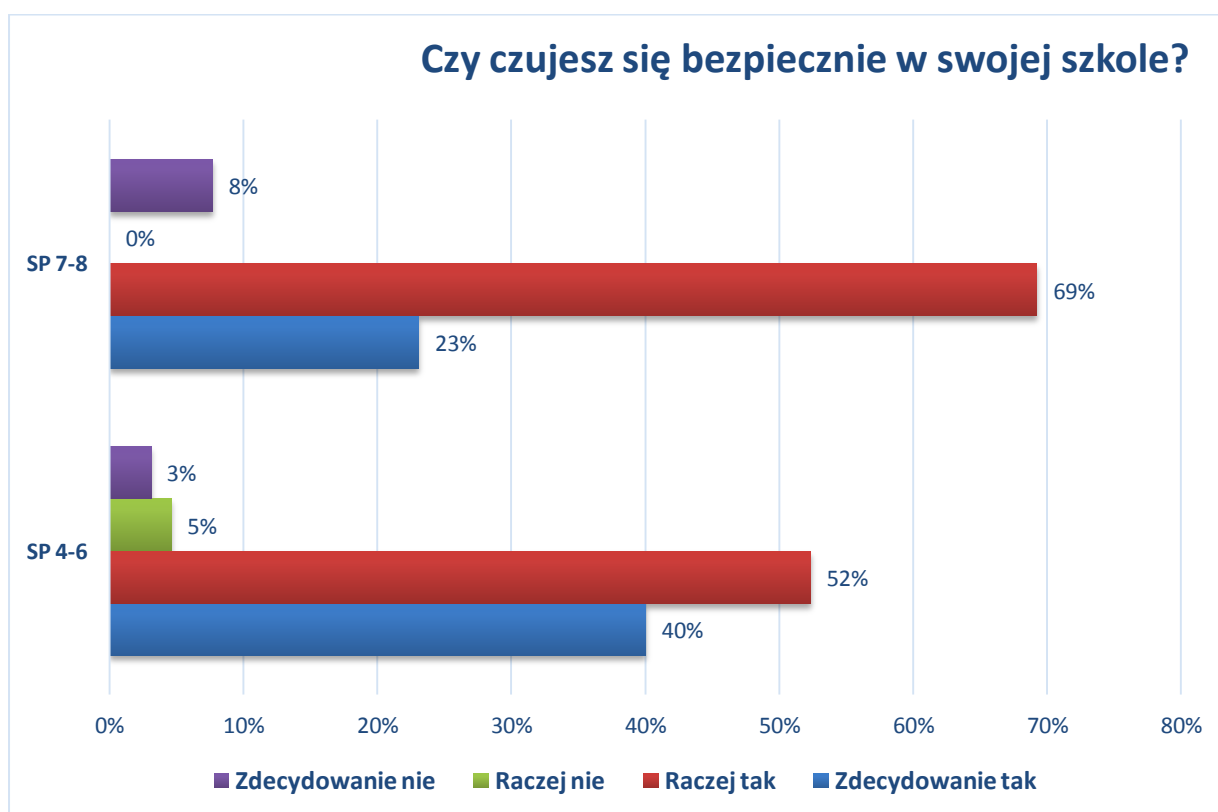

Następnie zapytaliśmy uczniów, **jak uczniowie w ich szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu. 26% młodszych i aż 77% starszych uczniów odpowiedziało, że uczniowie przyglądaliby się bójce, dopingowali lub nagrywaliby zdarzenie telefonami. 11% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8 uważa, że uczniowie udawaliby, że nic nie widzą. Tylko co czwarty uczeń klas 4-6 odpowiedział, że uczniowie staraliby się rozdzielić bijących się, a 38%, że uczniowie zgłosiliby problem nauczycielowi. Również 15% uczniów klas 7-8 również uważa, że uczniowie w takiej sytuacji zgłosiliby się po pomoc do nauczyciela.**

¹⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru

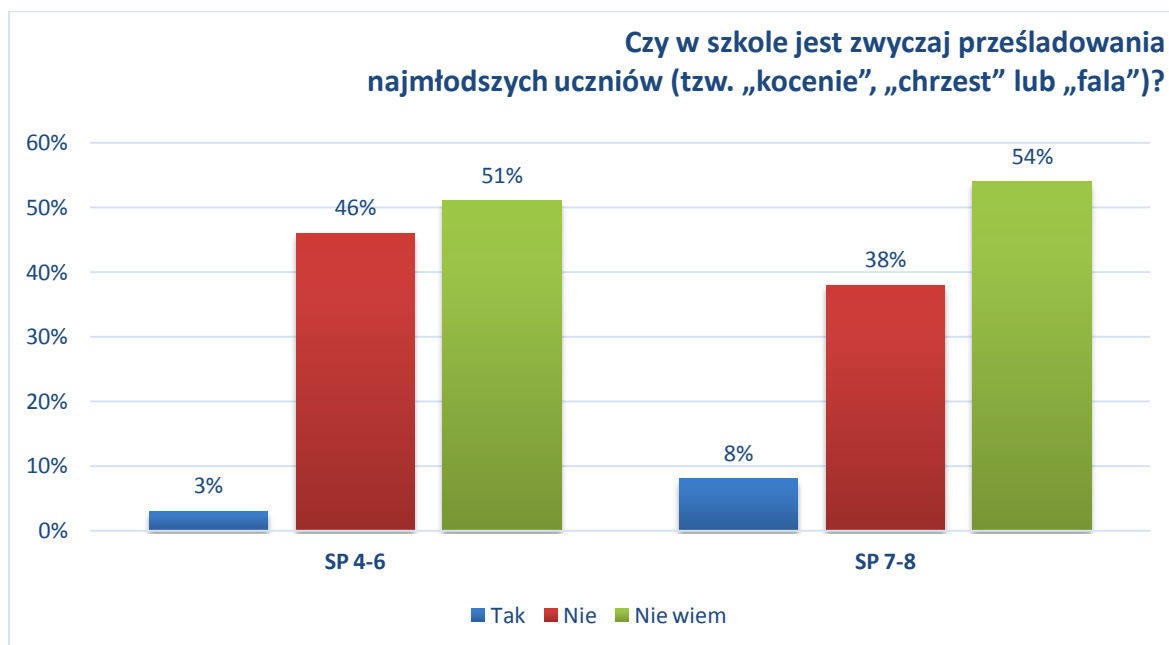
W następnym pytaniu nawiązaliśmy do **poczucia bezpieczeństwa w szkole**. Jak się okazało, większość (**92%**) uczniów klas 4-6 oraz uczniów klas 7-8 (**92%**) czuje się **w szkole bezpiecznie**. Jednakże niewielka część uczniów przyznała, że raczej lub zdecydowanie **nie czują się w swojej szkole bezpiecznie** (łącznie: SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 8%).

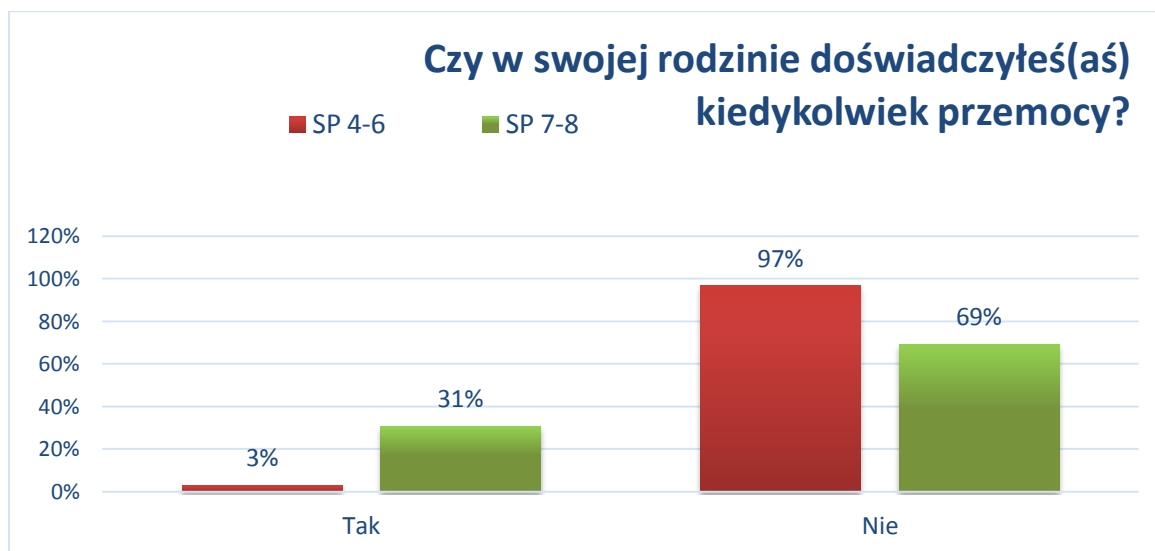
W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie **czy są w szkole uczniowie, których się obawiają**. 8% uczniów klas 4-6 oraz 15% uczniów klas 7-8 odpowiedziało twierdząco.

Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że **w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” uczniów** – przyznaje to 3% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8. Można zatem uznać, że **prześladowanie młodszych uczniów w gminie Młynarze występuje, ale na bardzo niskim poziomie**.

Następnie zapytaliśmy uczniów, czy doświadczyli kiedykolwiek przemocy w swojej rodzinie. 97% uczniów klas 4-6 oraz 69% uczniów klas 7-8 odpowiedziało, że nie doświadczyli nigdy przemocy w swojej rodzinie. Jednakże 3% młodszych uczniów i aż 31% starszych uczniów przyznało, że są ofiarami przemocy w rodzinie.

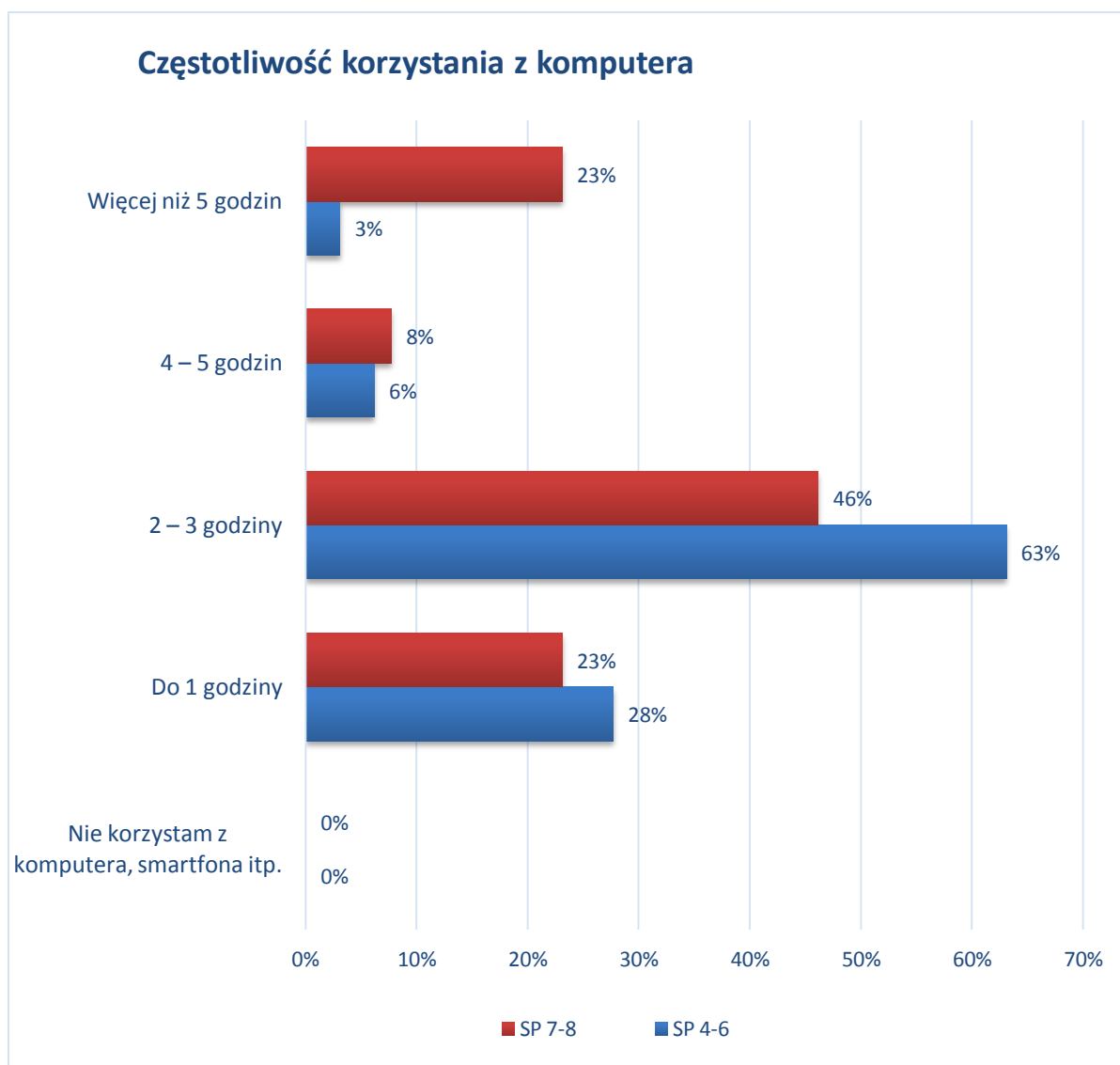

UZALEŻNIENIE OD INTERNETU I CYBERPRZEMOC

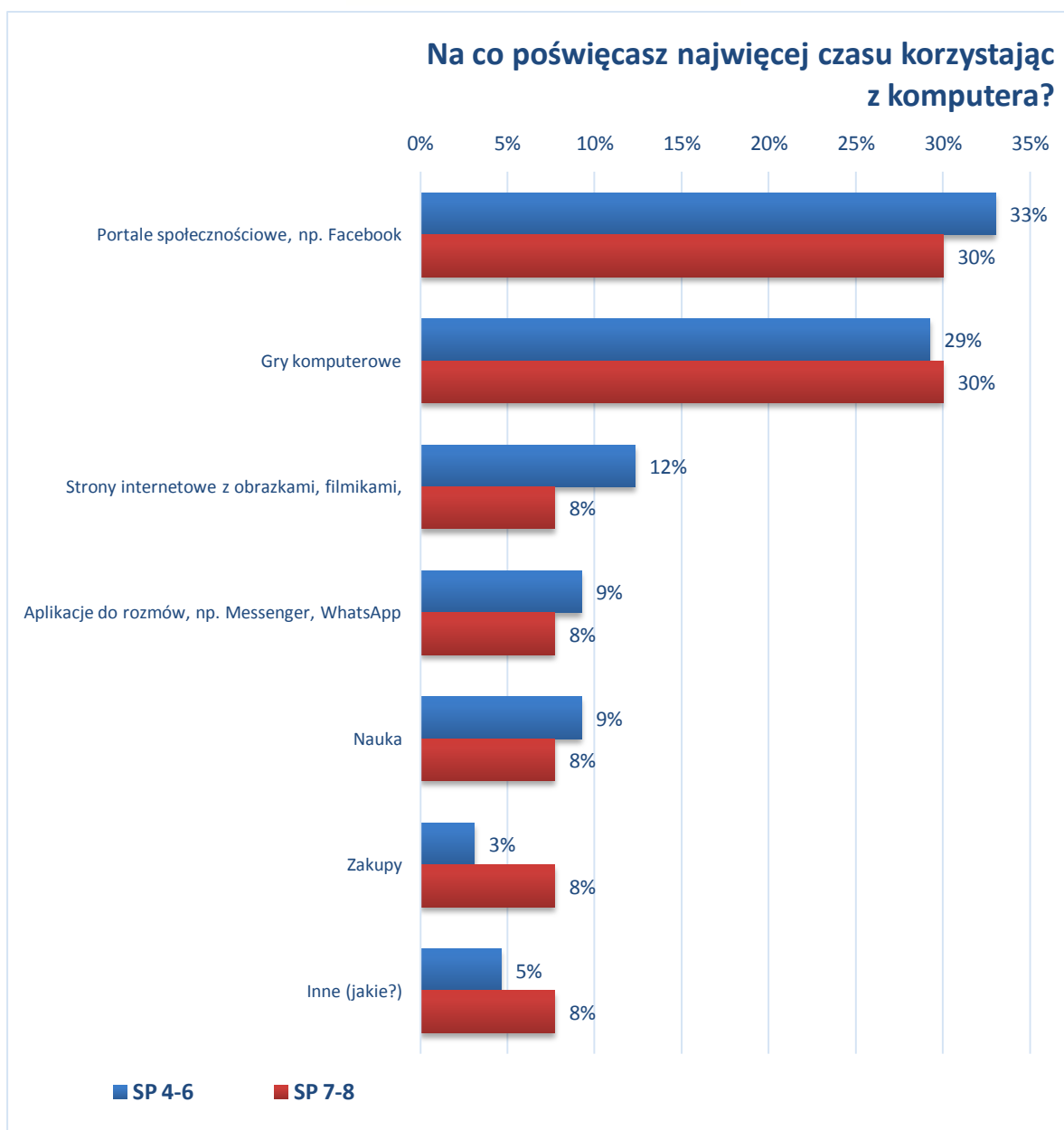
Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)¹¹.

Duża część uczniów spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie (SP 4-6 - 63%; SP 7-8 - 46%). **28% młodszych uczniów oraz 23% starszych uczniów szkoły podstawowej korzysta z komputera maksymalnie 1 godzinę dziennie.** Jednakże, **część uczniów** deklaruje, że spędza przed komputerem **od czterech do pięciu** (SP 4-6 - 6%; SP 7-8 - 8%), a nawet **więcej niż 5 godzin dziennie** (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 23%). W praktyce może to oznaczać, że po przyjeździe ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu.

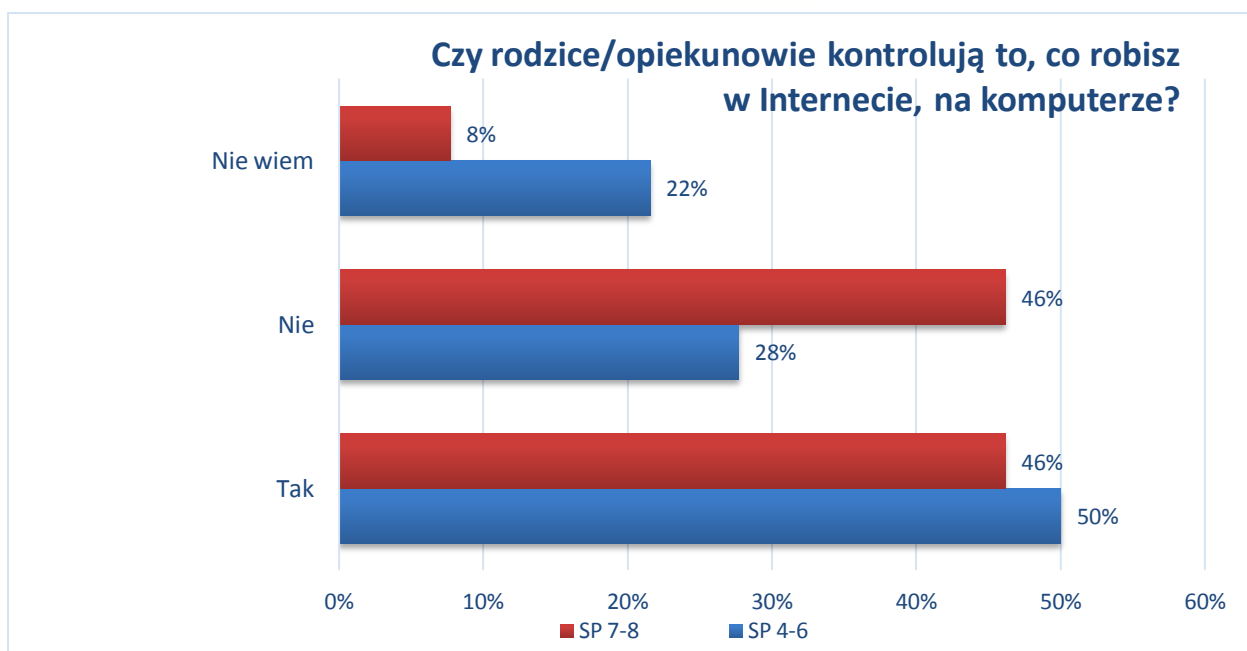
¹¹ L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. **Najbardziej popularnymi formami okazują się być portale społecznościowe** (SP 4-6 - 33%; SP 7-8 - 30%), **gry komputerowe** (SP 4-6 - 29%; SP 7-8 - 30) **strony internetowe ze śmiesznymi obrazkami i filmami** (SP 4-6 - 12%; SP 7-8 - 8%) oraz **aplikacje do rozmów typu Messenger, WhatsApp** (SP 4-6 - 9%; SP 7-8 - 8%). Niewielka część uczniów czas spędzony przed komputerem przeznacza na **naukę** (SP 4-6 - 9%; SP 7-8 - 8%) oraz na **zakupy** (SP 4-6 - 3%; SP 7-8 - 8%).

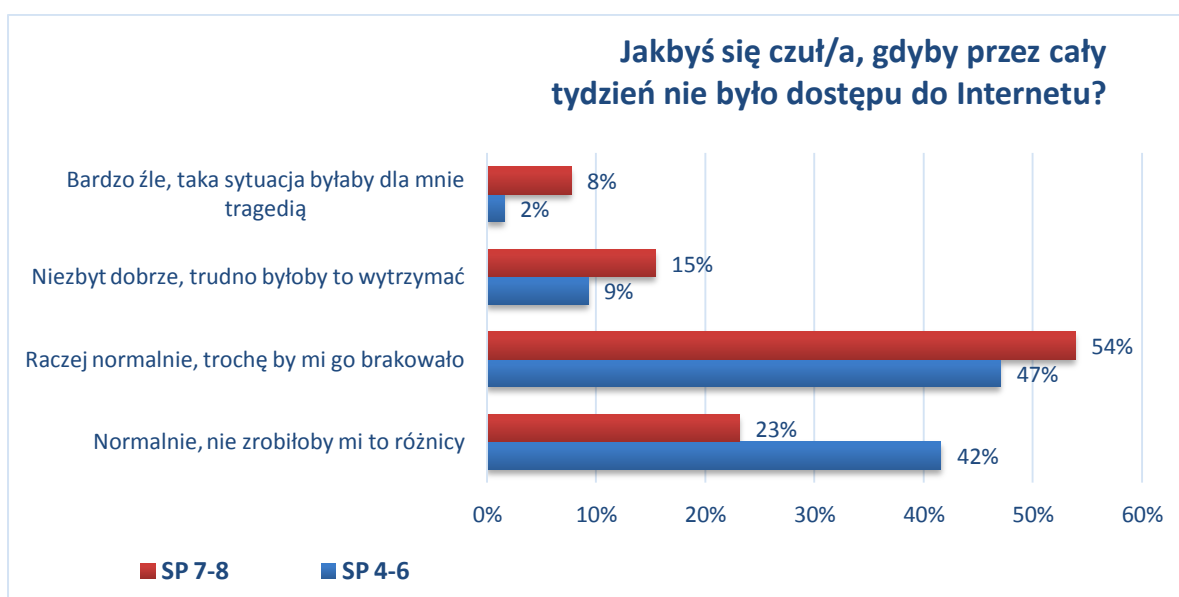

Połowa (50%) uczniów klas 4-6 oraz 46% uczniów klas 7-8 twierdzi, że ich rodzice i/lub opiekunowie kontrolują, to co uczniowie robią na komputerze lub w Internecie. Jednocześnie, duża część uczniów przyznaje, że rodzice nie sprawdzają ich aktywności w sieci ani na komputerze (SP 4-6 - 28%, SP 7-8 - 46%). Część uczniów, szczególnie młodszych twierdzi również, że nie wie czy rodzice w jakiś sposób kontrolują ich korzystanie z komputerów (SP 4-6 - 22%; SP 7-8 - 8%).

Większość (89%) uczniów klas 4-6 oraz uczniów klas 7-8 (77%) deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałyby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 9%; SP 7-8 – 15%). Jednocześnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby **bardzo negatywnie** (SP 4-6 – 2%; SP 7-8 – 8%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajzeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

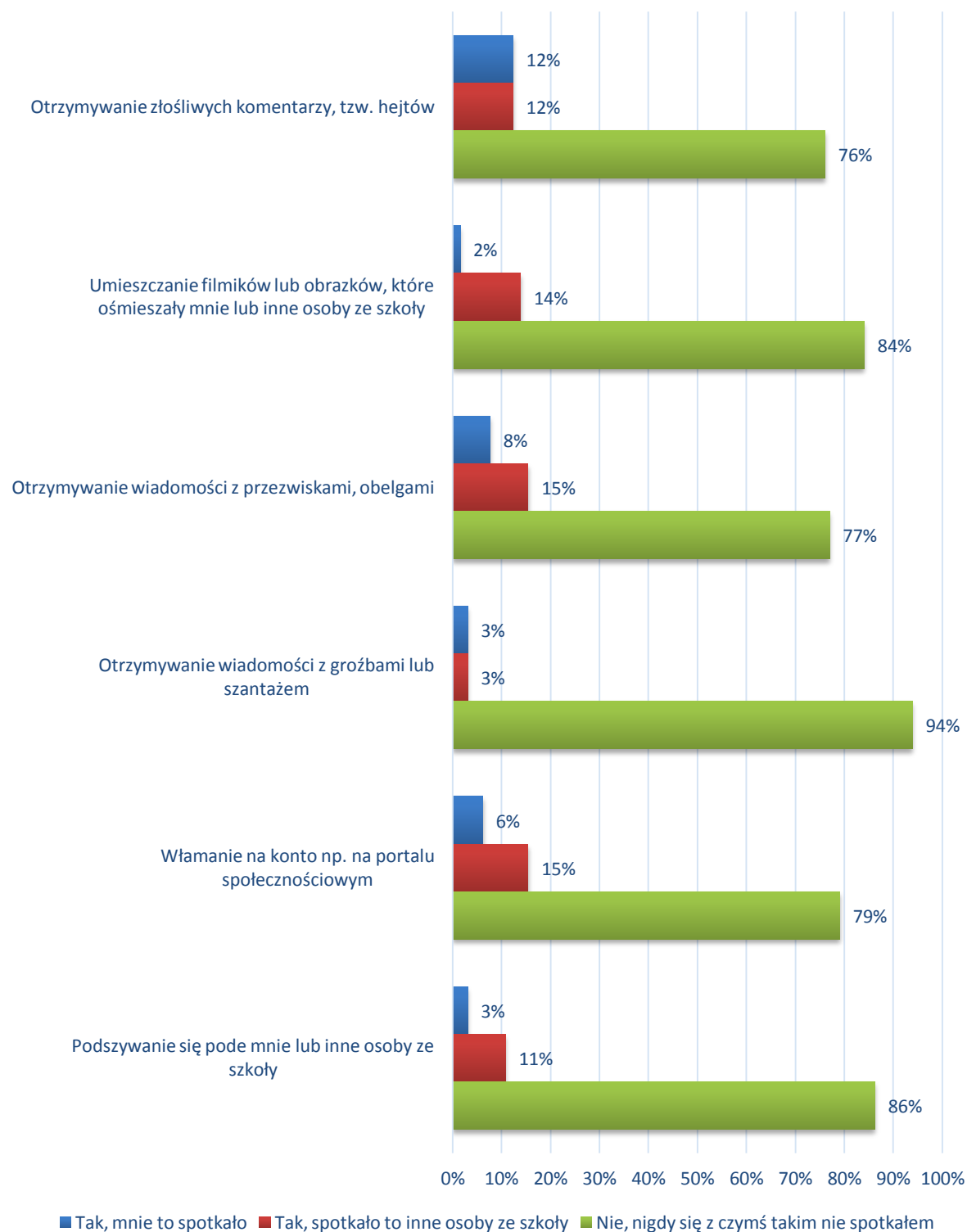

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom w gminie Młynarze nie są obce wymienione powyżej doświadczenia.

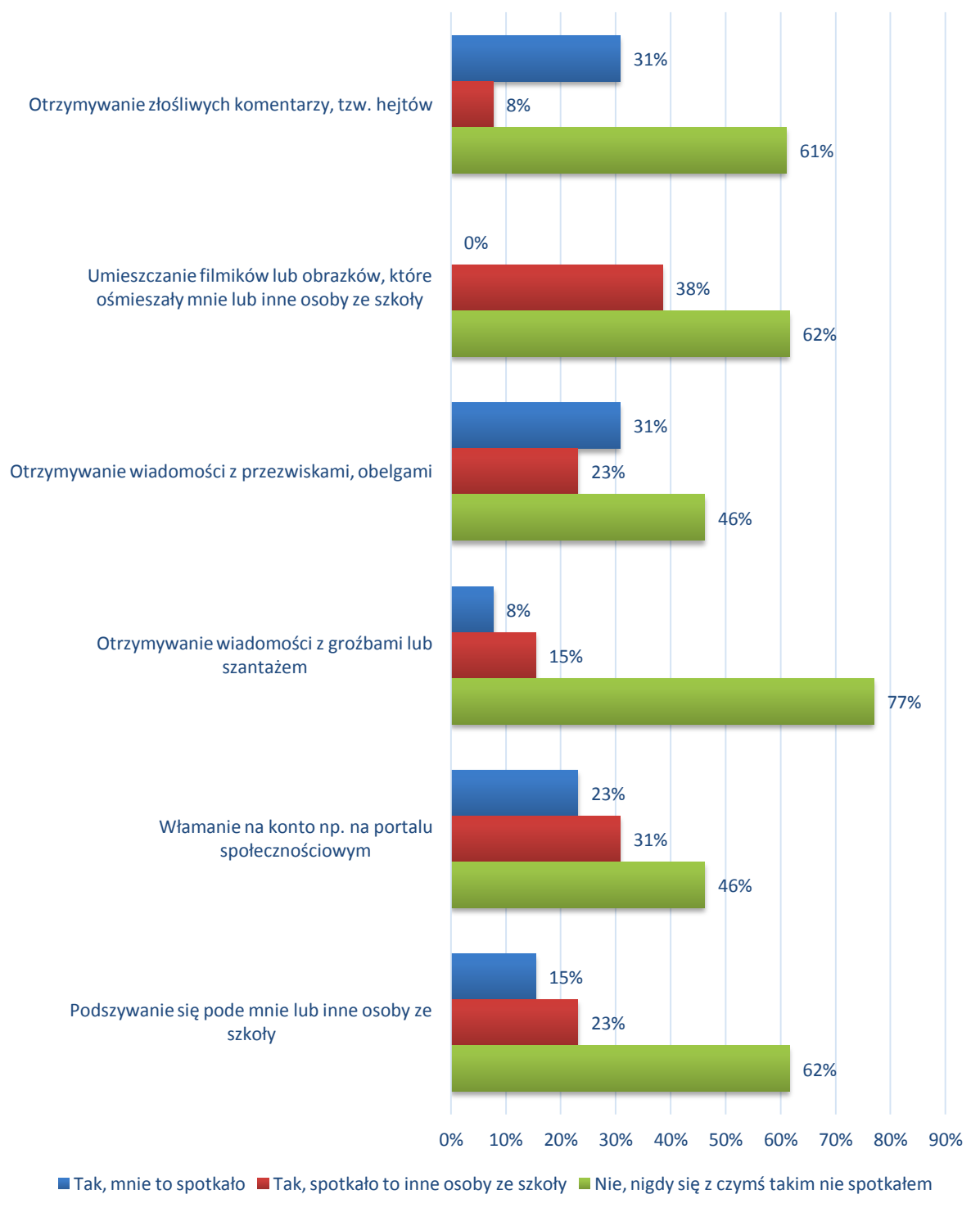
12% uczniów klas 4-6 oraz 31% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie również często otrzymywali wiadomości z obelgami i przezwiskami (SP 4-6 – 8%; SP 7-8- 31%), a nawet z groźbami i szantażem (SP 4-6 – 3%; SP 7-8- 8%). Padali też ofiarami umieszczania filmików lub zdjęć w sieci, które ośmieszały ich lub ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 2%), podszywania się pod nich lub pod ich znajomych ze szkoły (SP 4-6 – 3%; SP 7-8 - 15%) oraz włamania na konto na portalu społecznościowym (SP 4-6 – 6%; SP 7-8- 23%).

Styczność z cyberprzemocą: SP 4-6

Styczność z cyberprzemocą: SP 7-8

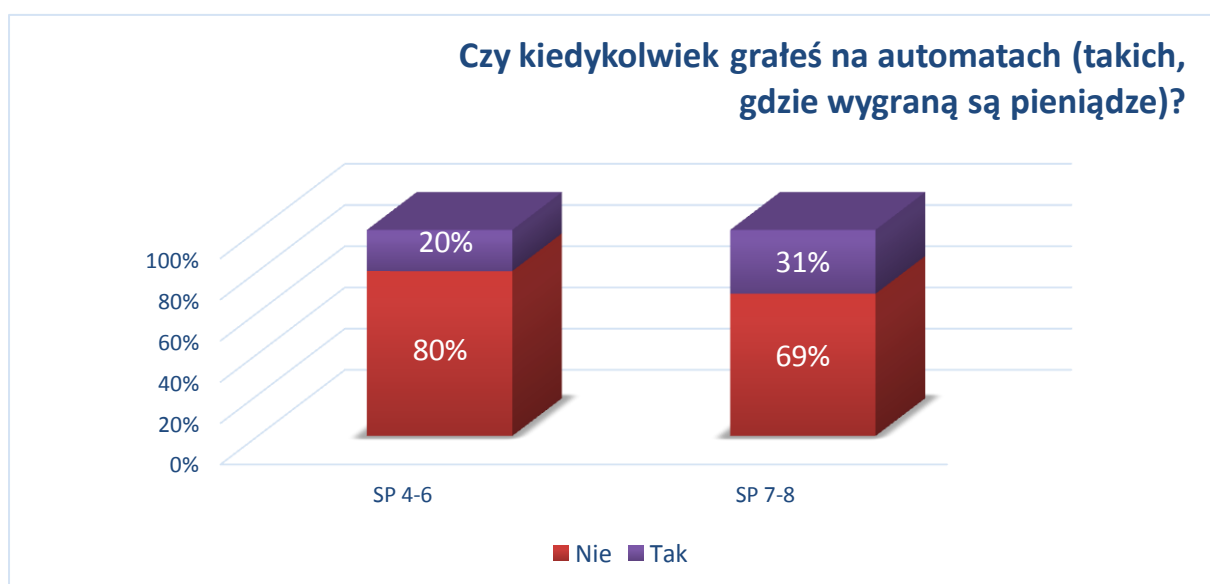

HAZARD

Prawie dla 5% młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej gra na automatach o niskich wygranych stanowi jedną z często praktykowanych form spędzania czasu wolnego (przynajmniej raz na tydzień lub prawie codziennie)¹². Nastolatki w stopniu większym niż osoby dorosłe są podatne na patologiczny hazard, a zwłaszcza na negatywne skutki gier¹³. Faktem jest, że – szczególnie dla młodzieży – hazard w Internecie jest generalnie dużo łatwiej dostępny niż hazard tradycyjny, ze względu na mniejszą kontrolę wieku oraz możliwość grania o dużo niższe stawki¹⁴.

Poniższe wykresy ilustrują popularność gier hazardowych wśród dzieci i młodzieży w gminie Młynarze.

Większość uczniów nie korzystała nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach (SP 4-6 - 80%; SP 7-8 - 69%). Jednakże spora część uczniów miała już kontakt z grami na automatach (SP 4-6 - 20%; SP 7-8 - 31%).

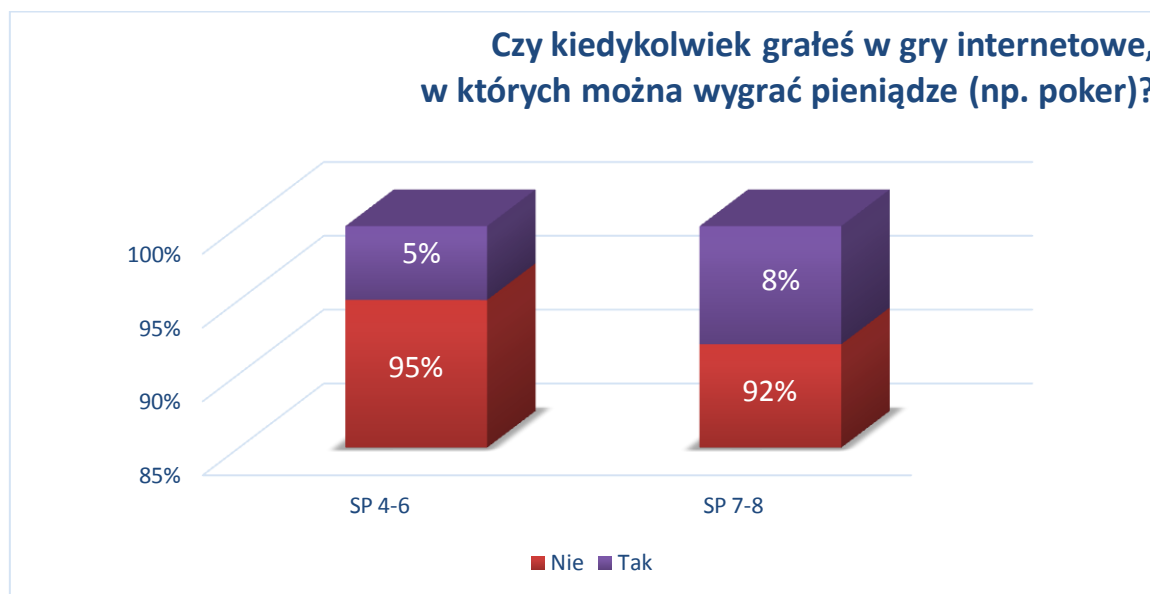

¹² P. Sobierajski, J. Szczepkowski, *Postawy zdrowotne młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej*, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit, Toruń 2011.

¹³ M. Griffiths M., *Gry i hazard. Uzależnienia dzieci w okresie dorastania*, GWP, Gdańsk 2004.

¹⁴ M. Griffiths M., Gambling Addiction on the Internet, w: Young K. S., Abreu N. de (ed.), *Internet Addiction. A Handbook and Guide to Evaluation and Treatment*, Hoboken: John Wiley and Sons.

W porównaniu do gier na automatach, internetowe gry „na pieniądze” są mniej popularne wśród dzieci i młodzieży. Większość uczniów młodszych (95%) i starszych uczniów klas podstawowych (92%) nie ma doświadczenia z taką formą rozrywki. Jednakże 5% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8 grało już w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker).

PODSUMOWANIE

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w gminie Młynarze można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców gminy.

- Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie wody, zanieczyszczenie powietrza (smog) oraz zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie). Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania mieszkańców wobec władz związane z podjęciem działań w obszarze walki o czyste środowisko oraz o wzrost świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej.

- Problem nadużywania alkoholu jest na wysokim poziomie ryzyka. Mieszkańcy gminy Młynarze piją dosyć często (łącznie 42% pije raz lub kilka razy w tygodniu) i przy jednorazowej okazji do picia spożywają spore ilości alkoholu (najczęściej od 3-6 porcji). Badani najczęściej sięgają po piwo i wódkę. Jako najczęstsze okazje i motywy sięgania po alkohol mieszkańcy wskazują picie dla towarzystwa, dla odreagowania emocji oraz picie podczas uroczystości i świętowania. Picie alkoholu dla towarzystwa oraz podczas uroczystości to dość powszechne okazje spożywania alkoholu. Niepokojący natomiast wydaje się wskaźnik sugerujący, że łącznie dla 32% badanych alkohol jest sposobem radzenia sobie z przeżywanymi emocjami.

- Wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na dobrym poziomie. Większość respondentów jest świadoma, że kobiety w ciąży nie powinny pić alkoholu, że prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu nie jest bezpieczne, a także, że alkohol nie jest środkiem, który pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

- Ponad jedna trzecia mieszkańców uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach, a zdecydowana większość (88%) jest zdania, że dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.

- Według większości mieszkańców problem uzależnienia od alkoholu w ich miejscowości jest raczej i bardzo rzadki. Ponadto w ich odczuciu osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych (np. park lub okolica sklepu alkoholowego)

nie stanowią zagrożenia dla otoczenia. Badani w większości nie mieli w ciągu ostatnich trzech miesięcy nieprzyjemnych sytuacji udziałem osób trzecich będących w stanie nietrzeźwości.

- Wydaje się potrzebne przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Młynarze kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożyciem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dobrym sposobem wydaje się być zorganizowanie szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

- Problem zażywania narkotyków i dopalaczy wśród badanych mieszkańców gminy Młynarze jest niewielki. Zdecydowana większość badanych przyznaje się, że nie ma w bliskim otoczeniu osób zażywających substancje odurzające. Zdecydowana większość respondentów nie wie, gdzie można nabyć środki odurzające. Badani respondenci na terenie gminy Młynarze oceniają swój poziom wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych najczęściej jako średni lub niski. Większość (68%) mieszkańców uważa, że nie istnieją substancje psychoaktywne, które nie uzależniają.

- Zdaniem większości badanych występowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest raczej rzadkie na terenie gminy. Jednakże, co ósmy badany uważa, że zjawisko przemocy w rodzinie na obszarze jego zamieszkania występuje raczej często. Pomimo tego, że większość badanych twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy w rodzinie, to jednak prawie co trzeci badany przyznaje, że ma w swoim otoczeniu osoby będące ofiarami przemocy domowej, a 8% przyznaje, że sami doświadczyli przemocy od członka swojej rodziny. Odpowiedzi badanych pozwalają sądzić, że przemoc domowa występuje w ich bezpośrednim otoczeniu, ale nie jest zjawiskiem rozpowszechnionym.

- Zdaniem mieszkańców najczęstszymi przyczynami występowania agresji wobec członków rodziny są kolejno: nieumiejętność radzenia sobie z problemami (42%), stres (24%), odmienne zdanie członków rodziny (22%), brak posłuszeństwa dzieci (16%), brak pracy wśród członków rodziny (16%), zła sytuacja materialna (8%) oraz choroba psychiczna (2%).

- Warto zauważyć że wśród mieszkańców gminy Młynarze zauważalna jest bardzo wysoka świadomość na temat specyfiki przemocy.

- Pomimo tego, że większość mieszkańców jest świadomych, że nawet łagodne kary fizyczne są przemocą w rodzinie, to uważają oni, że dawanie dziecku klapsów od czasu do czasu oraz wzbudzanie w dziecku strachu przed rodzicami pomaga w ich prawidłowym wychowywaniu. Wobec powyższych nasuwa się wniosek, że część mieszkańców gminy Młynarze przejawia postawy wychowawcze, które są charakterystyczne dla tradycyjnego wychowania, w którym obecne jest stosowanie kar fizycznych wobec dzieci.

- Co piąty badany mieszkaniec jest zdania, że w gminie Młynarze nie istnieje zagrożenie utraty pracy. Jednakże 18% badanych ocenia je jako niewielkie, a 6% jako bardzo duże. Ponad połowa badanych nie potrafiła określić stopnia zagrożenia utraty pracy w ich gminie. Mieszkańcy głównych przyczyn bezrobocia upatrują kolejno w: przyznawaniu środków socjalnych, które obniżają motywację do aktywnego poszukiwania pracy (34%), w niedorozwoju gospodarczym regionu (22%), biernej postawie osób bezrobotnych (12%), nieatrakcyjnej stawce płacy minimalnej (12%), niedostosowaniu systemu edukacji do potrzeb rynku pracy (8%) oraz w niskiej przedsiębiorczości osób poszukujących pracy (8%),

- W opinii 44% badanych możliwości rozwoju zawodowego na lokalnym rynku pracy są na bardzo niskim poziomie. 14% mieszkańców określiło je na niskim poziomie, a 18% - na średnim. Tylko 24% badanych oceniło możliwości rozwoju zawodowego jako bardzo dobre, co sugeruje, że niewielka część mieszkańców postrzega lokalny rynek zawodowy jako atrakcyjny w perspektywie szans na poszerzanie swoich kompetencji oraz umiejętności zawodowych.

Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu:

- Badani sprzedawcy napojów alkoholowych wykazują się wysokim poziomem wiedzy i świadomości na temat szkodliwości spożywania alkoholu.
- Osoby niepełnoletnie sporadycznie podejmują próby zakupu napojów alkoholowych. Przypadki próby kupna alkoholu przez osoby niepełnoletnie zdarzają się kilka razy w miesiącu (34%) oraz kilka razy w roku (22%).
- Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży jest częstym zjawiskiem. W opinii sprzedawców, takie sytuacje zdarzają się najczęściej kilka razy w tygodniu (33%), kilka razy dziennie (23%) oraz kilka razy w roku (33%).
- Większość badanych sprzedawców (78%) odpowiedziała, że w ciągu ostatnich trzech miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych sytuacji związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie ich sklepu.
- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż większość sprzedawców odpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. Większość ze sprzedawców nigdy nie sprzedała alkoholu osobie, co do której mieli podejrzenie, że jest nieletnia. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol, 78% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a często robi to kolejne 22% sprzedawców. W zestawieniu tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu gminy Młynarze, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Już 9% młodszych i 31% starszych uczniów szkoły podstawowej oceniło, że raczej i bardzo łatwo jest kupić alkohol osobie niepełnoletniej. Także zakup papierosów przez osoby poniżej 18 roku życia jest oceniany przez 14% uczniów klas oraz 46% uczniów klas 7-8 jako raczej lub bardzo łatwy. Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.
- 67% badanych oceniło funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży raczej i bardzo dobrze.

Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

- Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów gminy Młynarze są spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. W grupie badanych uczniów problem eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, jest niewielki.

- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w gminie Młynarze jest stosunkowo poważnym problemem w grupie starszych uczniów szkoły podstawowej. Już 77% uczniów klas 7-8 ma za sobą inicjację alkoholową. Wśród uczniów klas 4-6 odsetek ten wynosi 9%.

- Wśród okoliczności sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na okazjonalne picie podczas spotkań ze znajomymi, w towarzystwie rodziny oraz na imprezie, dyskotecie lub wyjeździe wakacyjnym.

- Uczniowie, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, najczęściej sięgają po alkohol z ciekawości (23%), dlatego, że chcą na chwilę uciec od problemów (15%), ale także dla relaksu (8%) oraz chęci zaimponowania innym (8%). Co ważne, 39% uczniów klas 7-8 oraz 6% uczniów klas 4-6 twierdzi, że ich rodzice wiedzą, że mają za sobą pierwsze próby picia alkoholu.

- Wyniki wydają się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- Badanie postaw wobec spożywania alkoholu przez młodych ludzi wykazało, że większość uczniów klas 4-6 jest przeciwnikami alkoholu i deklaruje, że nigdy nie będą go pić. Tego samego zdania jest tylko 8% uczniów klas 7-8. 35% młodszych i 38% starszych uczniów deklaruje, że poczeka z próbowaniem i piciem alkoholu aż będą starsi. Równocześnie ponad połowa (54%) uczniów klas 7-8 uważa, że to normalne, że osoby w ich wieku próbują alkoholu, ale wiedzą, że są jeszcze za młodzi na picie.

- Badania wykazały, że duża część badanych młodych mieszkańców gminy ma kontakt z tytoniem. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się już 14% uczniów klas 4-6 oraz 62% uczniów klas 7-8. Najczęściej uczniowie wskazują, że palą podczas spotkań ze znajomymi, jednakże część z nich, swoją inicjację nikotynową miała także w szkole lub w towarzystwie rodziny. Większość uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową aktualnie nie pali papierosów. Jednakże część uczniów przyznała, że pali papierosy lub e-papierosy okazjonalnie, a 8% starszych uczniów - regularnie. Uczniowie przyznają, że w ich środowisku pali duża liczba rówieśników.

- Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Co trzeci uczeń klas 7-8 twierdzi, że zakup alkoholu przez osobę nieletnią jest raczej lub bardzo łatwy. W kwestii zakupu papierosów prawie połowa starszych uczniów ocenia, że jest to raczej lub bardzo łatwe. Rekomendujemy podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- Pomimo, iż problem zażywania narkotyków i dopalaczy jest wśród młodszych uczniów gminy Młynarze niewielki, należy zwrócić uwagę na fakt, że już 8% starszych uczniów szkoły podstawowej miało kontakt z tego rodzaju substancjami psychoaktywnymi. Z odpowiedzi uczniów wynika, że pierwszy raz kontakt z narkotykami lub dopalaczami mieli w szkole. Substancją, którą używali uczniowie była marihuana. Niepokojący jest fakt, że uczniowie przyznają, że przyjmują narkotyki kilka razy w miesiącu, a także deklaruje, że wiedzą, gdzie można je kupić.

- Duża część uczniów jest świadomych, że ryzyko wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych po przyjęciu narkotyków jest wysokie, jednakże tylko 12% uczniów klas młodszych oraz 15% uczniów klas starszych szkoły podstawowej deklaruje, że wiedzą jakie są to skutki. Rekomendujemy podejmowanie wśród młodych

mieszkańców gminy działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty lub eventy profilaktyczne. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów.

- Problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Co czwarty uczeń klas 4-6 oraz prawie połowa uczniów klas 7-8 przyznaje, że doświadcza przemocy w szkole, ale rzadko. 22% młodszych i 62% starszych uczniów przyznaje, że doświadczyli w szkole przemocy fizycznej (np. bicie, szarpanie, kopanie). Natomiast do bycia ofiarą przemocy psychicznej przyznaje się 11% młodszych i 23% starszych uczniów.

- Niepokojący jest fakt, że 26% uczniów klas 4-6 oraz aż 77% uczniów klas 7-8 przyznali, że gdyby byli świadkami bójki na szkolnym korytarzu przyglądaliby się jej, dopingowali lub nagrywaliby zdarzenie telefonami. Tylko co czwarty uczeń klas 4-6 odpowiedział, że uczniowie staraliby się rozdzielić bijących się, a 38%, że uczniowie zgłosiliby problem nauczycielowi. Również 15% uczniów klas 7-8 również uważa, że uczniowie w takiej sytuacji zgłosiliby się po pomoc do nauczyciela.

- Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Proponowana byłaby organizacja szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.

- Zdecydowana większość uczniów twierdzi, że nie doświadczyli nigdy przemocy w swojej rodzinie. Jednakże, do bycia ofiarą przemocy domowej przyznało się 3% młodszych i 31% starszych uczniów. Ważne jest podjęcie działań w zakresie upowszechnienia wśród młodych mieszkańców gminy Młynarze informacji o instytucjach i osobach oferujących pomoc ofiarom przemocy domowej, tak aby młodzi

ludzie wiedzieli, gdzie i do kogo mogą się zwrócić po pomoc w przypadku zaistnienia sytuacji przemocowej w swoim domu.

- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu przez uczniów. Duża część uczniów zarówno młodszych, jak i starszych spędza przed komputerem od dwóch do trzech godzin dziennie. Są uczniowie, głównie starsi, którzy deklarują, że spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed komputerem. W praktyce może to oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania czasu. Uczniowie najczęściej wykorzystują komputer lub Internet do aktywności na portalach społecznościowych, grania w gry komputerowe, przeglądania stron internetowych ze śmiesznymi filmami lub obrazkami oraz do korzystania z aplikacji do rozmów typu Messenger, WhatsApp.

- 50% uczniów klas 4-6 oraz 46% uczniów klas 7-8 twierdzi, że ich rodzice i/lub opiekunowie kontrolują, to co uczniowie robią na komputerze lub w Internecie. Jednocześnie, duża część uczniów przyznaje, że rodzice nie sprawdzają ich aktywności w sieci ani na komputerze.

- Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączyć w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- Już co ósmy uczeń klas 4-6 oraz co trzeci uczeń klas 7-8 doświadczył w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu. Uczniowie padali również ofiarami innych działań z zakresu cyberprzemocy, takich jak: otrzymywanie wiadomości z obelgami, przezwiskami, szantażem lub groźbami, podszywanie się pod nich przez znajomych ze szkoły czy też włamania na konto na portalu społecznościowym.

- W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

- Pomimo, iż większości uczniów zjawisko uzależnienia od hazardu nie dotyczy, to należy zauważyć, że już spora część uczniów miała kontakt z grami na automatach (20% młodszych oraz 31% starszych uczniów klas podstawowych). Również internetowe gry "na pieniądze" zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży (5% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8 grało już w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze np. poker). Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.

ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY – REKOMENDACJE OPARTE NA MODELU PROFILAKTYKI POZYTYWNEJ:

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania¹⁵. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu¹⁶.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka¹⁷:

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne

¹⁵ World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

¹⁶ Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

¹⁷ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

CZYNNIKI CHRONIĄCE

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych*¹⁸.

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy¹⁹.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmocnienie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka. Warto pamiętać, że **oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.**

Na podstawie zrealizowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych badań pn.: „Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi”, **sformułowano kilka wniosków i rekomendacji o ogólnym charakterze.** Mianowicie:

- nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmocnienie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży;
- do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć: pozytywne nastawienie do nauczycieli; udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych; aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych; dobry kontakt

¹⁸ Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 26.11.2019).

¹⁹ Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła.*

z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których gimnazjalista spędza czas wolny.

- efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresy adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju;
- wsparcie nauczycieli powinno także objąć działania związane z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu: „Dbałość o dobry stan zdrowia psychicznego nauczycieli powinna być częścią szkolnego programu profilaktyki. W tym celu należy wspierać wszelkie inicjatywy służące podnoszeniu kwalifikacji zawodowych nauczycieli, ułatwiać im dostęp do form kształcenia i rozwoju własnych możliwości”²⁰;
- działania profilaktyczne powinny być ukierunkowane na uczenie umiejętności życiowych uczniów związanych m.in. z postawami asertywności, konstruktywnym rozwiązywaniem konfliktów rówieśniczych na drodze negocjacji/mediacji oraz wspieranie ich w kształtowaniu poczucia własnej wartości.

Kolejnym wnioskiem związanym ze skutecznością profilaktyki jest konieczność **planowania cyklicznych działań**. Warunkiem zmiany postawy (a więc nadrzędnego celu oddziaływań profilaktycznych) jest ich regularne utrwalanie, zastępowanie zachowań destruktywnych konstruktywnymi oraz wspieranie uczniów w zdobywaniu wiedzy nie tylko na temat zagrożeń podejmowanych przez nich zachowań, ale także pomoc w gromadzeniu wiedzy na temat alternatywnych postaw, tj. warunkujących poprawę jakości funkcjonowania uczniów w środowisku szkolnych i rodzinnym. Jednym z elementów skutecznej profilaktyki jest także ewaluacja podejmowanych działań. Jej cel wiąże się z oceną skuteczności wprowadzanych zmian i planowaniu następnych.

²⁰K. Ostaszewski, A. Rustecka-Krawczyk, M. Wójcik, *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*, Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie, s. 52.

Wśród postulowanych oddziaływań profilaktycznych należy wyróżnić:

- zwrócenie uwagi nauczycieli i opiekunów na specyficzne potrzeby uczniów, które wiążą się ze specyfiką ich rozwoju psychospołecznego;
- wsparcie rozwoju praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb, przyjmowania perspektywy innych oraz empatii;
- wspieranie uczniów w rozwijaniu ich pasji, zainteresowań oraz w kształtowaniu w nich postaw ukierunkowanych na twórczość, kreatywność i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- wzmacnianie w uczniach poczucia przynależności, skuteczności i sprawczości;
- kreowanie pozytywnej atmosfery współpracy, umożliwiającej im samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności.

Warto również wspomnieć, że obok oddziaływań kierowanych do uczniów warto planować także szkolenia profilaktyczne dla grona pedagogicznego oraz rodziców. Jest to warunkiem **inicjowania zmian systemowych**, a więc nie tylko pracy nad zasobami osobowymi uczniów, ale także kształtowania ich środowiska szkolnego oraz rodzinnego – głównych środowisk, w których funkcjonują.